Къэбэрдей-Балъкъэрым и Хабзэубзыху Ізнатіз нэхъыщхьэм нобэ махуэ лъапіиті еіэт

ЦІыхубэм яхуэлэжьэнымкІэ щапхъэу къокІуэкІ

Къэбэрдей-Балъкъэрым егъэлъап В политикэ мыхьэнэш-

Къэбэрдей-Балъкъэрым егъэлъапіэ политикэ мыхьэнэш-хуэ зиіэ піалъэр - республикэм и ліыкіуэ (законхэр къыдэ-зыгъэкі) орган нэхъыщхьэр илъэс 75-рэ, иджыпсту лажьэ Парламентыр илъэс 20 зэрырикъур.
Дэ гуапагъэ хэлъу икіи фіыщіэ яхуэтщіу нобэ дигу къы-догъэкіыж законхэр къыдэзыгъэкі орган нэхъыщхьэм зе-гъзужьыным ктыпхуэмылтытэным хуэдиз хэлъхьэныгъэ хуэзыщідахэр, зэман зэхуэмыдэхэм депутату щыгахэр, Къэбэрдей-Балъкъэрым и зыужьыныгъэм и дэтхэнэ пъэхъэнэми абыхэм я къалэнхэр щіыхь пылъу ягъэзэщіащ икіи я къару емыблэжу ціыхубэм, дыщалъхуа республи-кэм хуэлэжьэнымкіэ щапхъэ ягъэлъагъузу къекіуэкіащ, Иужьрей илъэс тіощіым политико системэм зэхъухкы-ныгъэ кухэр игъуэтащ, апхуэду властым законхэр къы-

Иужьрей илъэс тющіым политикэ системэм зэхъуэкіь-ныгьэ куухэр игьуэтащ, алхуэдэу властым законхэр къы-дэзыгъэкі и къудамэм и мыхьэнэми нэрыльагъуу хэхъуащ. А зэманым нэхъри најуэ къэхъуащ КъБР-м и Парламентым и депутатхэр я Іэщіагъэм зэрыхуэізээр, абыхэм правовой, политикэ зэхэщіыкіышхуэ зэрахэльыр. Блэкіа илъэсхэм кърнубыдэу КъБР-м и Парламентым къызэригъэлэщащ зэ-хьуэкіыныгъэхэр щекіуэкі, гъащіэм и Іэнатіэ псоми демо-кратием и хабзэхэр щыхапщэ, республикэм и иджырей къэралыгъуэ щыщызэтрагъзувэ лъэхъэнэм Къэбэрдей-Балъкъэрым и социально-экономикэ зыужыыныгъэр зытетыну закон лъабжьэ нэс. Псом хуэмыдэу къыхэгъэш-хьэхукіыпхъэщ Къэбэрдей-Балъкъэрым и тхыдэм кіэщіу зыкъящигъэза мы зэманым жылагъуэ-политикэ зэлізээры

зыкъыщигъэза мы зэманым жылагъуэ-политикэ зэліэзэры-тыгъэр къумэным, пъэпкъхэм яку дэлъ мамырыгъэмрэ загурыlуаныгъэмрэ, цыхубэ зэкъуэтыныгъэр гъэбыдэным абы куэд зэрыхищіыхьар. Быдэу си фіэщ мэхър республикэм законхэр къыдэзы-гъякі и орган нэхъыщхьэм ди гъащіэм щиіэ мыхъэнэм хэхьуэурэ зэрекіуэкіынур, дызэдэлажьэурэ, дэ дыщалъхуа къэбэрдей-Балъкъэрым, ди ціыхубэм я псэукіэр ефіэ-кіуэныр, я Іуэхухэр япэкіэ кіуэтэныр къызэрызэдтээпэщы-фынур.

КЪАНОКЪУЭ Арсен, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Ізтащхьэ.

Иджыри ІуэхуфІ куэдкіэ дащогугъ

Си гуапэу депутатхэм со-хъуэхъу законхэр къыдэзыгъэкl органым и юбилеймкlэ. Илъэс 20-р блэкlа зэманым ухэплъэжын, абы кърикlyахэр

гільэс согр оляма зэманым ухэпльэжын, абы кърикіуахэр кьэпльытэжын, кьэкіуэнум пэжынтхьэхэр бубэыхун папшіэ піальэ хъарзынэш, Мы зэманым Кьэбэрдей-Балькъэр Республикэм и Парламентым и депутатхэм хэхакіуэхэм къыхуа тырамын депутатхэм хэхакіуэхэм я сэбэп зыгыувауэ шыта іуэхухэр егугьуу ягьэзашіэ, ціыхухэм я сэбэп зыгырамуа жыраты м къащхьэшож икіи властым и гьэзэшіакіуэ органхэм ящіыгъру лэжыыгыэшхуэ ээфіагьэкі республикэм и социально-экономикэ зыужыныгыр тэмэму егьэкіуэкіным хуэунэтіауэ.

УФ-м и Федеральнэ Зэхуэсым Федерацэмкіэ и Советымрэ Кыбэрдей-Балькъэрым закон-эр кыразыгьзі Органым и депутатхэмрэ хъарзынау зэпын

депутатхэмрэ хъарзынэу зэпы-щауэ зэдолажьэ икІи Парламент лэжьыгъэр зэрырахьэ-кlымкlэ пlалъэ пыухыкlахэм

кІымкІэ пІальэ тыухыкІахэм тету зочэнджэщ.
Сэ быдэу си фІэщ мэхъу, дызэгьусэу дылажьэурэ, инновацэ экономикэм хуэкІуэнымкІэ, ціыхухэм я псэукІэр еггэфІэкІуэнымкІэ, ди къэралым дунейпсо утыкум щиІэ пщІэр гьзбыдэнымкІэ кьзув къалэнхэр дэнэгъэсауэ зэрылэдгъэкІыфынур. Къэбэрдей-Балъкъэрым и Парламентым и депутатхэм

иджыри ІуэхуфІ куэд ялэжьы-фынущ щІыналъэ парламента-ризмэм зегъэужьынымкІэ. Абыхэм социальнэ, экономикэ зыхэм социальнэ, экономикэ зы-ужьыныгьэмрэ зэліэзэрыты-гьэмрэ я льэныкьуэкіэ къабгъэ-джуэ фіьщіям хуэфащіз гульять хуащынщ республикэм льэпкь куэлу зэхэт и ціыхубэм. Узыншагъэ быдэ фи!эну, ев-тьяжьэ !уэху псори къывэхъу-лэну сынывохъу-

сынывохъуэхъу! МАТВИЕНКЭ Валентинэ.

Рубисей Федерацэм и Федеральнэ Зэхуэсым Федерацэмкіэ и Советым и Унафэщі.

ГъащІзм и джэлэс

Къзбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Хабэзубэыху Ізнатія нэхъыщхьэр илъэс 75-рэ, КъБР-м и Парламентыр къызэрызэрагъэлэщрэ илъэс 20 зэрырикърр 2013 гъэм ягъэльаліз. Ар республикэм и жылагыуэ-политикэ гъащізм мыхьэнэшхуэ щьзий і урхугуъуш, Парламентаризмэр зэрызэфізувар къыгуэхыпіз имыізу епхащ Къзбэрдей-Балъкъэрым ис ціыхубэм я псэукізм. Узэллъэкізмэр абы къикіуа гъуэгуанэм уриплъэжмэ, гу льумытэнкіз ізмал иізкъым зэмылізу-жыгъузахэр зэдихыу зэрыхузакіам, а къалэнхэр депутатхям пылъхьэншэу зэрагъэзэщіам. Илъэс 75-рмащізкъым, зэхъуэкіынытьа куэл къышкузан кыльсуракіныны практыра прагызыны практыра куракіам, захыруаківнытьа куал кышкузар татхэм пыльхьэншэу зэрагъэзэщіам. Илээс 75-р мащізкъым, зэхъуэкіыныгъэ куэд кънщыхъуащ ди льахэм абы льандэрэ, псы куэди өжэхаш, ауэ парламентархэм къаштэ унафямкіз жэуаплыныгъэ куу яхьыжу къызэрыгъуэгурыкіуам зихьуэжакым. Иджы илъэс 20 ирикъу КъБР-м и Парламентыр ди ціыхубэм я дзыхь зрагъэз, пщіз зыхуащі къулыкъущіапізш. Апхуэдэ илъэс бжыгьэм Парламентыр ирихьэліащ іулыдж зиіз, зэфіэкі зыбгъэдэлъ хабзэубэыху ізнатіэ лъэрызехьэу. Аращ республикэм и жылагъуэ-политикэ щытыкірэ зэпізээрыту щытыным,

лагъуэ-политикэ щытыкіэр зэпіззэрыту щытыным, льэпкъ зэмылізужьыгъуэ куэдым къахэкіа ціыхубэр зэгурыіуэным джэлэс хуэ-хур. Депутатхэм я іуэху бгъэдыхьэкіэ зэпэшэчарш, абыхэм я іущагъымрэ іззагъымрэщ льахэр зэман нэхъ гугъум къыхэзышыфар, зыужыныгъэ гъуэгум тезыгъэувар, нобэ гъащіэщіэр зэтезыублэр.

Мыхьэнэшхуэ

Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и депутатхэм, абы и цІыху псоми си гуапэу сыныцыху псоми си гуапау сыны-вохъуэхъу гуф1эгъуэ махуэм-к1э - къэрал властым законхэр къыдэзыгъэк1 и орган нэхъы-щхьэр илъэс 75-рэ, республикэм и Парламентыр илъэс 20 зэры-литъмик1

и парламентыр илъэс 20 зэры-рикъумкіэ. Ціыхубэ унафэм тету къэра-лыр зехьэнымкіэ системэр къы-зэрызэрагьэпэщрэ абы гъуэгуа-нэшхуэ къикіуащ, Къэрал псом ящіытъуу Къабэрдей-Балькъэящыгъуу къзочодей-ралькъз-рым исхэм щЫнальэм и Лы-кІуэ властым и ІуэхущІапІэхэр ээтрагъэуващ икІи абы и лэ-жьыгъэм кърикІуэр ирагъз-фІакІуэ ээпыту екІуэкІащ, Республикэм и Парламентыр

текнумимэм и парламентыр жыджэру зэрылажьэм и шыхьэту хабээ мардэ минхэр къызэращтам и фІыщІэкІэ щІыналъэм и правовой щытыкІэр убзыхуа хъуащ, апхуэду экономикэм шэщІауэ зегъэужынымкІэ лъабжьэ ээтрагъзуващ, цІыхухэм социальнэ дэІэпыкъуныгъэ нэс зэрырат Іэмалхэр яубзы-

хуащ, ЩІыналъэм законхэр къыдэзыгъэкІ и органым лъэпкъхэм яку дэлъ мамырыгъэр, зэкъуэ-

тыныгъэр, жылагъуэ зэгуры уз-ныгъэр хъумэнымрэ гъзбы-дэнымк Із и Із мыхьэнэр инц. Къэбэрдей-Балъкъэр Респуб-ликэм и Парламентым фіы-щ Із псалъэхэр хуэфащэщ у Іыхухэм япыщ Іауэ щыты-нымк Із, абыхэм епсэлъз-нымк Із забыхэм зэрызэтри-гъзувам папщ Із. гъэувам папшІэ.

Быдэу си фІэщ мэхъу республикэм и депутатхэр Къэбэр-дей-Балъкъэрми зэрыщыту Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ округми щек!уэк! зэх-уэк!ы-ныгъэф!хэм дяпэк!и жыджэру зэрыхэтынур. Фи лэжыыгъэм ф!ы къри-к!уэну, фи псалъэмакъыр куп-щ!аф!зу щытыну, республикэмрэ я !уэхур дэгъэк!ыным хуэунэт!а унафэщ!эхэр кхэфшгэну сынымохъчахъу.

къэфщтэну сынывохъуэхъу.

ХЛОПОНИН Александр,

Урысей Федерацэм и Правительствэм и Унафэщым и къуздзэ, Урысей Федерацэм и Президентым и полномочнэ ЛыкЦээу Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ округым щыГэ

Зэманым йокІу

Депутатхэм, КъБР-м щыпсэухэм сохьуэхъу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и къэрал властым законхэр къы пилэм и къзрал властым законхэр къв-дэзыгъзк и орган нэхъыщъхър илъэс 75-рэ, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентыр илъэс 20 зэрырикъу юбилей піальэмкіэ. Блэкіа лъэхъэнэр зэрыщыту Урысей Федерацэми урысей щіыналъэхэм ящыщ

чедерацэми урысей цынапыздэм ящыш дэтхэнэми я дежкіз захъуэкіыныгъэ инхэмрэ Іуэхушхуэхэмрэ я зэману щыташ, Абы къыхэкіыр федеральнэ Іэнатіэми щіынальэ Іэнатіэми хиубыдэ депутатахы къалэн гугъухэр къапэщытащ къэралым и закон пъабжьэщіэ зэтегъэувэжыным куагъзауа

и закон глабжьящі зэтегь уважыным хуэгь зауз.
Кьабардей-Балъкъ эрым и Парламентым и депутатхам ильэс тіощі япакіа ирагьажьауз щытащ социально-экономика,
жылагьуэ щытык із пражына зауважьня зарызиужьыну закон гьабжьар
зэтегь уваным із пажынгь эшхуэ. А
лажынгьям ніпкь иткіэ, хэхынгь узыбжаням кърнубыдау республикам нахъри
зэрызнужьынум хуэгь за закон куэд
къацтаци. Парламентым къаланышхуз
игъзазшіащ шіьналь із нагіз вихуэг систем за
зыхэт систем зыщегь ужьыным, депутатхар хэхакіуэхэм, жылагьуз зэтухьэнынгь з эзмыні зужынгь узахушіалізахзэтегь украным я гльныктузкіз.
Жыліз хъунуш зэманым къйгь зура
гугьуехьхэм ахэр пэльэшауэ, фи республикам парламентаризмам и демократие
кабазхар щыгъ быданым и захущівніхы
кылдзахіть кіо пражын и захущівніхы
кылдзахіть кіо пражыны
кылдзахіть кіо пражыны
кылдзахіть кіо пражын
кылдзахіть кіо пражыным
кылдыных
кылдзахіть кіо пражыным
кылдыных
кылдзахіть кіо пражыным
кылдыных
кылдзахіть кіо пражыным
кылдыных
кылдыных
кылдзахіть кіо пражыным
кылдыных
кылдзахіть
кылдзахіть

къйдэзыгтэж Органым и зэхэщнык ым хигьэхъуащ ик и жэуаппанныгъэм зыпынуидзыркъым, нэхъ мытыншу щыт Іузухэм ятеухуа унафэхэри и зэманым къещтэ.
Урысей Федерацэм и Федеральнэ Зэхуэсым и Къэрал Думэр законхэр къыдэгъэкЫвным хуэгъэзауэ псоми къыглэщыт къалэнхэм ятещныхьауэ Къэбэрдей-Балъкъэрым и Парламентым дялэки егугъуу дэлэжьэнуш.
Сынывохъуэхъу, пщіэ зыхуэсщі ди ажьэгъухэ, Кърбэрдей-Балъкъэрым фіыгъуэ иіэным хуэгъэзауэ евгъэкіуэкі лэжынгым ехъуліэныгъэщіэхэр къыщыфхыну!

хьыну!

НАРЫШКИН Сергей

Урысей Федерацэм и Федеральнэ Зэхуэсым и Къэрал Думэм и Унафэщі.

Хъцэхъц тхыгъэхэмрэ телеграммэхэмрэ къаіэрохьэ

Пщіз зыхузсщі Ануар Ахъмэт и къузі Москва къалэ Думэм и депутатхэм я цізкіз си гуалзу сынывохьзухжі піальз гуфізгьузхэмкіз - КъБР-м законхэр къыдэзыгъзкі и орган на хъыщхъэр илъэс 75-рэ, КъБР-м и Парламентыр илъэс 20 зэрырикъум-кіз. Фи республикэм, абы и ціыхухэм схъулізныгъэ, ефізкіуэныгъэ, зыужыныгъэ яіэну си гуалэщ.

Москва къалэ Думэм и Унафэщі ПЛАТОНОВ В. М. * * *

Пщіэ зыхуэсщі Ануар Ахъмэт и къуэ! Парламентым и депутатхэу пщіэ

Парламентым и депутатхэу пщіз зыхуэсщіхэ! Алтай крайм и Хабзэубзыху Зэхуэсым и депутатхэм я цізкіз обилей тіуащізмкіз - Парламентыр ильэс 20, КъБР-м законхэр къыда-зыгъэкі и орган нэхъыщувэр ильэс зыгъэкі и орган нэхъыщхьэр ильэс 75-рэ зэрырикъумкі сынывохьуэхъу. Республикэм законхэр къыдэзыгъэкі и властым и къекіуакіынам Къзбэрай-рей-Балькъэрым ис льэпкъхэм я тхыдэр, фи ціыхухэм я гукъеуэхэри уфіэгъуэхэри къыхощ. Иджы депутатхэм я губзыгъагъэмрэ абыхэм я ащагъэм куууэ зэрыхащіыкіымрэ, алхуэдэу ціыхубэм дэыхь къызэрыхуащіыр Парламентым сэбэпышхуэ жыхуохъу щіынальэм зэрызиукъыхуохъу щІыналъэм зэрызиу-жьыну правовой лъабжьэр гъэбыжынну правовой лъабжьэр гъэбы-дэнымкіэ, лъэпкъ куэд щыпсэу фи щіыналъэм зэпіэзэрытыгъэмрэ граждан мамырыгъэмрэ щыхъумэ-нымкіэ. Щіынальэ парламентариз-мэм и иужърей илъэс 20-м фи рес-публикэм законхэр къыдэзыгъъкі и органым езым и къыхэщхьэхукіыны-гъэ пыухыкіахэр зиіэ, лэжынгъэм и фамальшіраэм жылару къэзыгъэс» гъэ пыухык ахэр зийэ, лэжьыгъэм и ізмальщірхэр жыджэру къзавігъзсэ-бэп къэрал lyэхущіапізу зыкъигъэ-льэгъуащ. Икъукіз гуапэщ фи Пар-ламентыр къэкіуэнум зэрегупсысым къыдэк lyэу, япэ итахэм зэрахьа хабээхэри, игъащіз лъандэрэ Кавка-зым къызэрыщек lyэк lым хуэдзу, зэрихъумэр. Абы и щыхьэтщ Къэ-бэрдей-Балькъэр АССР-м и Совет Нэхъшжъэм и юбилейми законхэр къыдэзыгъэкі органым и ветеранхэ-ми яхуэфші гульытэр.

къыдэзыгъэкі органым и ветеранхэ-ми яхуэфщі гульыгэр. Ди щіынальэхэр зэлэіэщіэми, дэ къндгуроіуз Парламентым и де-путатхэм къалэщыт къалэнхэр зэры-мытыншыр икіи ахэр гъэзэщіэнымкіэ ехъуліэныгъэхэр фиіэну дыныво-хъухъу. КъБР-м и Парламентым и лэжьыгъэр тэмэму ирихьэкіыну, законхэр къндэзыгъэкі органым млэкіэгуар кыдэзыгъэкі органым изыншагьэ быдэ, ехъуліэныгъэ, ефіэкіуэныгъэ яіэну си гуалэщ.

Алтай крайм и Хабзэубзыху Зэхуэсым и Унафэщі ЛООР И. И.

Пщіз зыхуэсщі Ануар Ахъмэт и къуз!
Пщіз зыхуэсщі си лэжьэгъухз!
Санкт-Петербург и Хабззубзыху
Зхузсым и депутатхэм я цізкіз икіи
си щхьэкіз сз къызбгъздэкіыу си
гуалау сынывохъуэхъу юбилей Тіхащізмкіз - КъБР-м законхэр къыдэзыгъэкі и орган нэхъыщ-

хьэр илъэс 75-рэ, КъБР-м и Парламентыр илъэс 20 зэрырикъум-

кіэ. Парламентым законхэр къыдэгъэ-Парламентым законхэр къыдэгъэкіынымкіэ илъэс тіощіым зэфіигъэкіахэм уахэпльэжмэ, жыпіз хърнущ
а гъэ псоми депутатхэр тэмэму икіи
сэбэпынагъ пылъу лэжьауэ. Абы
щыхьэт тохъуэ закон куэд къызэращтам, законопроект куэд зэрызэхалъхьам икіи абыхэм зэрыхэплъам
къадэкіуу, а хабэзхэм республикэмрэ и ціыхухэмрэ я дежкіз мыхьанэшхуэ
зэраіэр. Лъэпкъ хабээхэр зыщамыгъэгъупщэу, абыхэм пщіз хуащіу икіи
хуэсакъыу яхъумэу, КъБР-м ис
лъэпкъхэр УФ-м зэрыщыпсэу щіыкіэм и хабэзу зэгеувар тегъэщіапізу
яізу Парламентым и депутатхэм я
зэфізкі нахъшкувор хуаунэті къэрал
властым и органхэмрэ граждан Іухущіапізхэмрэ политикэ, экономикэ, социальнэ гугъуехьзэр дагъэкіынымкіэ щІапізхамрэ политикэ, экономикэ, со-циальна гутьуекьхар дэгьэківнымків зэрызэдэлажьэр гъэбыдэным, ар жы-лагъуэм щыіз мамырыгьэмрэ зэгу-рыіуэныгъэмрэ хъумэным хузунз-тіыным. Фэ фи деж зыри къы-щывгъанаркъым республикям и Пар-ламентыр Къэбэрдей-Балъкъэрым и гъащізм ехьэліа Іуэху нэхъыщхья дыдэхэм ятеухуауэ щызэпсалъз утыкуу зэрышцтыр ціыхухэм къагу-рывгъэІуэн папшів.

рывгъэІуэн папщІэ. Санкт-Петербург и Хабзэубзыху зэхуэсымрэ КъБР-м и Парламентымзахузсымрэ КъБР-м и Парламентым-рэ зэрыздэлэжээнум теууха зэгуры-іуэныгъэм 2009 гъэм із щіадзауз щытащ. Алхуэдэ лэжьыгъэм дэ ды-хуззіухащ, іуэхум дэтхэнэ лъз-ныкъуэри зэрыбгъэдыхьэм щыгызагэ зыщіыныр тіум ди дежкіи гъэщіз-гъуэну икіи сэбэпу щытынуш. Си гуалау сынывохъуэхъу, си лэ-жьэгъу лъапізхэ, Урысейм, КъБР-м я іуахую егъэфізкі/уаным хуаунатіа

ууулуу өгъэфіэкіуэным хуэунэтіа хабзэубзыху, политикэ лэжьыгъэм адэкіи ехъуліэныгъэхэр щывиіэну.

Санкт-Петербург и Хабзэубзыху Зэхуэсым и Унафэщі МАКАРОВ В. С.

ПщІэ зыхуэсщі Ануар Ахъмэт и къуэ! Пщів зыхуэсщі Ануар Ахьмэт и къузі Си гуапау сынывожьуэхъу фи юби-леймкіз. Блэкіа илъэсхэм къриубыдзу КъБР-м и дептуатахэм куэд хащіыхьащ республикэм къыпэщыт социально-экономика къалэнхэр гъэзэщіэным, граждан жылагьуэ ірэхущіапізхэмрэ парламентаризмэмрэ зегъэужьы-ным, властхэр зэпэщхьэхуэу лэжьэ-нымкіз конституцэ хабээр пхыгъэ-кіыным. Лэжьыгъэм Іэкіуэлъакіуэ бызэрыхуэхъуамрэ къриуубыў офы кІыным. Лэжьыгьэм Ізкіуэльакіуэ фызэрыхуэхьуамра кьарууфізу фызэрыхуэхьуамра кьарууфізу фызэрыщыгымра абы и щыхьэтщ КъБР-м и депутатхэр Европэм и шыгу нахъльагэ дыдэ Іуашкызмахуэ зэрыдакІар) къзвгьэсэбэпурэ, зыхуэвгьзувыж кьалэнхэр дяпэкій тэмэму зэрывгьэ-зэщіэнум, Урысей Къэралыгьуэм и правовой утыку зэгуэтыр эзгегьзу-вэным фызэрыхэліыфіыхьынум шэч хэлькъым

Уэри, пщІэ зыхуэсщІ Ануар Ахъмэт лэри, пид эвихуэсий си гуагау сынывохъуэхъу узыншагъэ быдэ, насып, ефіэкіуэныгъэ фиіэну, КъБР-м ис псоми я сэбэп зыхэлъ законхэр

хэлъкъым.

къыдэгъэкІыным, жылагъуэ лэжьыгъэр ехьэкІыным фехъулІэну!

Воронеж областым и Думэм и Унафэщі КЛЮЧНИКОВ В. И.

ПщІэ зыхуэсщІ депутатхэ, си лэ

жьэгъухэ! Урысей Ипщэ Парламент Ассоциацэм и ц1эк1э си гуапэу сынывохъуэхъу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентыр илъэс 20 зэрырикъум-

Фи щіыналъэ дахэм ис дэтхэнэ ціыхум и дежкіи ар парламентаризмэр зэтегъэувэнымрэ абы зегъужьынымрэ ехьэліа піалъэ гуфіэ-

жынымрэ ехбэліа піальэ гуфіз-гьуэщ. Кээбэрдей-Балькьэр Республикэм щыпсэухэм я унафэкіэ 1993 гъэм цымубэ ліыкіуэхэм я іуэхущіапіэр къызэрагьэпэшауэ щытащ. А ильэс-хэм къриубыду грэугуанэ мытынш кэфкіуэщ., лэжьыгъэми хуэіэкіуэ-льакіуэ фыхъуащ. Ар зэныкъуэ-къухэм, іуэху пыухыкіахэм я льэхьэ-нэу. КъБР-р лэжьэн папщіэ зыхуей хабээ мардяхэр щыэзхальхы экіи къыщащтэ зэману щытащ. Парламентыр зэтегъэувэным те-кіуэда илъэсхэр иджы тхыдэм хы-хыунущ властым и јузхущіапіэу

парламентыр эзгет вувэным текіуэда ильэсхэр иджы тхыдэм хыхынц. Нобэ шэч къытумыхыжу жыпіз
хынуц властым и Іуэхущ апізуу
Кыбардей-Балькьэр Республикэм и
Парламентыр зэрызэтеувар. Ар зи
Ізщагым фіыуз хэзыщіыкі ціыхузмя
я коллегиально органщ, хэхакіуэхмя
я коллегиально органщ, хэхакіуэхмя
я собэл зыхэльхэм телажызу.
Ильэс тіощіым къриубыдзу республиком и Парламентым и депутатхэм
зэтрагызуващ КыБР-м и із социальноэкономикэ зэфізікіхэр кынгынами за соми зэхуэры республикам ис
псоми зэхуэды Ізмал кызылым кызыным кызыным кызыным кызыным тырамарейБалькызрым и парламентархэм
республикум кызерамия я тхыдэхэм
іуэху екіухэр дяпэкій зэрыхащіыхынум, ціыхухэм я псэукізр егьэфіэкіуэным, парламент зэхуаку зы
дэлэжызныгыэр гызбыдэным, Урысейм парламентаризмям и система
тэмэм щызэтегызуваным я лыныкызкіз зэфізкіышхуз кызэрагылызгызэнум.
Зэхуэсыгыз псоми я депутату
щытахам Кызбэрдей-Балькызр
Республикам и Парламентыр
ильыс 20 зэрырикыумкіз сохыуэхыу, узыншагыэрэ ефізкіуэныгызра яізну си гуапащі Иджыпсту лажыз Парламентым хэтхэм жэуаплыныгыз зыпыль унафа губы-

ту лажьэ Парламентым хэтхэм жэ-уаллыныгъэ зыпыль унафэ губзы-гъэхэр къащтэну, республикэмрэ абы ис ціыхухэмрэ я фіыгъуэр гъз-бэгъуэным хузунэтіа лэжыгъэ ирахьэкіыну сохъуэхъу. Къэбэрдей-Балъкъэрым и Пар-ламентым и депутатхэмрэ абыхэм я хэхакіуххэмрэ ехъуліэныгъэ, фіыгъуэ аlavi/

ЕФИМОВ Владимир

Урысей Ипщэ Парламент Ассоциацэм и Унафэщ!, Волгоград областым и Думэм и Унафэщ!.

Сытым дежи гугъущ япэ лъэбакъуэхэр

КъБР-м и парламентаризмэм и тхыдэм лъабжьэшхуэ и ои и жылагъуэр демократие vнэт I ыныр жыпхъэм иту ІупщІу къыхощ адыгэ, балъ къэр нарт эпосхэм. Жылагъуэ къэр нарт эпосхэм. жылагъур гъащірм къигъэря Іуэхугъур нэхыщхьэхэр нартхэм щызэп-кърахыр - «Хасэ»-к1э зэджэ цІыхубэ зэхуэсхэрт. Абы къе-к1уал1эрт нэхыжьхэри щІалэ-гъуалэри, цІыхубзхэри цІыхухъухэри, уеблэмэ ныбжьы-щІэхэри. XVI - XIX лІэщІыгъуэхэм адыгэхэмрэ балъкъэрхэмрэ «Алыгэ Хасэ», «Tëpe» зэхыхьэхэм Іуэхугъуэ зэмылІэужьыгъуэ куэдым я хэкІыпІэхэр зэрыщаубзыхуу щытар тхыдэм, ІуэрыІуатэм къыхо-

КъБР-м парламентаризмэр ухуа зэрыщыхьуар апхуэдэуи епхащ XIX лІэщІыгъуэм и кІэуххэм - XX лІэщІыгъуэм и пэщІэдзэхэм Урысейм щекІуэ-

кІа политикэ Іуэхугъуэхэм. 1905 гъэм жэпуэгъуэм и 17-м къащта манифестым ипкъ иткІэ, хабзэубзыху Къэрал Думэ къызэрагъэпэщауэ щытащ. Аращ Урысейм япэ дыдэу къыщызэГуахар хабзэубзыху ІзнатГэ хэхар, европей парла-ментым ещхьу. Къэрал Думэм

ментым сидьу, къэрал думэм и лэжьыгъэм щІидзащ 1906 гъэм. Ар ильэс 12-кІэ лэжьауэ аращ, зэхыхьэтъуи 4 иІащ. Япэ Къэрал Думэм Урысейм щыпсэу льэпкъ зэмылІзу-жыгъуэхэм я лІыкІуэхэр хыхьащ. Ахэр хуитт я льэп-къым и псэукІэм ехьэлІа Іуэхугъуэхэр абы къыщаІэ-

тыну, Урысейм и къулыкъу-щІапІэхэм дэлэжьэну. Февраль революцэр къэхъе-ин и пэ, Къэбэрдеймрэ Балъти по, квооэрденирэ Валь къэрымрэ Налшык админист-ративнэ-щІыналъэ округым къызэщІиубыдэрт, ар Тэрч областым хыхьэрт. Республикэм япэ Советыр къыщызэрагъэпэшауэ шытауэ тхылэм къыхэщыжыр 1917 гъэм и мэлыжыхырщ, 1918 гъэм гъат-хэпэм и 18 - 23 махуэхэм Налшык щекІуэкІа Советхэм я япэ ЦІыхубэ съездырщ Совет властыр зыгъэІуауэ шытар. Абы щыгъуэ Налшык щІынальэ цІыхубэ советым цІыху 30 хагъэхьэри (адыгэу 18, балъкъэру 6, урысу 6) къызэрагъэ-пэщауэ щытащ цІыхубэм къызэдащта, Іулыдж зиІэ япэ

властыр. бэрдеймрэ Балъкъэрымрэ щы-зэфІзуващ совет ухуэкІэр. А лъэхъэнэм и япэ илъэсхэм щегъэжьауэ ар мардэ мэхъу, ауэ нэхъыбэрэ съезд щІыкІэм иту зэхүэсү араш, лъэпкъ-

административнэ автономиер административнэ автономиер яухуэну. Апхуэдэу 1921 гъэм и щІышылэм Къэбэрдеймрэ Балъкъэрымрэ Бгырыс АССР-м хагъэхьэ, арщхьэк Гэ 1921 гъэм и бадзэуэгъуэм Къэбэрдей округым и Советым и IV съездым автономнэ округ къызэдым автономно укруг мызэ-рагъэпэщыну къвщыхатлхыэ. ИкІи ар щІэх дыдэ гъэзэщІа мэхъу: 1921 гъэм фокІадэм и 1-м РСФСР-м и ВЦИК-м унафэ къвдегъэкІ РСФСР-м хыхьэ Къэбэрдей автоном область къызэгъэпэщыпхъэу.

ооласть къыза Банацыпкъву.
Тхыдам къыхана Іуэхугъуэщ
1921 гъэм щэкІуэгъуэм и 25 30 махуэхэм Къэбэрдей
съездыр зэрызэхыхьар. Абы
къыщыхалъхьащ Къэбэрдеймрэ Балъкъэрымрэ зыуэ щыт автоном округ ящІыну Бгырыс АССР-р пІальэкІэ къызэрагъэпэщауэ зэрыщытым ипкъиткІэ, РСФСР-ми ВЦИК-р апхуэдэ Іуэхугъуэхэм я телъ-хьэт. 1922 гъэм щІышылэм и 16-м Бгырыс республикэхэм Балъкъэрри къыхагъэк Іыжри, Къэбэрдей-Балъкъэр автоном область хъуащ. Абы и хабзэ-убзыху ІэнатІзу уващ Совет-

уюзых ізынатуу увың совт-хэм я съездыр. 1925 гьэм шІышылэм и 26-м РСФСР-м и ВЦИК-м унафэ къищтащ Кавказ Ищхээрэ край къызэрагьэлэшыну. Абы хыхыащ Къэбэрдей-Балъкъэр автоном областри.

1936 гъэм Советым и VIII зи мычэзу союзпсо съездыр махуитхукІэ елэжьа, мазитхукІэ цІыхубэм зэпкъраха нэужн къищтащ СССР-м и Конституцэщ Гэр. 1937 гъэм мэкъуауэгъуэм и 24-м Къэбэрдей-Балъкъэрым и Советым и X зэхуэсым республикэм и Конститу-

цэр къищтащ. СССР-м и Конституцэм (1936 гъэ), РСФСР-м и Конституцэм (1937 гъэ), КъБАССР-м и Конституцэм (1937 гъэ) яубзыхуащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и къэралыгъуэ ухуэныгъэр зыхуэдэр, цІыхухэм я политикэ хуитыныгъэхэр ятхаш, апхуэдэуи республикэм и хэхыныгъэхэр зэрыщекІуэкІыну щІыкІэр хабэякІэ къащташ.

Къэбэрдей-Балькъэр АССР-м и къэрал власть нэхъыщхьэ хъуащ Совет Нэхъышхьэр. республикэм и лэжьак Іуахэм Іуэху еплъык Іэр пхигъэк Іыу.

Іуэху еплъыкі эр пхигъэкіыу.
Совет Нэхъыщхьэр республикэм и къэрал властым и хабзэубзыху икіи и орган нэхъыщхьэт. Апхуэдэ щіыкізм иту ліэщіыгъуэ ныкъуэкіэ екіуэкіащ, 1993 гъэм совет

системэр къутэхукІэ. КъБАССР-м и совет Нэхъы-щхьэр 12-рэ хахащ.

993 гъэм лыгъэгъазэм и 1993 гъэм дыгъэгъазэм и 12-м Къэбэрдей-Балъ-къэр Республикэм щызэхэтащ республикэм закон къыдэзыгъэк и орган нэ-хъыдхьэм - КъБР-м и Пар-ламентым - и хэхыны-гъэхэр. Блэк а л эщыгъуэм и 90 гъзхэр. Білэкіа лізщівігъуэм и 90 гъзхэм щыіа жылагъуэ-политикэ, экономикэ щы-тыкіэ гугъум КъБР-м езым и увыпіэр щиубзыхужауэ щытащ псынщІэу зызы-хъуэж Урысейм зэрыдекІун демократие зэхьуэк ыны-гъэхэр, граждан жылагъуэ ухуэн гъуэгур къыхихри. Федеративнэ зэгуры уэныгъэм Іэ щіидзащ, республикэм и япэ Президентыр, Парламентым и депутатхэр Парламентым и депутатхэр хихаш, Конституцэш]э кын шташ - ахэр псори Къэбэрдей-Балькъэрым и къэра-пыгъуэр ухуэнымкіэ льа-бжьэ хъуащ, КъБР-м и Парламентым и япэ, етіуанэ эхыхкътъуэхэр палатитіу ээхэту шыташ - Республизэхэту щытащ - Республи-кэм и Совет, Ліыкіуэхэм я

Парламентыр палатитІ хъун щІыхуейм и щхьэусы-гъуэ нэхъыщхьэр республикэм и жылагъуэ политикэр ээпіэзэрыт щіынырт, лъэпкь зэмыліэужьыгъуэхэм я Іуэху еплъыкіэр хабзэубзыху органым деж нэгъэсынырт. Республикэм и Советым депутат 36-рэ хэтт, хэхакlуэ зэхуэдиз яlэу. Лlыкlуэхэм я Советми депутат 36-рэ хэтт, ахэр республикэм и административнэ-щІынальэ органхэм къабгъэдэкlырт. КъБР-м и Парламентым и япэ зэхуэсыгъуэм и япэ зэlущlэм Мандат комиссэрэ Лъэпкъ зэхущытыкlэхэмкlэ комитетрэ къыщызэрагъэ-пэщащ. Республикэм и Советым комисситху хэтт: бюджетхэмкіэ, налогхэмкіэ,

КъБР-м и Парламентыр къызэрызэрагъэпэщар

уней мылъкумкІэ, экономи-кэмрэ хьэрычэт ІуэхухэмзаконодательствэмкІэ, хабзэм кІэлъыплъыным-кІэ, шынагъуэншагъэмрэ ціыхум и хуитыныгъэмкіэ; социальнэ политикэмкіэ; мэкъумэш Іуэхухэмкіэ. Ліыкіуэхэм я Советми ко-

мисси 6 къыщызэрагъэпэ-щащ: конституцэ законощащ: конституцэ законо-дагельствэмкіэ, шынагьуэн-шагъэмкіэ, хабээм кіэлъы-плъынымкіэ, дунейпсо іуэхухэмрэ фереративнэ ээгурыіуэныгъэмкіэ; со-циальнэ политикэмкіэ; эко-номикэ зэхъуэкінынгъэм-кіэ, уней мылъкумкіэ, бюджетымкіэ, банкымкіэ, фи нансхэмкіэ, налог полити кэмрэ таможеннэ Іуэхухэм-кlэ; промышленностымкlэ, ухуэныгъэмкlэ, коммуналь-нэ хозяйствэмкlэ, транспортымкіэ, энергетикэмкіэ, информатикэмрэ связым-кіэ; мэкъумэш іэнатіэмкіэ, щІыуэпс хъугъуэфІыгъуэ хэмрэ щіыр къэгъэсэбэпынымкіэ; лэжьыгъэр къызэ гъэпэщынымрэ регламенкІэльыпльынымкІэ.

КъБР-м и Парламентым и етlyaнэ зэхуэсыгъуэм депутатышІэхэм зэхъуэкІыныгъэхэр халъхьащ комиссэ-хэмрэ абыхэм я фІэщыгъэ-цІэхэмрэ икІи палатитІым я комиссэхэр комитет ящыжри, комитет блырыбл яlэ хъуащ. А тlуми я къалэнхэр зэхэгъэшхьэхүк ат.

Зы палатэ хъу КъБР-м и Парламентым и ещанэ ээхуэсыр (2003 - 2009) 2003 гъэм дыгъэгъазэм и 7-м КъБР-м и Унафэм тету хахауэ щытащ, абы депутати 110-рэ хэтт, 22-р зэлымыууэ лажьэу. Парламентым и ухуэкlэми зихъузжащ: КъБР-м и Парламентым и Унафэщl, абы и къуздзу 3, комитету 8 иlэ хъуащ.

хъуащ. КъБР-м и Парламентым къвг-м и парламентым кънкіуа гъузгуанэр мыкіыхь щхьэкіэ, Къэбэрдей-Баль-къэрым и иджырей къэра-лыгъуэр зэфізувэным, зиу-жыным хэльхьэныгъэшхуэ хуищіащ. Къыхэбгъэщыну ирикъунщ: 1997 гъэм фо-кlадэм и 1-м абы къищта КъБР-м и Конституцэр республикэм и тхыдэм хыхьащ. Зэман кlэщlым къриубы-

дэу Къэбэрдей-Балъкъэрым и хабзэубзыху лъабжьэр зэфlагъэуващ. Экономикэ унэтІыныгъэ къудейр къащти, закон 30 мэлажьэ, къэрал ухуэныгъэмрэ щІыпІэ самоуправленэм ехьэліауэ унафэ 60, мэкъумэшым епха унафэ 15, зыуэ щыт республикэ программэхэр, нэгъуэщіхэри щыі эщ. Дызэрыт зэманым КъБР-м и хабзэубзыху Ізнатіэр мэлажьэ Къэбэрдей-Балъкъэрым и Іэтащхьэм Парламентым Зэрызыхуигъэзам къыщы-гъэлъэгъуа къалэнхэр игъэ-

Совет Нэхъыщхьэм къикІуа гъуэгуанэр

(1938 - 1993 гъэхэм)

РСФСР-м, КъБАССР-м илъэсиплікіэ хах я Совет Нэхъыщхьэхэм я япэ хэхыныгъэхэр 1938 гъэм мэкъуауэхэхыныгъэхэр 1938 гъэм мэкъуаургъуэм и 26-м екlуэкlащ. Абы хэтащ и дыху мини 190-рэ, е хэхакlуэхэм и уэгъуэм и ялэ сессиер 1938 процент 99.9-р. Совет Нэхъышхьэм и депутату кlyэ хъунут зи ныбжьыр илъэс 28-рэ ирикъуахэр. Хаха депутату м бжыгъэр 85-рэ хъурт, абыхэм я бжыгъэр 85-рэ хъурт, абыхэм яшышу 16-р (18,8%) - рабочэт, 53-р (62,4%) - колхозхэтт, 16-р (18,8%) - интеллигенцэт. Къыхэтъэщыпхъэщ къбАССР-м и Совет Нэхъышхъэм и ягрэжий и президимыр, совет, къбАССР-м и совет Нэхъышхъэм и президимыр, совет, на сессиер 1938 и зарагьзпашац къбАССР-м и совет Нэхъышхъэм и президимыр, зарагьзпашац къбАССР-м и совет Нэхъышхъэм и президимыр, совет, на сессиер 1938 и зарагьзпашац къбАССР-м и совет Нэхъышхъэм и празидимър и президимър и п

зэрыщытар, депутати 8-м - щІэныгъэ нэхъыщхьэ, 18-м - курыт, 59-м пэщІэдээ зэраІар. Совет Нэхъыщхьэм бзылъхугъэ 20 хагъэхьат.

Совет Нэхьыщхьэм и япэ зэхуэсыгруэм и япэ сессиер 1938 гъэм бадзэуэгъуэм и 26-м ээхэтащ. Абы къыщызэрагъэпэщащ КъБАССР-м и Правительствэр - Шыхубэ Комисархэм я Совет, КъБАССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и Президиумыр, апхуэдэуи, ээпымычу лажыэ, депутат блырыбл зыхэт комисситі: бюджет, хабзэубзыху Іуэхушхуэхэр къышыхалтахьэнур. 1938 гъэм КъБАССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и Президиумым хэт псори репрессием ихьаш. Совет Нэхъышхьэм и япэ зэхуэсы

Совет Нэхъыщхьэм и пэжьыгъэм зэхъуэк Гыныгъэ куэд хипъхьауэ щытащ зауэм. А пъэхъэнэм Советхэм пэжьыгъэ зыри щекІуэкІакъым, лэжыгъэ зыри щектуэктакъым, Кавказ ищхъэрэм ис пъэпкъхэм ящыщхэр ирагъэктац, СССР-м и Совет Нэхъышхъэм и Президиумым и унафэктэ, 1944 гъэм балъкъэрхэр изгъуэщ щынальэхэм ягъэГэлхъуэри, Къэбэрдей-Балъкъър АССР-р - Къэбэр-дей АССР хъуащ,

сп лест хвуащ. Советхэм я лэжьыгъэр зэтеvвэжv советхэм я лэжьыгьэр зэтеувэжу щыхуежьар зауэ нэужь пъэхьэнэрш, 1946 гъэм КъАССР-м и Совет Нэхъьш-хьэм унафэ къьцигьэхнащ КъАССР-м и Щыхубэ Комиссархэм я Советыр КъАССР-м и Министрхэм я Совет зэрыхъур иту. 1946 гъэм бадзэуэгъуэм и 26 - 27 махуэхэм екјуэкlа IX сесси-ем унафэ къыщащтащ 1946 - 1950 гъэхэм КъАССР-м и цыхубэ хозяйствэр

гьэхэм къассе-м и цыхуюэ хозяиствэр зэф]эгьэурэжыным, зегъэужьыным теухуа ипъэситху план. 1947 гъэм мэзаем и 9-м РСФСР-м, КъАССР-м я Совет Нэхъыщхьэхэм я етГуанэ эзхуэсыгъуэм я хэхыныгъэхэр екГуэкТац. 1954 гъэм бадзэуэгъуэм и 2-м КъАССР-м и Президиумым и умафакТа жългаэлагалага шигай. — присости п президнумым и унафэкіэ къызэрагьэпэщауэ щытащ КъАССР-м и Министрхэм я Советым и унафэм щіэт Къэрал шынагъуэнша-гъэмкіэ комитет.

(КІэухыр 4-нэ нап.).

Cobet Нахичитквам кликійа цэйэціанэр

(КІэухыр. ПэщІэдзэр 3-нэ нап.).

Республикэм дежкіэ мыхьэнэшхуэ иіащ XX съездым. Абы щыгъуэм ягъэзэхуэжащ пажьэ ямыіэу политикэ залымыгъэм ихьа республикэм и лэжьакІуэ цІэрыІуэхэу Къалмыкъ Б., Ульбашев Къ.,

Къалмыкъ Б., Ульбашев Къ., Бесгъэней Хъ., Фадеев Ф., Афізунэ И., Къанкъул М., Борыкъуей ТІ., Мокаев А. сымэ, нэгъуэшікэри. Іуэхугъуэшхуэт СССР-м и Совет Нэхъышхъэм и Прези-диумым 1957 гъэм къыди-гъяна «Къэбэрдей АССР-р Къз-бэрдей-Балъкъэр АССР-у зэрызрахъуэкіыжым и Іуэху-кіэ- унафэр. Ар щірдзапіз хуэхъуащ балъкъэрхэм я хэкум къагъэзэжыным. А за-коныр псори зэдэарэзыуэ коныр псори зэдэарэзыуэ

хэкум къагъэзэжыным. А за-коныр псори зэдэарэзыуэ кънщызэдащтащ 1957 гъэм гъатхэпэм и 28-м КъАССР-м и Совет Нъкыщкъэм и сессием. 1957 гъэм мыхьанэшхуэ зиlэ Іуэхугъуэу республикэм щектуэкТащ Къэбэрдейр Урысейм зэрыгухърэ илъэс 400 зэрырикъур. Абы ири-къбару СССР-м и Совет Нэхъвщхъм и Президиумым КъБАССР-м етгуанэу къыхуи-гъэфэщащ Лениным и орде-ныр.

ныр. 1944 гъэм щегъэжьауэ 1957 гъэ хъуху КъАССР-м и Совет Нэхъыщхьэм лэжьыгъэ купщафіэ куэд иригъэкіуэ-

кіащ. Гъунапкъэхэр убзыху-ным, районыщідэхэр къвізэ-гъэпэщыным, къуажэ со-ветхэр зэхэшэным, жылахэм я зэхуаку дэлъ щіыр гуэшын къудейм зэіущіэ 32-рэ триухуащ. Экономикэм зэ-хыжкіынытъэхэр халуыхэным

ьэныр. КъБАССР-м и Совет Нэхъы щхьэм и VI зэхуэсыгъуэр нэщкьм и VI захуэсыгъуэр нэ-къыбау зытелэжвар респуб-пикэм и административнэ щіыналъз укуэкіэрш, Апхуэдэ щіыкіэкіэ 1965 гъэм щіы-шылэм и 12-м КъБАССР-м и Совет Нэхьыщкъям и Прези-диумым и унафэкіэ иджыри къызэрагъэпэщауэ щытащ Май, Шэджэм, Совет район-хэр, Май къуажэр къалэ ящіащ.

хэр, Май къуажэр къалэ ящащ. 1970 гъэм къэрал властым и структурэхэм зэхъуэкІыныгъэщІэхэр къыщыхъуащ. Апхуэдэу КъБАССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и Президиумым и унафэкІэ 1970 гъэм дыгъэгъазэм и 11-м КъБАССР-м ЮстицэмкІэ и министерствэ къызэрагъэпэщащ.

1978 гъэм накъыгъэм и 26-м КъБАССР-м и Совет Нэхъы-щхьэм и сессием псори зэдэарэзыуэ къыщызэда-щтауэ щытащ КъБАССР-м и Конституцэр (Закон Нэ-хъыщхьэр), жылагъуэ-по-питикэ, экономикэ, социальнэ шытыкдэхэм я зыужъьмиьшытыкІэхэм я зыужьыны

интикэ, экономикэ, социальнэ цытыківлэм я зыужьыны- гърз зыубзыхуар. 1990 гъэм гьатхэлэм и 4-м КъБАССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и XII зэхуэсыгъуэр хахащ. А пъэхьэнэм КПСС-м къалэн псори Советхэм яндиелъхэ. Совет Нэхъышхьэм и XII зэхуэсыгъуэм блэкіа ліэщіыгъуэм и 90 гъэхэм къалэнышхуэ щигъзэзшіащ, республикэм и мылагъуэ-политикэ шытыкіэм ехьэліа Іуэхугъуэшхуэхэр зэфіихыу. Абы кънщынэмыщіауэ, Совет Нэхъышхьэм и сессие 15-м къриубыдзу Ізнатіэ зэмылізужьыгъуз куэдым ехьэліа, лыхонэлыхуэ зијэ унафэхэр къащташ. КъБАССР-м и Кърал суверенитетым и кекларацэр къэщтэныр япэ льэбакъуэ хуэхъуащ республикэм и къралыгъуэр ухуэным, политикэ шытыкізм фокіадэм и 8-м Совет Нэхъыщхым къміщта унафэм ипкъ ківадэй и 8-м Совет Нэхъ́ы-щхьэм къищта унафэм ипкъ иткіэ, 1992 гъэм щіышыпэм и 5-м КъБР-м и япэ президент хэхынып-тэхэр екіуэкіащ. Апхуэдэ мыхьэнэшхуэ зиіэ закон куэд къащтащ а лъэхъэнэм: «Щіым ехьэліа зэхьуэкіыныгъэхэм я јузуу-кіэ», «Мэкумэш Іэнатіэм и јузуукіэ», «КъБССР-м и хамэ къэрал инвестицэхэм я јузукі», «КъБССР-м и щіы-піэ самоуправленэм и јузуу-кі», «Щіалэгуалэ политикэм», «Щіалэгуалэ политикэм», кІэ», «ЩІалэгъуалэ политикэм и ІуэхукІэ», нэгъуэщІхэри

ИкІэм-икІэжым, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Совет Нэхъыщхьэм, адрей къэрал къулыкъущІапІэхэми хуэдэу, лэжьэн щигъэтыжащ.

Япэ ирагъэщ Іуэхугъуэхэмрэ **үнэтІыныгъэхэмрэ**

КъБР-м и Парламентым и лэ-жъыгъэм ущытепсэлъыхькІэ, къыхэгъэщыпхъэщ хабээ зыукъыхэгъэщыпхъэщ хаозэ зыу-баыхухэм япэ ирагьэщ Іуэхугъуэ нэхьыщхьэхэр. Ахэращ депутат-хэм махуэ къэс ирагъэк Іуэк І лэжьыгъэр зыхуэунэтІар. Нэхьа-пэми хуэдэу, унэтІыныгъэ нэ-хьыщхьзу кьонэж къэрал ухуэныгъэмрэ щІынальэ самоуправлегъмър щівналь самоуправле-нэмрэ, жылагъуз шынагъуэн-шагъэр къызэгъэпэщыныр; эко-номикэр; бюджет, финанс-кредит зэхущытык1эхэр; егъэджэныгъэр, щ1эныгъэмрэ узыншагъэр хъу-мэнымрэ; щэнхабээр, спортыр, мэнымрэ; щэнхабээр, спортыр, туриямэр, шІалэгьчалэ поли-тикэр, хъыбарегьащіэ ІзнатІэхэр, жылагьуэ ээгухьэныгьэхэм ядэжэныр; мэкьумэш Гуэхур, шІыр зехьэныр; лэжыгъэр, цІыхухэм я псэукіэр къызэгьэпацыныр. А комитет щхьэхуэхэм нэмыші КъБР-м и Парламентым иллажы зи Шалагълага загатэ щолажьэ ЩІалэгъуалэ палатэ, апхуэдэуи нэгъуэщІ щІыналъэхэм я Парламентхэм жыджэру до-

я птарламенткэм жыджэру до-лажьэ.
Республикэм и хабзэубзыху Ізнат1эм щыяпэу 2007 гьэм Щалэгьуалэ палатэ къызэІуахауэ щыташ, Абы и къалэныр шалэ-гьуалэм хабээм ехьэлГа я епльы-кГэхэр къагъэльэгьуэнырг, апхуэ-дэуи къыдэкГуэтей щ1эблэм республикэм и къэрал политикэ пажъвГум къльтуэльныт захэ респуолисям и къзрал политико лэжьакИуэ къыхэхынырт, ахэр Іуэхум хуэгъэхьэзырынырт. А Іуэхум хуабжьу дихьэхащ рес-публикэм и щІалэгъуалэр, апхуэ-дэуи жыджэру Іуэхум къыхы-хьащ. Палатэм и япэ зэЈущІэр 2007 гъэм и фокПадэм екГуэкІаш. Папламентал шІалахэл хабээу-Парламентар щІалэхэр хабзэу-бзыху ІэнатІэм и лэжьыгъэм пэрыхьащ. Абы хэт щІалэгьуалэр

жылагъуэ зэгухьэныгъэ зэмыщхьжыла куз эзгу казыны казыным жэм, политикэ парт зэмыл/зу-жылгьуэхэм щыш щкьэк/з, рес-публикэм и зыужыныггээм хуэ-пабгьэ гупш. Палатэм хэтхэр республикэм и щалэгьхуэлэм жы-джэру долажьэ, ди хэгьуэгуми, нэ-гьуэш! щ!ыналъэхэми щек!уэк! Сузуугьхуэм хэтш. казыхэм я ха-Іуэхугъуэхэм хэтщ, езыхэм я ха-бзэубзыху жэрдэмхэр къыхалъ-

КъБР-м и Парламентым езым и пщэ къыдэхуэ къалэнхэм къа-дэкГуэу, Урысей Федерацэм и субъектхэм, хамэ къэралхэм я орган нэхъыщхьэхэм ядолажьэ. субъектхэм, хамэ къэралхэм я орган нэхьышхьэхэм ядопажьэ. Япэ илъэсхэм шегъэжьауэ ар пышіащ Адыгэ Республикэм и Хабзубэыху Зэхуэсым (Хасэм), Осетие Ишхъэрэ-Алание, Къэрэшей-Шэрджэс парламентхэм, Ингуш Республикэм и Ціыхубэ Зэхуэ-сым. Зэгуры Іуэныгъэ зращіыліауэ долажьэ Тэтэрстан Республикэм и Къэрал Советым, Пермь крайм и Хабзубэыху Зэхуэсым. КъБР-м и депутатхэм я лэжьыгъэр, Іуэху бгъэдыхъэКІэр зрагъэльагъуну ди щіынальэм щыіаш Даннем, Германием, Франджым, Куржым, Абхъазым, Осетие Иппірм, Урысейм и Иппір щіынальэм хыхьэ щіыпіэхэм я ліыкіухэр. Апхуэдэ шхьэусыгъужіз УФ-м и хэтьуэгухэми хамэ къэралхэми щыіащ КъБР-м и Парламентым и депутатхэри. 1997 тьэм АР-м, КъБР-м, КъШР-м я Парламент зэхуаку Совет къызэрызэрагъэпэш зэгуры узысёй парламент ассоциаць къызэрагъэлем и Ппіра Урысей парламент ассоциаць къызэрагъэпуши, и Парламентра бы ламент ассоциацэ къызэрагъэ-пэщри, ди Парламентри абы

Совет Нэхъыщхьэм и Унафэщіу щытахэр

Звонцов Михаил Иван и къуэр (1904 - 1975) 1904 гъэм Краснодар крайм хыхьэ ТІуапсы къалэм къъщальхуащ, урысщ, Ростов къалэ дэт Комвузыр

къиухащ. КъБАССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и унафэщly

(1938) шыташ, Накіэ Мухьэмэд Къербэч и къуэр (1909 - 1980) 1909 гъэм Дей къуажэм къыщальхуаш, адыгэщ, ВКП(б)-м и ЦК-м и Парт лэжьакіуэхэм я еджапіэ

1909 гъэм Дей къуажэм къыщалъхуащ, адын эщ, ВКП(б)-м и ЦК-м и Парт лэжьак/уэхэм я еджапіз нэхъыщхьэр къиухащ, 1939 - 1941 гъэхэм КъБАССР-м и Совет Нэхъыщтаья и унафэщіш, 1945 - 1947 гъэхэм КъАССР-м и Совет Нэхъыщтам и унафэщіш, 1945 - 1947 гъэхэм КъАССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и унафэщіым и къуэр (1905 - ?) 1905 гъэм Киров областым къыщалъхуащ, урысщ, къБАССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и унафэщіу (1941 - 1943) шыгаш, Фочыщіз 1940гаш, шарам кързим кързим и унафэщіу (1941 - 1943) шыгаш, Фочыщіз 1960гал Шухьэм и къуэр (1908 - 1991) 1908 гъэм Хъэмидей къуажэм къыщалъхуащ, адыгэш, Свердлов и ціэр зезыхьэ Союзпсо коммунист мэкъумэш университет Москва дэтыр кънухащ, ВКП(б)-м и ЦК-м деж щыіз Парт лэжьакіузэхэм я еджапіз нэхъыщхьэр кънухащ (1943-1946) шыгащ, Теунэ Хъэчим Исхьэкъ и къуэр (1912 - 1983) 1912 гъэм Арыкъ къуажэм къыщалъхуащ, адыгэщ, Теунэ Хъэчим Исхьэкъ и къуэр (1912 - 1983) 1912 гъэм Арыкъ къуажэм къыщалъхуащ, адыгэщ, Педагогикэмый энститутым и курс нэхъыщхьэхэр къышихьэ-хэр къышихраш. КъАССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и унафэщіу (1947 - 1951) щыгащ, Мэлбахьъз Тимборз Къубатий и къуэр (1917 - 1999)

- 1951) шыташ.
Мэлбахыуэ Тимборэ Кьубатий и кьуэр (1917 - 1999) 1917 г- 5эм Дей кьуажэм кьыщальхуаш, адыгэш, Осетие Ишхьэрэ мэкьумэш институтыр кьиухаш. КьАССР-м и Совет Нэхьышхьэм и унафэшју (1951) шыташ, КьАССР-м и Совет Нэхышхьэм и Преэмдиу-мым и унафэшју (1952 - 1956) лэжьаш, Бэрбэч ХьэтуглЭ Мут1э и къуэр (1916 - 1965) 1916 гъэм Аушыджэр къуажэм къыщалъхуащ,

адыгэш. Крупскэм и цІэр зезыхьэ Ленинград коммунист политико-просветительскэ институтыр къиухащ, КПСС-м и ЦК-м деж щы!э Парт лэжьак!уэхэм я еджап!э

КІСС-м и цл-м деж щын парт лэжьакіуэхэм я еджапіз няхьыщкъм щеджащ, ткыра шірынгьэхэм я докторщ, КъАССР-м, КъБАССР-м я Совет Нэхьыщхьэхэм я унафэшіу (1952 - 1959) щьтащ, Къущхьэ Кіыщыкъуэ Сэхьид и къуэр (1923 - 1998) 1923 гъэм Зеикъу върхакэм къыщальхуащ, адыгэш, Къэбэрдей-Балькърэ педагогикэ институтыр, Осетие Ишхьэрэ мэкъумэш институтыр къиухащ, экономикэ шізныгъяхум я канирати

щіэныгъэхэм я кандидатщ. КъБАССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и унафэщіу (1959

1963) шытащ.
Шэджыхызші Мухьэмэд Хьэгуцырэ и кьуэр (1923 - 1996)
1923 г-эм Урожайнэ кьуажэм кышалъхуащ, адыгэщ, КПСС-м и ЦК-м деж шыіз Парт лэжьакіуэхэм я еджапіз нахышкаэр кыухаш.
КъБАССР-м и Совет Нэхышкаьм и унафэщіу (1964 - 1985) шьташ.

КъБАССР-м и Совет Пэхъыщкъэт у 1985) шыташ. Мамэтъ Михаил Шу и къуэр (1936 - 2005) 1936 гъзм Тэрч къалэ къщалъхуащ, адыгэщ, Краснодар къалэ дэт мэкъумэш институтър, Ростов щы Парт лэжьакіуэхэм я школ нэхъышхьэр кънухащ, мъкъумэш изынітьяхэм я кандилатш, РСФСР-м мэкъумэш хозяйствэмкі э шыхь зиіэ и лэжьакіуэщ. КъБАССР-м и Совет Нэхъыщхъм и унафэщіу (1985 - 1988) шытащ.

КъБАССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и унафэщју (1985 - 1988) шыташ.
Кјузкјуз Валерий Мухьэмэд и къуэр (1941 - 2005) 1941 гъэм Тырныауз къалэ къвщалъхуащ, адыгэш, Къэбэрдей-Балькъэр къэрал университетвър, КПСС-м и ЦК-м деж щы В Парт лэжьакјуэхэм я еджап за нэхъыщхьэр кънухаш, экономикэ ш эныгьтэхэм я кандилатш.
КъБАССР-м, КъБССР-м я Совет Нэхъыщхьэхэм я унафэшју (1988 - 1991) шытащ.
Къэфмокъуз Хъэчим Мухьэмэд и къуэр 1941 гъэм Зеикърз кързал университетър къихащ, адыгэш, къбобэрей-Балькъэр къэрал университетър къихащ, экономикэ щ за при кързан университетър къихащ, экономикэ щ за при кързан за докторщ.
КъБССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и унафэшым и къуздзу (1991), КъБССР-м, КъБР-м я Совет Нэхъыщхьэхэм я унафэшју (1991 - 1993) лэжьащ.

ЖАНЫМ Руслан:

Ди лэжьыгъэр зыхуэунэтlар ЦІыхубэр тэмэму псэунырщ

Политикэм къыщыхъу Іуэхугьуэ нэхъыщкьэхэм ящыщу мы гъэм Къэбэрдей-Балькъэрым егълъапіз КъБР-м и Совет Нэхъыщкъэр - илъэс 75-рэ, Парламентыр илъэс 20 зэрырикъур. Блэк а эманым кършубыду ек Іуэк Iа политикэ 3эхъух Кыныгъэхэм, ди лъэхъэпэм а ухуэк 1эр зэф Гува зэрыхъышкъэм цыхубэм дежк 1 и Iз мыхъэнж тедъгостънхъыщу дэ зыхуэдгъэзащ КъБР-м и Парламентым и Унафэщым и яль къуздэз Жаным Руслан.

защ<u>Гэр?</u>
- Фэ фызэрыщыгъуазэщи, мы гъэм Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и Совет Нэ-хъыщхьэр зэрызэфІзувэрэ ильэс 75-рэ, Парламентыр къызэрызэрагьэпэщрэ ильэс 20 ирокъу. А Іуэхум и къежьэкІар, льабжьэ хуэхьуар Іуп-щІу къыхощыж ди тхыдэм и напэкІуэцІхэм. Псальэм къыдэк Іуэу жып Іэмэ, ди республикэм и хабзэубзыху органыр щызэф Ізувар 1938 гъэращ. 1937 гъэм цыхубэр зыхэта япэ съездыр Къэбэрдей-Баль-къэрым щрагъэкІуэкІауэ щы-тащ, арат республикэм и Конституцэри къыщащтар. Абы щызэпкърахащ республикэр къэралыгъуэу зэрызэф Гэувэр, а къэралыгъуэм и хабзэхэр зыхуэдэнур. Апхуэдэ къулыкъущ Гап Гэмал имыІ эу диІ эн хуейт, ар ижы-ижыж лъандэри ди лъэпкъхэм къадекІуэкІ Іуэхугъуэт. Къапщтэмэ, нэхъ пасэм адыгэхэми балъкъэрхэми хасэхэр яІзу щытащ. ПІалъэ-пІалъэкІэрэ цІыхубэр зэхуэсырти, я Іуэху зыІутыр, къапэщыль гугъуехьхэр, абыхэм я хэкІыпІэ хъунухэр щаубзыхурт. Абы цІыхухъухэри, цІыхубзхэри, щІалэгъуалэри къек Гуал Гэрт. Ари нэщэнэшхуэт, сыту жыпІэмэ, къэрал унафэ пщІыным, а зэманым щыгъуи, цІы-хубзхэм я еплъыкІэхэри я жэрдэмри хэльыныр сэбэпт, щІалэгъуалэми я Іуэху зы Іутыр езыхэм къа Іуатэрт. Апхуэдэ и мехачиет и печаны и щхьэр ягъэпсэужу, зэманым зэрыдекІун лъэбакъуэхэр щаубзыхуу щытащ хасэхэм. Ар щыхьэт тохьуэ нобэ ПарламенткІэ, ПравительствэкІэ дызэджэ къулыкъущІапІэхэр ауэ сытми къзунэхуауэ зэрыСыт абы дышІыхуейр? Ди цІыхухэм фІыуэ къагуры-Іуэу си гугьэш къэральтьзуэ у ущыщыткІэ, апхуэдэ ІуэхущІапІэхэри ушіэн зэрыхуейр. Абы къыдигъэкІ унафэхэр цІыхубэм ягъэзашІэу шытыпхъэщ, сыт шхьэкІ эжыпІэмэ, а псори зыхуэунэтІар цІыхубэр тэмэму псэунырш, абы и хуитыныгъэр хъумэнырш, А псори къэралым ипшэ зэрыдилъхьэжыр законкІэ щІэгъэ-

быдауэ щытщ. Абы льандэрэ Парламентым иджы щолажьэ епл1анэ эхуэсыгьуэр. Иужьрей эхуэсыгьуэм къриубыдэу закон 500-м щІнгьу иубэыхуащ ди Парламентым. Сыт а унафэхэр зытеухуар? Псом япэр къэралыр быдэу зэф1этынырщ, къык1эльык1уэу псори зыхуэунэт1ар цІыхухэр а къралым хуну зэрыщыпсэунырщ. Абы и кум иту жып1э хърнущ ди республикэм и социально-экономикэм цетык1эр. Аращ экономикэм зегъучыым и лъабжэр, Экономикэр и пэк1э мык1уатэмэ, нэтьуэщ1 зыужьыныгъ уи1энукъым, уимы1э мылькур пхэгуэгынукъым, уимы1э мылькур

пхуэтуэшынукъым. Экономикэр Іыхьо куэду зэхэтьщ, абы и нэхьыщхьэр республикэм и бюджетраш, адэкіз Ізнатіз эзмылізужьыгъузъм я зыужьыныгърэ кънкізлья у праводу правод

Псалъэм къыдэкІуэу жыпІзмэ, мэкъумэш Ізнат Ізм узыщыгуфіькІын Іухухуэр шызэрахьэ. Зэи къэмыхъуауэ мы гъэм тонн мелуан гъавэу къытрахаш, нэхъалэм мин 600 хуэдиз диІзу щытауэ араш, А ехъулІзныгъэр зэльытар технологиещ[эхэр къызэрыдгъэсэбэпырц.

- Руслан, нужьрей ильэсхэм ди республикэм и зыужьыны- гьэм кьару хьарзынэ хуэхьчауэ жынгэ хьунуш льэшкь проектхэм хуэунэтга программэхэр. Ар узыншагьэр хьумыным, егьэджэнынгьэм, республикэм и цыху бжыгьэм хэгьэхуэным ехьэлгарауэ ирехьу. Абы теухуауэ щыгэ унафэхэм кърнкіуахэмкіз укъыддэгуэшамэ арат.

иммэ арат.

ИпэкІэ зэрыжысІащи, Парламентым зэрихьэ Іуэху-хэм льабжьэ яхуэхкэр экономикэраш, абы егугъун щІыхуейр сыт жыпіэмэ, ди цІыху-хэм я псэукІэр кызыхуэтыншэу зэтегъзувэнырш. Фэ зэрыфщІэщи, иужырей илъэс-хэм льэпкь проектхэр гьашіэм хэпща зэрыхыуным делэжыш, Ныбжь зиІэхэр хъумым, нэхъ хуэмышІахэм защіэгъэкъуэным, сабий зеиншэхэр къральм и нэіэ шІэгьэтыным, узыншагъэр хъу-

мэн, егъэджэныгъэ, нэгъуэщІ ІэнатІэхэм зегъэужьыным мылъкуи гуащІи хэтлъхьащ. Сэ къызэрыслъытэмкІэ, цІы-хур мы дунейр фІэІэфІу псэун жьэкІэ узыншэу щытын хуейщ, сабийхэмрэ щІалэ-гъуалэмрэ шІзныгъэрэ ІэщІагъэрэ ямыІэмэ, гъащІэр кІуэтэнукъым. 1990 гъэхэм ди къэралыгъуэр къутэжщ, ди зэ-хэтыкІэр, зэбгъэдэтыкІэр зэтещэхэжри, нэгъуэщІ гъуэгу дытеуващ. Мис а лъэхъэнэм шытыкІэ гугъу иуваш узыншагъэр хъумэн, егъэджэны-гъэ ІэнатІэм пэрытхэр. Сымаджэщхэм сымаджэхэм зэрыщеІэзэн Іэмэпсымэхэр ямы-Іэу, зэбгъэдэт школитІыр программэ зэмышхькІэ программэ зэмыщхьки эсджэу, дохутырухэмрэ егьэ-джакІуэхэмрэ я1эу щыта пщ1эр кІуэдауэ, я улахуэрэ мащ1э хьуауэ апхуэдэт. А зэман хьэльэм, я щхьэр ягьэпсэужын муралкІэ, нэгъуэшІ ІэщІагъэхэр къыхахауэ щытащ инженерхэм, электрикхэм. ІэшІагъэлІ куэлым. Ауэ дохутырхэмрэ егъэджак Іуэ-хэмрэ бэшэчу къыщ Іэк Іри, лэжьапщІэр мащІэми, лэжьыгъэр япэ ирагъэщри, ІукІакъым

Зи гугъу тщІы проектхэм сэбэпынагъыу къапэкІуам ящыщщ абыхэм я пщІэр зэрагъуэтыжар, я улахуэр нэхъыбэ

арэзы ухъу хъунукъым, иджыри зэредгъэфІэкІуэнум иужь дитынущ. Къапщтэмэ, нобэкІэ дохутырхэм ику иту - сом 26.419-рэ, медицинэ лэжьакІуэхэм - сом 16.061-рэ, санитархэм сом 10.960-рэ къахь. ЗэрыхуэдгъэфащэмкІэ, 2018 гъэм дохутырым ику иту къихьынущ сом 55.100-рэ, меди-цинэ лэжьак Гуэм - сом 27.550рэ. КъишынэмышІауэ, сымарэ. Кымынэмындауэ, сыма-джэщхэр ІэмэпсымэщІэхэм-кІэ яузэд, абы ехьэлІа лэжьы-гъэшхуэ йокІуэкІ. БлэкІа ильэситхум ІуэхущІапІэ 26-рэ зыхуей хуэзэу къызэрагъэпэшыжаш, узыншагъэм и шытыкІэр къызэрапщытэ, иджырей мардэм тет Іэмэпсымэхэр щІагъзуващ. Мы гъэм сымаджэщ 18 щІзуэ ящІ е зыхуей хуагъэзэж. ИлъэситІ дызыхуэкІуэм ОнкологиемкІэ центрыр ухуэн яухынущ, Лъынт-хуэ узыфэхэмкІэ центр, Диализ центр щІзуэ диІэщ. Абыхэми, иджыпсту екІуэкІ лэжьыгъэми уакІэлъыплъмэ, къэкІуэну илъэси 5-м республикэм узыншагъэр хъумэнымкІэ и ІзнатІэр къэралым унуах шышк мехІфыахеныш щегъэгугъ. ЕгъэджакІуэхэм я Іуэхум

Егъэджак Гуэхэм я Туэхум теухуау» жып Гээл, къэралым къыщашта унафэм ипкъ итк гол, щынальзм экономикэм къыщахъ ику ит улахуэм хуэдиз абыхэм ейри щ Гыным дэри дылъэщ Гыхъаш. А Гэнат Гэм процент 40-к Гэм эхъуаш, Абы къищынэмыщ Гауэ, еджап Гэхэр зыхуей хуэгъээным, школхэр щ Гыным, лабораторэхэр, классхэр, библиотекэхэр нобэрей зэманым къызэреэлъыу къызгъэлэщыным мылъкушхуэхуахаш. 2011 гъм а Гуэхугъуэм трагъэк Гуэдин 198-рэ мин 425-рэ. 2012 гъям сом мелуан 198-рэ мин 425-рэ мин 571-рэ хухахаш. Ди

республикэм школ 287-рэ итщ, абы щыщу процент 57-р зыхуей хуэзэу къызэгьэпэща хъуащ нобэкІэ. Ахэр и щапхээщ льэпкь проектхэм къытхуахьа фІыгъуэхэм.

Социальнэ программэм ехьэла законхэр унэтІьныгьэ цкьэхуэхэмКь гуэшаш. Ар ныбжь зи1эхэм, анэхэм, унагъуэм теухуауэ щрет. Демографие щытык1эр кьапштэмэ, иужьрей илъэсхэм ди республикэм и хэхьуэр нэхьыбэш, хэщІым нэхърэ. Ахэр псори лэжынтым кылыбуэ ІуэхуфІу араш. Псальэм папщІэ, анэхэм я капиталу бын ет1уанэ зэзыгъэгъуэтхэм къэралым хухих ахьшэм, ди республикэми хущІегьу.

Жэпуэтъуэ мазэм унафэ къэтштащ унагъуэм, анэм, са-бийхом яду1элыкъуным теухуауэ. Ар КъБР-м и Ізтащкъ Къанокъуэ Арсен къыхилъха Іуэхуш, абы инкъ итк1э, сабии 3 зэуэ къэзылъхуам, цІыкІу къэс хуэзуэ сом мин 50 иратъннуш. Куэд зыщыгуфІыкІщ 2007 гъэ лъандэрэ «Анэм и щІыхъ» медалыр зэратыр. Бынитху с нэхъыбэ зыгъэсам сабий къэс хуэзу сом мини 10 ират, анэм и медалым и гъусэу, пщІы нэхърэ нэхъыбо зи 19м микронатобуси тыгъэ хуащі. Къщын-эмыщІауэ, сэбэпышхуэ пылъу къызолъыгэ, бынунагъуэшхэхэм зэуэ ират сом мин 250-м. 2009 гъэм щышІэдзауэ нобэм къэсыху сабий куэд щап! унагъуэ 203-м я1эрыхъащ сом мелуан 48.750-рэ.

- Унафэр къыдэзыгъэкІхэр,

- Унафэр къыдэзыгъэкІхэр, ар зыгъэзащІэхэр, Іуэхур зыхуэгьэза цІыхубэр щызэгурымыІуэ къыхэкІрэ фи лэжьытым?

- Илъэс къэс КъБР-м и Ізтащхьэм Парламентым зыкъыхуегъазэри, къалэн нэхъыщхьэхэр къыхуегъэув. Абы ипкъ итк1э къатщтэ унафэхэр властым и адрей къуэпсхэм ягъэзащ1э. Законыр къыдэзыгъэк1хэм-

Законыр къмдэзыгъэкІхэмрэ ар зыгъэзащІзхэмрэ дыцызэгурымы Пуэ къэмыхъуу дызэрызэдэлажьэр республикэм и фІыгъуэ нэхъыщхьэхэм ящыщи, сыгту жыпПэмэ, уэзныкъуэкъумэ, узэпекъумэ, зыри зэбгъэхъулІэфынукъым. Республикэм и Ізтащхьэр ди пашэу унафэр къэтщтамэ, абы теплъэкъукІыншэу иужь дитыжш.

(КІзухыр 6-нэ нап.).

Ди лэжьыгъэр зыхцэцнэтІар ціыхубэр тэмэму псэунырщ

(КІэухыр. ПэщГэдзэр 5-нэ нап.)

Къэралым мыпхуэдэ институтхэр иІэн щІыхуєйр унафэр зэкъуэту ягъэзэщІэн папщІэщ. Абы и лъэныкъуэкІэ тхузэфІэкІыр цІыхубэм ящІэнымкІэ Іэмал хъарзынэу диІэ-хэщ газетхэр, радиор, телеви-денэр, Интернетыр. Псалъэм къыдэк Іуэу жып Іэмэ, законым и проектыр хьэзыр хьуа нэужь, Интернетым къыдолъхьэри, республикэм и ц Іыхухэм я респуоликэм и цыхухэм я Јуху еплъки ру, чэнджэцхэр зыдогьащ э. Ар Ізмал имы гоук къспъытэ а законым елэжь ко-митетым. Ди мызакъуу, рес-публикэм и Ізтацкъзми и Іуэ-хущ Гафэхэр къышыгъэльэъуа сайт щхьэхуэ щыІэщ. Парламентми Правительст вэми Интернетыр жыджэру къагъэсэбэп. Апхуэдэущ зэрыщытын хуейр, сыт щхьэкІэ жыпІэмэ, дэ дызыхуэлажьэр цІыхуращ. Къэрал лэжьыгъэ уи пщэ щыдэплъхьакІэ, абы и псэүкІэр ебгъэфІэкІуэн, цІы хухэр арэзы пщІын хуейщи, псори къыумылъытэныр Іэмал зимыІэщ. ЗыгуэркІэ дызэтемыхуэрэ, гукъеуэ зиІэ щыІэ дызэхуэзэу а Іуэхум дытепсэ лъыхьыну зыри зэран къыт-

хуэхъуркъым.
- ЗэрыжаІэщи, законым къару щиІэр ар къыщагъэсэбэпым и дежщ, атІэ депутат-хэр кІэльыплърэ КъБР-м къыщащтэ унафэхэр зэрагъэзащІэм?

~~____~~ Закон къыдэбгъэкІыным - Закон къыдэбгъэкІыным нэхър нэхъыщхьэщ ар гьэзэ-щІа зэрыхъур. Унафэр умы-гьэзащІэмэ, къыщІыдэбгъэ-кІам мыхьэнэ имыІэу арац Абы теухуауэ Парламентым хэкІыпІэ куэд къегъэсэбэп икІи сэбэпынагъышхуэ къы-покІуэ. Псалъэм папщІэ, законыр къыдэдгъэкІа нэужь. зэман зэрыдэкІыу, къытыдо-гъэзэжри, дауэ гъащІэм хэпща хъуами, ар зи пщэ дэлъахэр зэрегугъуари къыдопщыкэр ээрегуі вукрі кавидоных жет же. Ар ди лэжьыгъэм и Іыхьэ нэхьыщхьэ дыдэхэм ящыщщ. Уеблэкы абы кІэлъыплъыным теухуа закон щхъэхуэхэри мэлажьэ. Абы и льэныкъуэк Із къыдогъэсэбэп парламент едэГуэныгъэхэр, правительствэм и сыхьэтыр, стІол хъурейкомитетхэр щІыпІэ мылІэужьыгъуэхэм кІуэурэ ирагъэкІуэкІ зэхуэс убгъуа-хэр, конференцэхэр. Мис ап-хуэдэ зэІущІэхэм къыщыдопшытэ ди дэжьыгъэр зэрыкІуатэмрэ законхэр къы-зэрагъэсэбэпымрэ. Псалъэм папщІэ, бжыхьэ сессием парламент едэІуэныгъэу - 6 правительствэ сыхьэту - 15 щІыпІэхэм щедгъэкІуэкІыну зэІушІэу - 13, стІол хъурейуэ - 8 щыІэнущ. Апхуэдэ ди зэ-пыщІэныгъэхэм егъэбыдэ законхэр гъащІэм хэпща зэ-

мыхьэнэм и гугъу къытхуэщІ, Руслан. Ар нобэ зэры-лажьэ щІыкІэр фигу ири-хьрэ? ЩІалэгъуалэм нэмыщІ елжакІуэхэри къулыкъушІапІэм и лэжьыгъэм къызэры-хэфшэм и щыхьэтщ «Си хабзэубзыху жэрдэм» зэпеуэр зэревгъэкІуэкІыр, апхуэдз урысейпсо зэхьэзэхүэхэм ди

студентхэм пашэныгъэ къызэрыщахьыр. Ар къызэры-зэвгьэпэщым, кърикІуэ Гуэхүхэм теухуауэ укъыддэгуэшамэ, ди гуапэт.
- Ди щІалэгъуалэм я Іуэху

зыТутым нэхъ гъунэгъуу ды-щыгъуэзэнымкГэ, законыр зищІысыр ящІэу щІэблэр къыдэ-кІуэтеинымкІэ, ар къагъэсэкіуэтеинымкіэ, ар квагьэсэ-бэпу егьэсэнымкіэ, зэрызэ-хальхьэм езыхэри къешэліэ-нымкіэ, я гупсысэр хальхьэ-нымкіэ сэбэп хъуну къэтльы-тэри, 2007 гьэм КъБР-м и Пар-ламентым Щіалэгьуалэ пала-тэ къыщызэдгьэпіящащ. Япэ ШІалэгъуалэ палатэм къиш та уставым ипкъ иткІэ, абы хэтхэр ильэс къэс зэрахъуэкІ, Іуэхум нэхъыбэ къыхашэн, депутат лэжьыгъэм нэхъыбэ шагъэгъуэзэн папщІэ. Иджыпсту абы и ещанэ зэхыхьэгъуэр къыддолажьэ. Я лэжьэкІэр уигу ирихьрэ жыпІэмэ, узэры-гушхуэ хъун ІуэхущІафэ куэд гушхуэ хъун Іуэхущіафэ куэд яІэщ. Псом нэхърэ нэхъыщхьэр закон къыдэгъэк Іыным я жэрдэмхэр, гупсысэхэр гушхуауэ, жыджэру зэрыхалъ-хьэрщ, комитетхэм мыщхьэхыу зэрадэлажьэрщ. Ди щIа-лэгъуалэр зыхуэныкъуэр къагъэльагъуэу, япэ игъэщып-хъэу, иужь къигъэнапхъэу къа-лъытэхэр зэпкърыхауэ жаГэу къытхэтщи, Іуэхур тщегъэ псыншІэ КъишынэмышІауэ езыхэм я жэрдэмкІэ псапэ, гуапагъ, сэбэпынагъ зыпылъ Іуэхугъуэ куэд къызэрагъэпэщ. Концерт къызэрагъэ-пэщми, мылъку зыхрагъалъ-хьэми, сабий ныкъуэдыкъуэхэм ядэІэпыкъуу, сымаджэхэм ядэгэныкъуу, сымаджэ-хэм, жьы хъуахэм я гукъы-дэжыр къаГэту апхуэдэщ.

КъщынэмыщІауэ, УФ-м и Къэрал Думэм щыІэ ЩІалэ-гъуалэ палатэм иригъэкІуэкІ зэпеуэхэми яфІэфІу хэтщ, я актылым и жанагтыр ктагтыльагтызу. «Си хабзэубзыху жэрдэм» урысейпсо зэпеуэм я зэфІэкІыр щагъэльагъуэ ди студентхэм икІи пашэны-гъэхэр къыщахь. Мы гъэм екІуэкІа зэпеуэм цІыху 31-рэ лауреат щыхъури щІыхь тхыльхэр къратащ, абыхэм ящыщу 5-м япэ увыпІэр яубылаш. Къэралым и алрей

хэгъуэгухэм елъытауэ ди республикэр апхуэдэу инкъым, абы тепщІыхьмэ, ар ехъулІэныгъэшхуэу къызотьытэ. УФ-м и Къэрал Думэм и «Знак отличия» медалыр къратащ Нэзрэн Беслъэн, Къэрал Думэм деж щы З Жылагъуэ палатэм и Іэтащхьэм и къуэдзэуи хахащ. Мис а щапхъэхэм къагъэлъагъуэ ди щІалэгъуалэр ди дэІэпы-къуэгъуу зэрыщытым и мызакъуэу, хуэфащэу утыку зэритыр.
- Комитетхэм я лэжьыгьэм

- Комитетхэм я лэжьыгъэр хъурэ-мыхъурэ къззыгъэлъа-гъуэр ди хэхакІуэхэм я арэ-зыныгъэрщ. Сэ быдэу жысІэзынып ъэрщ. сэ оыдлу жыстэ-фынущ ахэр гурэ псэк1э ди цІыхухэм я псэук1эр егъэф1э-кГуэным зэрыхуэлажьэр, гьуэгу пэж зэрытетыр. Псори зэхэту къапштэмэ, яхузэф1э-к1ым арэзы сыкъещ1 схужы-Іэнукъым, сыт щхьэкІэ жы-пІэмэ, ди цІыхубэр сыт и лъэ-ныкъуэкІи къызыхуэтыншэу дгъэпсэуфу щытамэт дэгъуэр. Ауэ ар ди плъапГэу, абы дыхуэкГуэну иужь диту аращи, зыщымысхьыжу мэлажьэхэр.

Илжыйсту екІуэкІ зэхуэсы ьуэм комитет 15 иІэщ. Дыщызэхыхьэм дызэчэнджэщри, гъашІэм къытхуигъэув къагъащим къытхуигъэув къа-лэнхэр дгъэээщ/10нымк1э ап-хуэдиз дыхуэныкъуэу къэт-льытэри, дубзыхуауэ араш. Дунейр и п1эм иткъым, абы къигъэувым и жэуапыр езытыфын, зэманым дызэрыдэбэ къуэфын Гуэхухэр зэфГэзыгъэ-кГыфын гупурэ къызэдгъэпэ-щауэ аращ. Абыхэм я нэхъыщхьэ дыдэр, конституцэ статус зиІэр лъэпкъ зэхущытыкІэхэм епха комитетращ. Ди республикэм лъэпкъ куэд зэрышызэхэсым шхьэкІэ къызэлпызэхэсым шкьэктэ кызэд-гъзпаща комитетщ ар, абы и унафэщІхэр лъэпкъ зэмылІзу-жьыгъуэхэм я лІыкІуэщ. Дэ жьыгьуэхэм я лыктуэш, дэтш1э псом зыри и мыхьэнэкым, зы унагъуэу зэхэс льэпкьхэр зэгурымы1уэмэ. Пш1эрэ зэгуры1уэрэ ди зэхүакү дэмыльмэ, дунейм щек1уэк1 гьащ1эм дыльэш1ыг хьэнукъым, зылужьынукъым

ЗылІ и быну дызэкъуэтын, ди псэукІэр едгъэфІэкІуэн, дызэрыс лъахэм зедгъэужьынырщ комитетхэм я лэжьыгьэр зыхуэунэтІар.
- КъБР-м и Парламентыр

УФ-м и Федеральнэ Зэхуэсым Федерацэмк о Советымрэ Къэрал Думэмрэ зэрыдэлажьэм и гугъу уэзгъэщІынут. Апхуэдэуи фэ фапыщІащ нэ-гъуэщІ щІыпІэхэм щыІэ пар-<u>ламентхэми...</u> - Дэ цІыхубэм я пащхьэ

дэ дэвхүүсэм х нацхвэ жэуаплыныгъэм къыт-хуегъэув ди ІэщІагъэм, дызы-пэрыт Іуэхум фІыуэ хэтщІыкІын, махуэ къэс хэдгьэхьуэн зэрыхуейр. АбыкІэ сэбэпыш-хуэ мэхъу ФедерацэмкІэ Со-ветымрэ Къэрал Думэмрэ. Псальэм къыдэкІуэў жыпІэмэ, дэ дыхуитщ ди республи-кэм щек Гуэк Г псэук Гэм ехьэкэм щектуэкт псэуктэм схьэ-лІа унаф эхэахэр къыхэтль-хьэну. Иджыпсту лажьэ зэхуэ-сыгьуэм, блэкІа ильэсиплІым кърнубыдэу закон 29-рэ къы-хэтльхьащ, Абы щышу зако-ниплІ Къэрал Думэм кънщтащ, адрейхэм иджыри хоп-льэ. Ди къэралым субъекту 83-рэ итщи, унафиплІкІ э уа-къыхэщынри Іейкъым. ФедерацэмкІ э Советми Къэ-

рал Думэми иригъэкТуэкТ Іуэ-хугъуэхэм жыджэру дыхэтщ. Псалъэм папщТэ, сэ иджыб-лагъэ сыщыТащ УФ-м и Президентым къыхилъхьам - кт ралым ис лъэпкъхэр зэгуры-Іуэу зэдэпсэуным теухуа уна-1уэу ээдэпсэуным теухуу уна-фэм - екьэлlауэ екlуэкlа едэ-Јуэнытъэм. Законхэм кънщы-нэмыщ[ауэ, республикэм кънщта программэхэр гъз-кlуэтэнымк!э дэ сэбэпышхуэ кънтхуохьу, сыт щытъуи да-пыщ[ащ Федерацэмк!э Советми Къэрал Думэми КъБР-м и лІыкІуэу щыІэхэм. Ди къэралым и щІыпІэ

26-м я къулыкъущІапІэхэм да-долажьэ. Дызэхуозэ, дызочэн-джэщ, гъащІэм щІэуэ къыхыхьахэмкІэ лызэрошІэ.

Депутатхэм я лэжьыгъэр къапщтэмэ, сыт хуэдэ ІуэхукІэ, гуныкъуэгъуэкІэ нэхъыбэрэ зыкъыфхуагъазэрэ цІыхухэм? Сыт ди жыла-гъуэр нэхъыбэу зыгъэпІей-

Депутат лэжьыгъэм закон - Депутат лэжынгым закон кьыдугьяхЫнымырэ четкы» Іуэхуу зи гугъу пхуэсщІахымрэ я мызакьуэу, мыхызыныхуэ и и хэхакІуэхэм яхуэзэныр, я гуныкъуэгьуэхэр зэгьэщІэныр, абыхэм я хэкІыпІэхэмкІэ чэнджэщ етыныр е хэмкІэ чэнджэщ етыныр е ядэІэпыкъуныр. Депутатым и къалэн нэхъыщхьэ дыдэу согъзув ар. Щыхухэм дэ дащыхуоээ КъБР-м и Парламентми, фракцэхэм я хэщап Пэхэми. Апхуэдэ махуэ хэхахэмрэ сыхьэт бжыгъэхэмрэ газетхэм къытыдодзэри, цІыхухэр абы ирихьэлІэу къокІуалІэ.

Депутатхэр политикэ партиплым я лыкіуэу фракципліу дызэхэтщи, сэ сызыхэт «Урысей зэкъуэт» партыр къапщтэмэ, зэІущІапІэ щхьэ-хуэ диІэу абыи махуэ хэхахэм дыщолажьэ. КъищынэмыщІауэ ди политсоветым и уна-фэкІэ, къуажэу диІэм зэІущІапІэхэр къыщызэІутхащ, къэс мэрем махуэр абыхэм яхухыдохри, цІыхухэм дащы-хуозэ. Ари хэкІыпІэфІщ Нал-шык нэс къэмыкІуэфхэм,

шык нэс къэмыкгуэфхэм, ныбжь зи!эхэм, сымаджэхэм я Іуэхур дэк!ынымк!э. Ціыхухэр зыш!эупщ!эр, зыхуэныкъуэр куэд мэхъу, ауэ нэхьыбэу къыхэщыр псэук!эм теухуахэрш, үнэ е щ!ап!э къащэхуну зыхузэфІэмыкІхэрщ къыдэкІуалІэр. Дэ иджыб-лагъэ унафэ къэтщтащ къуажэм дэс зыхузэф Гэмык Гхэм щІапІэ етыным теухуауэ. КъищынэмыщІауэ, фІы куэд хэлъщ къуажэхэм зегъэужьыным, кхъахэ хъуа унэхэр зэфІэгъэувэжыным теухуауэ щыІэ законхэми.

КъыкІэльыкІуэу пІмхухэр гъэхъужын хуейхэм мыльку зэракъуэмылъырщ. Апхуэдэ-хэми защІыдогъакъуэ, я гузэвэгъуэр зэращыдгъэпсынщІэн Іэмалхэр къахудогъуэт. ЦІы-хубэм къыдахьэлІэ Іуэхухэр занщІэу зэфІыдогъэкІ жысІэмэ, пцІы супсынущ, дызыдэІэмэ, ным сурсынун, дызыдэгэ-пыкъуфи, мазэ бжыгъэ е илъэс зытекІуади, тхузэфІэмыкІых-хи щыГэщ. Ауэ къэпщытэны-гъэхэм къахощ процент 50-м щІигъум я Іуэхур зэрыдгъэ-

Зи ильэс 20-р зыгъэльапІэ Съэбэрдей-Балъкъэрым и но-эрей Парламентым и зэф1экІыр, зэманым къыщыхъу зэхъуэкІыныгъэхэм зэрыдэба-къуэр, цІыхубэм къазэрыхуэсэбэным укъытхутепсэльы-

хьамэ, си гуапэт.
- КъБР-м и Парламентым къызэринэк Iа илъэс 20-р тын--инуах стыаппеся суктыш уш къым. Совет Нэхъышхьэк Гэ къым. Совет Нэхъыщкъэкіэ дызэджэу щыта къулыкту-щіапіэр къутэжри, Парламен-тыщіэр 1993 гьэм зэфізуващ. Абы шыптуэм Парламентым и пир къыдэхуащ властыр зэрыхьзэрийм хэмыткІухьу хъумэныр, гугъуехь куэдми хэ-тащ. А зэман хьэлъэм республикэм, Парламентым и Іэтащхьэу щытахэм, депутатхэм фІы-щІэ ин яхуэфащэщ. Гугъуехь дыхэтами, зауэ-банэ щымыІзу деІшеІшат шауах ваусІфеє

ЦІыхум и зэхэтыкІэмрэ псэукІэмрэ щІэрыщІэу убзыхужын, зэтегъзувэжын хуейти, абыхэм епха законхэр къы-дигъэкІыу, зыужьыныгъэм хуэлажьэу къекІуэкІащ. Блэ-кІа илъэс 20-м и кІуэцІкІэ гугъуехьу зыхэтар куэдми, лэжьыгъэм хъеру къыпэкІуар нэрылъагъущи, абы гур хегъа-хъуэ, пщэ-дейм фІыкІэ уще-

НЭЩІЭПЫДЖЭ Замирэщ.

Къэбэрдей-Балъкъэрым и Совет Нэхъышхьэм и Президиумым и Унафэщіхэр

Къанкъул Машэ Джырандыкъуэ и къуэр (1889 - 1938) 1889 гъэм Ашэбей къуажэм къьщалъхуащ, адыгэщ, КъБАССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и Президиумым и Унафэщу щытащ 1938 гъэм и бадзэуэгъуэ-щэкlуэгъуэ мазэ-

хэм. Мокаев Азрэт Гуэней и къуэр (1899 - 1943) 1899 гъэм Балъкъэр Ипщэ къуажэм къыщалъхуащ, балъ-

1899 гъэм Балъкъэр Ипщэ къуажэм къвіщолькующ, къэрш.

КъБАССР-м и Совет Нэхъвіщхьэм и Президиумым и Унафэшіаш 1939 - 1941 гъэхэм.

Ульбашев Исмэхьми Лэкъумэн и къуэр (1914 - 1977)
1914 гъэм Къэщкъэтау къвіщальхуащ, балъкъэрщ, Педагогикэ институт Напшыки Къвіргъвізми къвіщиухащ.

КъБАССР-м и Совет Нэхъвіщхьэм и Президиумым и Унафэшіу лэжьащ 1941 - 1944 гъэхм.

Ахъуахъу Къэсэнбий Къэсей и къуэр (1907 - 1965)
1907 гъэм Къундетей къуажэм къвіщальхуащ, адыгэщ, Дээниженер академиер Москва къвіщиухащ.

КъАССР-м и Совет Нэхъвіщхьэм и Президиумым и Унафэшіу пытащ 1944 гъэм накъыгъэм шегъэжьауэ жэпуэгъуэ мазэ

къАССР-м и Совет Нэхъышхьэм и Президиумым и Унафэщју щытащ 1944 гъэм накъыгъэм щегъэжьауэ жэлуэгъуэ мазэ пщюндэ.

Къудей Чэрим Къарэмырзэ и къуэр (1909 - 2001)
1909 гъэм Къундетей къуажэм къыщалъхуащ, адыгэщ, Сталиным и ціэр зезыхьэ промышленнэ академиер Москва къышиухащ, КПСС-м и ЦК-м деж щыіэ Парт еджапіэ нэ-

хъыщхьэм щеджащ.

Къанкъул Машэ

КъАССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и Президиумым и УнафэщІащ 1944 - 1951

гьэхэм.

Льостэн Чэлимэт Tlyrlэ и кьуэр (1908 - 1990)

1908 гъэм Дыггуужынкъуей къуажэм макъумэн

1908 гьэм Дыгъужьыкъуей къуажэм къыщалъхуащ, арыгэщ, Мэкъумэш хозяйствэмкіэ Бгырыс институтыр Орджоникидзе къыщиухащ, КПСС-м и ЦК-м деж щыіэ Парт еджапіэ нэ-хъыщхьэм шеджащ. КъАССР-м и Совет Нэхъышхьэм и Президиумым и секретарь (1949 - 1951), КъАССР-м, КъБАССР-м и Совет Нэхышхьэм и Президиумым и Уна-фэщі (1951, 1957 - 1959) Ізнатіэхэр иыгъащ.

иыгъащ. Уянаев Чомай Батал и къуэр (1914 -1985)

гъэхэм лэжьаш.

Мокаев Азрэт

Ульбашев Исмэхьил

Къудей Чэрим

Лъостэн Чэлимэт

Уянаев Чомай

Геттуев Магомет

Чабдаров Борис

Къэбэрдей-Балъкъэрым и Совет Нэхъышхьэм и Президиумым и секретархэр

Денисов Фёдор Фё-дор и къуэр (1892 - ?) 1892 гъэм Харьков къалэм къышалъхуаш. ирысщ, и кІэм нэмы-тъэса шІэныгъэ нэ-

гъэса щізныгъэ нэ-хъыщхьэ иіэщ. КъБАССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и Прези-диумым и секретару щытащ 1938 - 1940

гъэхэм. Кудряшов Леонид Павел и къуэр (1902 -1993) 1902 гъэм Куйбышев

къыщалъхуащ, урысщ, КПСС-м и ЦК-м деж щыІэ Парт школ нэ-

хъыщхьэр къиухащ. КъБАССР-м и Совет КъБАССР-й и Совет Нэхъвижьям и Прези-диумым и Унафэшіым и къуэдзэу (1939 - 1940), КъБАССР-м, КъАССР-м я Совет Нэхъвіщхъэ-зэм я Президиумым и секретару 1940 -1947 гъэхэм щытащ. Пыхтин Дмитрий

Иванников Павел

Григорий и къуэр Андрей и къуэр (1902 (1901 - 1981) - 1983) 1901 гъэм Грознэм 1902 гъэм Кемеровэ

1901 гъэм Грознэм къвщалъхуащ, урысщ, краснодар парт школыр къиухащ.

К ъ Б А С С Р - м , КъАССР-м я Совет Нэхъвщхъэхэм я Президи-умым и Унафэщым и къуздэу (1940 - 1947), къАССР-м и Совет Нэхъвщхъэм и Президиумым и секретару щытащ 1947 - 1949 гъэхэм.
Тхъэмокъуз Мухъэмэд Хьэмид и къузур (1911 - 2002)

1911 гъэм Къундетей къужэм кърщалъ-

къуажэм къыщалъ-хуащ, адыгэщ, КПСС-м и ЦК-м деж щыІэ Парт школ нэхъыщхьэр къи-

ухащ. КъАССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и Презилиумым и секретаращ 1951 - 1952 гъэхэм. Галачиев Къасым Боцай и къуэр (1905 -1958)

1958)
1905 гъэм Анзорей къуажэм къыщалъхуащ, осетинш, Лениным и ц!эр зезыхъэ Дзэполитикэ академиер
Москва къыщиухащ.
КъАССР-м и Совет
Нэхъыщхъэм и Президиумым и Унафэщ!ым и къуэдзэу (1950 - 1951), КъАССР-м, я Совет
Нэхъыщхъэхэм я Президиумым и Секретару зидиумым и секретару 1952 - 1958 гъэхэм

эжьащ. Иванников Павел

Уэрсей Фаинэ

(1916 - 2003)
1916 гъэм Астемырей къуакэм къвщалькуащ, адыгэщ, Ленин
еджапіз къалэ ціыкіум
шеджащ, ВКП (6)-м и
ЦК-м деж щыіз Парт
школ нэхъвщхьэм унафэщіхэм я Іззатъвм
щыхатъахъуз курсхэр
къвщиухаш.
К ъ А С С Р - м,
КъБАССР-м я Совет
Нэхъвщхьэхэм я Президиумым и Унафашіым и къуэдэзу (1955
- 1957, 1959 - 1961),
КъБАССР-м и Совет
Нэхъвщхьэм и Президиумым и секретару
(1961 - 1963) лэжьащ,
Уэрсей Фаинэ Тем-

булэт и пхъур 1926 гъэм Инарыкъуей къуажэм къы-щалъхуащ, адыгэщ,

ДышэкІ Ася

Галачиев Къасым

Къэбэрдей-Балъкъэр педагогикэ институтыр

къиухащ. КъБАССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и Президиумым и секретару лэжьащ 1963 - 1985

Дыщэк І Ася Мушэ-хьид и пхъур (1937 -

1985) 1937 гъэм Тэрч къалэ къыщалъхуащ, адыгэщ, Къэбэрдей-Балъкъэр

Къэбэрдей-Балькъэр къэрал университетыр, КПСС-м и ЦК-м деж щы!з Парт школ нэхъы-щхьэр кънухащ. КъБАССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и Пре-зидиумым и секретару лэжьащ 1985 гъэм гъатхэпэ - мэлыжыхь

мазэхэм. Къэрмокъуэ Майе Мухьэмэд и пхъур 1940 гъэм Зеикъуэ къуажэм къыщалъ-хуащ, адыгэщ, Текс-тилымрэ промышленность псынщіэм-кіэ Союзпсо заочнэ институтыр къиу-

хащ. КъБАССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и Президиумым и секретару 1985 - 1990 гъэхэм лэжьащ.

КъБР-м и Парламентым и Унафэщіу щытахэр

Нэхущ Заурбий Ахьмэд и

Хъымбэзэр Жанпагуэ

къуэр КъБР-м и Парламентым и япэ, кырг-ми парламен ым и ялы, епуанэ зэхуэсыгъуэхэм Рес-публикэмкіэ и Советым и Унафэщі (1993 -2003) Жабоев Мыхьмуд Назир и

Жабоев Мыхьмуд Назир и къуэр
КъБР-м и Парламентым и япэ зэхуэсыгъуэм Лыкіуэхэмкіэ и Советым и Унафэщі (1993 - 1997)
Бечелов Ильяс Борис и къуэр КъБР-м и Парламентым и етіуанэ зэхуэсыгъуэм Лыкіуэхэмкіэ и Советым и Унафэщі (1997 - 2001), КъБР-м и Парламентым и ментым и еща зэхуэсыгъуэми и парламентым и еща зэхуэсыгъуэми ментым и ещанэ зэхуэсыгъуэм и УнафэщІ (2003 - 2008)

Туменов Мурадин Хьэдис и

къуэр КъБР-м и Парламентым и етіуанэ зэхуэсыгъуэм Ліы-кіуэхэмкіэ и Советым и Уна-фэщі (2001 - 2003)

Федченкэ Людмилэ Михаил и

Федченкэ Людмилэ Михаил и ихэур КъБР-м и Парламентым и япа, етјуанэ зэхуэсыгъуэхэм Республикэмкlэ и Советым и Унафэщlым и къуэдээ (1993 - 2003), КъБР-м и Парламентым и ещанэ эзхуэсыгъуэм и Унафэщlым и къуэдээ (2003 - 2008).

Головко Евгений Николай и

къуэр КъБР-м и Парламентым и япэ зэхуэсыгъуэм ЛІыкіуэхэмкіэ и

Советым и Унафэщіым и къуэдзэ (1993 - 1997).
Пунаржи Виктор Иван и

Пунаржи — къуэр КъБР-м и Парламентым и етІуанэ ээхуэсыгъуэм ЛІы-кІуэхэмкіэ и Советым и Унафэщым и къуэдээ (1997 - 2003). Бозий Натбий Мухъэмэд и

къуэр КъБР-м и Парламентым и ещанэ, епліанэ зэхуэсыгъуэхэм я Унафэщіхэм я къуэдзэ (2003 - 2015). Берд Хьэзрэталий Александр

и къуэр КъБР-м и Парламентым и ещанэ зэхуэсыгъуэм и Унафэ щым и къуэдзэ (2007 - 2008)

шыбзыхъуэ наталье: БлэкІар фІыуэ сольагъу, иджырейри сыарэзыуэ къызощтэ

СССР-м н Совет Нэхьыщхьэм н де-путату щыта Шыбзыхьуэ Наталье гукъэкlыж гъэщ!эгъуэнхэр н!эщ, Блэкlа зэманымрэ иджырей гъа-щ!эмрэ зэпэзылъыт гупсысэхэмк!э къыддэгуэшащ КъБР-м н Совет Нэхъыщхээр къызэрызэратъэлэщ-рэ илъэс 75-рэ щрикъум ирихьэл!эу зызыхуэдгъэза бзылъхугъэ !ущыр.

зызыхуэдгьэза бзылъхугьэ Іущыр.

- Парт, депутат лэжьыгьэм жыджэру хэта уэ, Наталье, кьыпхуагьэфэща кьулыкьухэм удэзыхьэхыу сыт хэльар?

- Пасэ дыдэу лэжьыгьэм сыпэрыхыц, 1943 гьэм, илээс 13 фІэкіа сымыхъу, пэшіэдэз классым шІэсхэм я,
деж егьэджакіуэу сагьэкіуат. Иужькіэ
Педагогикэмкіэ институтри Парт школ
нэхьышхьэри кьэзухащ, Комсомолым
игъэсахэм сащыщщ сэ. Зэманыр
угьуми, пэжым дытету дыпсэурти,
длэжьри кыттехьэлгэртэкъым. Дызыпэрыувэ іуэхум гуапагьэрэ хуабагьэрэ
хэлтэхээрт, сыгу жыпіэмэ, зым адрейр
фІы зэрыхуэдгьэзэным, дэтхэнэми и
гъащірэ зэредгьэфіэкіуэным дыпылыт.
Япэщіыкіэ нэтъуэщіхэм я Іуэхум дегупсысыфырт а пъэхьэнэм. Районхэм дыкіуэрти, ціыхухэм я Іуэху зыіутыр
зэдгъащірэт, дэіэлык уэргы уахуэхьург.

1954 грэм, идъэс 26-рэ фіэкіа сымы-

хъурт.

1954 гъэм, игъэс 26-рэ ф1эк1а сымы-хъуауэ, СССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и депутату сыхахат. Зи дзыхь къызэзы-гъэза къэралыр згъэщ1эхэу хъунутэ-къым. Гурэ псэк1э сыпэрытт си лэжьы-

гъэм. Депутату сызэрыпажьэм къыпэ-кіуэ ахъшэм срикъурти, си етъэджакіуэ улахуэр мылъку нэхъ зимы захэрал пъэщ къыдэтт. А зэманым республикэм и па-шэу щыта Мэлбахъуэ Тимборэ унафэщ пъэщт, ціыху къызэрыгуэкіхэм я зыу-жьыныгъэм гурэ псэкіз телажьэрт. Сы-тым дежи чэнджащэрт, и јузу епты-кі къыдихьэліэрт, ди псальи щіэдэіурт. Абы етъэлеяуэ гукъыдэж ин къытхиль-хьэрт.

льэрт.

- <u>БлэкІа зэманымрэ иджыреймрэ</u>
<u>щызэбгъапщэкІэ, сытым уригъэгуп-</u>

- Дэ къэрал Іуэхум дыщыпэрыта зэманым республикэм исхэм я Іуэху зэред-гъэфіэкіуэнырт ди гупсысэр зытеугьэф]экіуэнырт ди гупсысэр зытеухуар, Псальэм папшір, ныквуэдыккуэ-хэм мылжкукіз зашіэгьэкуэныр сабинц е нэхъыбэ зэрыс унагъуэхэм дадэ!эпыкуныр зэхуэс гуэрым къьшімхэтлькэри, пхыдгъэкіауэ щьташ, Псынщізу зэф!эдгъэкіыфырт дызыпэрыувэр. Щыуагьэ щытіэш!экіа и къэхьуаш, ауэ ахэри икіэщіыпіэкіэ дгьэзэкіуэжыфырт. Иджыпсту аракьым: заман куэди грагъэкіуадэ, Іуэхури и кіэм нэсыр-хым Къэралым нимышшысіауэ кханзу фэ изоплъ. Щыхухэр гупитіу - мылъку зиіэхэмэ зямыіэхэмэг - гуэша хъуаш, Щалэгъуалэм гьэсэньть з княру жэтхэты зиlэхэмрэ зимыlэхэмрэ - гуэша хъуащ, Щалэгъуалэм гъэсэныгъэ зиlэу яхэтыр нэхъапэм нэхър куртиз нэхъ мащlэщ, Дэтхэнэри мылъкум кlэлъопхъуэри, я акъылыр зэщхьэщахуж. Я нэхэр уфlы-цlащи, пэжымрэ пцlымрэ, захуэмрэ къуаншэмрэ, фіымрэ Іеймрэ зыхузэхэ-

гъэкіыжыр мащіэщ. Мылъкуншагъэ-раща псор къызыхэкіыр. Шыхухэм лэ-жьаліз Ізнатіз ягъуэтыркъым, ар къззыгъуэтри и лэжьапшіэм ирипсэуну ирикъуркъым. Жылагъуэр гъуэгу пэжым тетын папшіэ, нэхьыщихызхэм, къуыкіху зыіыгъхэм я деж къвщихызхэм, къузыку зыіыгъхэм я деж къвщихыз-дазуэ, щхъэж зышіэгупсысыжын хуейуэ къызольытэ. Къысщохъу абы-хэм щапхъз дахэхэр ягъэгъагъуэмэ, ціыхубэри абы ирикіуэну. Дэ ди шіа-пэгъуэм апхуэдэущ зэрыщытар. Ком-сомолым и хабзэхэр иджырей гъащіэм къытхухэпщэжамэ, ди Іуэхур ефіз-кіуэнут. Хъэуэ, сэ Іумпэм сшіыркъым иджыпсту дызыхэпсэукі гъащірэ, агіз абы упшіэ куэд хузиізу аркъудейщ, блэкіар фіыуэ солъагъу, иджырейри сыарэзыуэ къызощтэ. Зэманым и къэхъукъащіэхэм уи щіыб хузбгьазэ хунукъмы, къэкіуэнум зыгуэркіз ущы-угъмэ. - Депутату ущытыным нэхъ гугъу

угьмэ.
- Депутату ущытыным нэхь гугьу дылуу хэльу кьэпльытэр сыт?
- Республикэм щек!уэк! Іуэхугьуэхэр захуагъэм тет унафэхэм хуэгьэк!уэныр, хэк!ып!эхэр кьэльыхъуэныр гугьут. Ауэ щыхъук!и, депутатым хуабжыу пшрашхуэ и!эг.
- Къэралым шек!уэк!а !уэхугьуэхэм яшышу сыт нэхъ ун гум къннар?
- Си тум ильщ багъкъэр льэпкъыр щрашауэ шытар: «Бгыхэр ямыгьагъуу ахэр дауэ хъуну?», - жыс!зу сыгъырт, апхуэдизк!э абыхэм я гуахэр зыхэсщ!эрти. Гуф!эгъузу си нэгум щ!этш ахэр шіыналъэм кънхьэжыну хуит зэ ахэр шІыналъэм къихьэжыну хуит зэ

ращіа хъыбарыр щызэхэсха махуэри. Си гъащіэм увыпіэ ин щиубыдауэ къызолъытэ Совет властыр ильэс 40 щрикъум Москва щыіа зэіущіэм сызэрыхэтар. Адыгэ фашэ сшыгъыу сықуат махуэшхуэм. Си фашэр телъыджэ ящыхъуат куэдым, уеблэмэ си гъусэу сурэт зыграгъэхыну гупыж зышахэри къзахыдат. щіахэри къахэкіат.

> Епсэльар **ГУГЪУЭТ Заремэщ.** Сурэтым: **Шыбзыхъуэ Наталье** Москва, Кремлым, 1957 гъэм щытрахащ.

НЭХУЩ Заурбий:

Іуэху пщІыр Іуэху мэхъу

<u>КъБР-м и Парламентыр</u> зэфІэувэным зи гуащІэ эзылъхьахэм ящыщщ <u>Нэхущ Заурбий.</u>

НЭХУЩЫР Бахъсэн куейм хыхьэ Жанхъуэтекъуэ къуажэм 1943 гъэм къыщалъхуащ. Къэбэр-дей-Балъкъэр АССР-м и Къэрал агропромышленнэ комитетым - парт-комым и секретару, КПСС-м и Бахъсэн райкомым и япэ секретару, Бахьсэн куейм и депутат-хэм я советым и унафэ-щlу зыкъомрэ лэжьауэ, 1992 гъэм Къэбэрдей-Балъкъэрым и Прави-тельствэм и Унафэщіым и къуэдзэ къалэныр къы-

хуагъэфащэ. Къыкіэльыкіуэ илъэсым Нэхущыр депутату хахащ икіи КъБР-м и Парламентым и япэ зэхыхьэм РеспубликэмкІэ и Советым и УнафэщІ къалэныр пщэрылъ къыщащіащ. Абы хэлъхьэныгъэшхуэ хуищащ щіэныгъэ, егъэджэныгъэ ізнатіэхэр егъэфіэ кІуэным, гъуаз-джэмрэ щэнхабзэмрэ зе-гъэужьы

ным. 1997 гъэм и мэлыжызкь мазэм Нэхущ Заурбий Урысей Федерацэм и Федеральнэ Зэхуэсым Федерацэмкlэ и Советым хагъэхьаш.

2003 гъэм УФ-м и Къэрал Думэм и депутату хахащ. Федерацэмрэ щіынальэ политикэмкіэ и комитетым и унафэщІу, ап-хуэдэуи Кавказ Ищхъэрэм и Іуэхухэм ехьэліа ко-миссэм и Іэтащхьэм и къуэдзэу щыщытам абы лэжьыгъэшхуэ ирихьэ-

ющ. Урысейм и Парламен-ым и зыужьыныгъэм

ильэс куэдкlэ зэрыхуэлэжьам, республикэм щызэфlигъэкlахэм папщlэ 2000 гъэм Нэхущым «Щіыхьым и орден» къра-тащ, 2003 гъэм Къэбэр-дей-Балъкъэрым и Пар-ламентым и Щіыхь тхы-

ьыр къыхуагъэфэщащ. Зэрихьа ІэнатІэхэм, къу лыкъухэм ехьэлІауэ шы тащ Нэхущым япэў зэры-

зыхуэдгъэза упщІэр.
- Парламентым сыщышыІа илъэсхэм я гугъу щыіа ильэсхэм я гугъу пщымэ, ар жэуаплыны-гъэшхуэ зыпыль льэхьэ-нэт си дежкіэ, - игу къе-гъэкіыж Нэхущым. - Хаб-ээм къызэрезэгъкіэ, ціыхухэм я гъащіэр нэ-хъыфі зэрыпщіын яужь читын хуейт сыт шытауи уитын хуейт, сыт щыгъуи хэкlыпlэ тэмэм къыщы-лъыхъуапхъэ ІэнатІэт ар. ЦІыхубэ лыкІуэу сыщыщытам жьы хъуа унафэхэр мылэжьэжу, щlэхэр иджыри щымыlэу срихьэліаш. Нобэкіэ дызытет мабзэхэм я нэхъыбэр а зэманым яубзыхуахэращ. Лэжьыгъэ псори фіыщ, ціыхум абы хуиіэ бгъэдыхьэкІэращ псори зэлъы-

тар. «Щымыуэр зыри зі щІэрщ» - жаІэ. Дауи, къуаншагъэ гуэр щытІэщІэкlаи къэхъуащ, узэп лъэкІыжа нэужь уи щхьэ ухузэгуэпыжу. Іуэху щып-щІэм и деж къепхьэжьэ, зи яужь уихьэ псори къохъулІэркъым, араш абыхэм я щхьэусыгъуэ нэ-хъыщхьэр. ГъащІэм къы-зэримыгъэзэжым хуэдэу, зэман блэкlами къып

хуегъэгъэзэжыркъым.
- Уэ дауэ къэплъытэрэ, нобэкіэ сыт хуэдэ Іуэху япэ игъэщыпхъэу щыІэ республикэм? - ГъащІэм зыдегъэкІун,

гъащіэщіэм къытхуихь зэхъуэкІыныгъэхэм къызэрезэгьым хуэдэу Іуэхухэр зехьэн хуейщ. Совет властым хүэхъүшіэ күэд шыіэш. Сэ къызэрыслъытэмкіэ, фіы гуэр зыхэмыльа зэман зэи щыіэкъыми, Совет властым и фіыпіэр къыхэтхыу, ди гъащіэм хэзагъэр къатщтэ хъунущ. Сыт зэманми и унагъуэр зэрыхуэгъэпсэун улахуэ кърату цІыхур ІэнатІэ пэрытын хуейщ. Зи бын мэжалІэр, зыхуей хуэмызэр кlуэнурэ е дыгъуэнущ, е лъагъуэ гъэпщкlуакlэ ахъшэ къилэжьынущ. Ар къэдгъэхъункІэ Іэмал зимыізщ. Апхуэдэ гунык уэ-гъуэ щымыізмэ, дызыгъэ-гузавэхэр куэдкіз нэхъ мащіэ хъунущ. Мис ахэращ псом япэ игъэщауэ зэлэ-

кын хуейр. Абы къищынэмыщlayэ, ди республикэм къы щыхъу ІуэхуфІхэм хуаб-жьу сыщогуфІыкІ. ЩІалэ-гъуалэ жыджэр, республикэм и зыужьыныгъэм зымащіэ нэхъ мыхъуми, хэзылъхьэн щыслъагъукІэ, гукъыдэж ин къызет.

Бзу Іэрыпіым хуэдэщ гъащіэр. Апхуэдэ бзур бутІыпщыху къигъэзэжынущ, гъащіэри аращ: пщіа-

ращ бгъуэтыжынур. Зыр адрейм зэран ды-хуэмыхъуу, япэ идгъэщыпхъэр тшІэжу зэгъусэу абы лытелажьэмэ, псори къыдэхъулІэнущ. Іуэху пщІыр Іуэху мэхъу.

> Епсэлъар ЩОМАХУЭ Залинэщ.

АХЪУЭХЪУ Къаншобий:

Нэхъыщхьэр цІыхцхэр

КъБР-м и Парламентым и депутат, Бюджетым-кіэ, налогхэмрэ финансхэмкіэ комитетым и уна-фэщі Ахъуэхъу Къанщобий жэуаплыныгъэ ин зыпыль къулыкъум куэд щіауэ пэрытщ. Абы зыхуэдгъэзащ упщіэ зыбжанэкіэ.

- Къанщобий, Къз-бэрдей-Балъкъэрым и Совет Нэхъыщхьэм и Совет Нэхъыщкъэм и депутатуи ущытащ, иджы КъБР-м и Парламентми ухэтщ. Сыт ущ орган нэхъышкъэк! и къыдэзыгъэк! и къндэзыгъэк! и къндэзыгъэк! и къндэзыгъэк! и къндэзыгъэк! и къндэзыгъэк! и къндэг абы цыхубъя къндъя къндыт къндыта къндытит къндыта къндытит къндытит къндытит къндытит къндъя къндытит къндъя къндытит къндытит къндытит къндытит къндытита дот-

тым къыщытщтэ дэт тым къыщытщтэ дэтхэнэ унафэри зыхуэгъэзар ціыхубэращ. Депутатым и лэжыыгъэр къызэрыгуэкікъым. Зыгъэпсэхугъуэ махуи зэмани
уимыіэнкіэ зэрыхъунум
ухуэхъэзыру упэрыхьэн
хуейщ мы лэжыыгъэм
Уи гупсысэри гуащіэри
узыпарыт ізнатіэм епхаш. Нэхышхьэ выдэу узыпарыт Ізнатізм еп-хащ. Нахъщихьа рыдау узэгупсысыр льэјукіа зыкъыпхузэыгьазэ ціы-хухэр зэрумыгъзшіэхъу-нырщ, Ізмал зэриізкіа, дэтхэнэри арэзы зэрып-щіынырщ. Пэжщ, сыт хуэдэ Іухушхуэми хуз-дзу, мыбыи зэфіэмыкьэ гуэрхэр къышыхэкіи дэу, мыбыи зэфіэмыхьэ гуэрхэр къыщыхэкіи щыіэщ. Сыту жыпіэмэ, гъащіэм и лъэныкъуэ куэд къызэщіеубыдэ. Зы унэтіыныгъэ закъуи умыукъуэдийуэ, псори зэпэльытыпхъэщ. Мы илъэсыр къызэри-хэрэ упщіз зэхуэмыдэ-хэр яізу, я іуэхур ипэкіз зэрахуэмыгьэкіуатэм иригузавэу си деж къе-

зэрахуэмыгъэкіуатэм иригузавэу си деж къекіуэліащ ціыхуи 150-рэ.
Парламентым и депутатхэм я деж къеблэгъам зыгуэркіз сэбэл
хуэмыхъу, чэнджэщ
ирамыту щыіуагъэкіыж
къэхъуркъым. Си гугъэщ нэхъыбэм ди гуа-

щіэр зэхащіыкіыу. Зэман шэщіакіэ дагъуэншэу къытхуэлажьэ унафэхэр сфіэфіщ. Республикэм нэхъапа Республикам нахъапа дыдау къыщытщта унафахам ящыщщ базм, щаныгъэм теухуахэр. Нобакіа абы захъуакіыныгъз гуэрхэр зэрыхалъхьанум хуагъэхьазыр. Парламентым узърыщыіз эзманым къричбыдау фи лэжьэкізм сыткіз зихъуэжа? Нахъапахам нахъ

- Нэхъапэхэм нэхъ гугъу дехьу щыгащ. Зы Іуэху закъуэ зэпкърыт-хыным махуэр тхурмы-къуу, жэщьку пщондэ дыщелІэлІаи къытхуи-хуащ. Иджы Іуэхугъу псори комитетхэм щы-догъэкІуэкІ. Ди щыуа-гъзу кузыпьлиятелях гъэу гу зылъыдагъэтэж-хэм, къыдат чэнджэщхэм, ктырдат чэнджэщ, хэм ятеухуауэ ди Іуэху-щафэхэр ктыропщы-тэж, зэлэжьэг-рухэм ди-гулсысэрэ ди Іуэху еп-льы-к!эрэ зыдохьэл!э. - Уэ узиунафэщ! коми-тетыр иужьрей зэман-хэм зэлэжьхэм ящышу сыт кьыхэбгьэшынт?

хэм ээлэжьхэм ящышу сыт кьыхэбгьэшынт?
- Республикэм и бюд-жетым и процент 68-р ціыхубэм ятелэжьапхъэ ахъшэрш. Мылъкур нэ-хъыщхьэу хуэунэтіащ егъэджэныгъэм, узын-шагъэр хумэным, щэн-хабээм, физическэ куль турэмрэ спортымрэ, эко-

номикэм.
Иджыпсту яужь дитщ зы Іузхуфі. «Урысей за-къузт» партым иджыб-лагъэ иритъякіуякіа заіу-щіэм щыжаіащ респуб-ликэм гульытэ щхьэхуэ зыхуищіын хуейхэм гъуэгухэр зэгъэпэщыномикэм.

 $\star\star\star$

жыныр зэрыщынэхъажыныр зэрыщынэхьа-пэр. Къуажэ гъуэгухэм трагъэк(уэдэну мылъку щхьэхуэ ятыдогухшэ. Сом мелуани 175-р ма-щіэкъым а Іузхум пап-тыр. Абы и бжыгъэр зэльытар гъуэгум и кlы-тьагъырщ. Псалъэм и хьэтырк(в, зи гъуэгур ки-пометлица хузия хъу хьэтыркіз, зи гъуэгур ки-лометрищэ хуэдиз хъу къуажэм сом мелуани 3-рэ мин 600-рэ лъысы-нущ. Гъуэгухэми я мыза-къузу, къуажахэр уэзды-гъэкіз къызэрызэрагъз-лэщынури хэтщ а прог-раммэм. Гъэтэмэмын хуейш школуэм куъзхуейщ школхэм, кхъэхэм, ІуэхущІапІэ зэхуэ

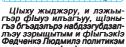
хэм, ТуахущГапТэ захуэмыдахэм я Тэгъуэблагтээхэр, ДяпэкТэ ахэр нахуу, захуэу, къабзау щытыпхэш, Дэнэ а мылъкур къыздикТынур? Республикэм бензиным, дагъэгъэсыныпхъэм, мотор дагъэм жуэщГа акцизхэр сом мелардрэ мелуан 800-м наблагъэ щауасэщ. А мылъкум и Тыхъэ пщГанэр муниципальна гъузэм ятейхха и Тахухи

нэр муниципальнэ гъуз-гухэм ятеухуа Гуахум хухэхаш. Ар Урысей псом федеральнэ за-конкіэ къыщащтащ. Зи гугъу сщіа дэіэпых къуныгъэ зэуіур лъэба-къуэ ин дыдзу къызо-льытэ. Ар иджыпсту екГуэкГ лэжынгъэ нэ-тършука зам

екіуэкі лэжыгтээ нэ-хьыщкаэхэм ящыщц. - Сыткіз ухуэхъуэ-хъуэнт республикам и Парламентым? - Законхэр захуагтэм тету, гъэзщіэгьуафізу, ціыхузэм я дежкіз гуры-іуэгъуафізу, республи-кэм и іуэхур ипэкіз ягъз-кіуэтэфу щытыну си гуа-пэт.

Епсэлъар МЫРЗЭКЪАН Дисэщ.

ЛЪЭПКЪЫМ и уасэр и бынщ

Оедченко Людмил политикэм щыхыхьам зыіущів пъэпощхьэпохэр псынщіву къызэринэкіри, хъарзынзу хэзэгьащ. КъБР-м и Парламентым Республикэмків и Советым и езанэ, етіуанз зэхуэсыгъуэхэм и унафэщіым и къуэдзэу, Парламентым и ещанэ зэхуэсыгъуэм и унафэщіым и къуэдзэу щылэжьа зэманым къриубыдэу абы ди республикэм парламентализмэм зыщегъэужыным гуатизикуя унтъхращ

ди респусникъм парламенталиомът защет въучальсьвии щізшкуз хилъхьащ. КъБКъУ-м и физико-математикэ къудамэр - диплом плъыжькіэ, аспирантурэр ехъуліэныгьэфікіз къэзыуха бзылъ-хутъэр мы ээманым КъБР-м и Жылагъуз палатэм и унафэщіым и къуэдзэу мэлажьэ, жылагъуз гъащіэм жыджэру хэтщ.

и къуадзау малажъв, жылагъуз гъащия жыджару хэтц.
- И зэманым къащта унафэхэм я мыхьэнэр куууэ зыхэзыщахэм уащышу къызолъытэ, ди Парламентым и тхыдэм уриплъэжмэ, мыхьэнэ зи!э Іуэхушхуэ куэд къызэщ!аубыдэн кухээф!эк!аш. А зэманыр сыт хуэдэт бэылъхугъэм дежк!э?
- Зым и дежк!и щохукъым пэрытхэм, лъагъуэщ!ө пхызышхэм я Іуэхур псом нохърэ зэрынэхъ гугъру. КъБР-м и Парламентым дыщыхахам гугъусъ куэдым ды!уш!аш, дымыш!в куэд къыкъэхур акыныны кыра зэрылыкы укабэхэр дубэнхүнэр. Къызогъэщыпхъэщ ар ди республикэм дежк!э зэман къэлъэу, зэхэзэрыхьауэ зэрылытар. Ди распубликэм дежк!э зэман къэлъэу, зэхэзэрыхьауэ зэрылытар. Ди распубликэм дежк!э зэман къэлъэу, зэхэзэрыхьауэ зэрылытар. Ди распублику шем!уакырт, шкъэхуэ защыну щ!збэнхэри мащ!этэкъым. Гугъу фехьа жып!змэ, дехьаш, ари лъэныкъру зэмыл!зужыгъуз куэдк!з, ауэ республику 1997 гъэхэм щегъэжьауэ зыужьыныгъэм хуэк!уэу щ!идзэри, ди лэжыыгъэри нохъ тынш хъуаш.

лэжыыгъэри нэхъ тынш хъуащ.

- Уи Ізщіагъэм хьэл гуэрхэр къуигъэштауэ къэллъытэрэ?

- Пэжыр жысіэнщи, сэ сызэрыціыкіурэ жыджэру, жэуаплыныгъэ схэлъу сыкъэхъуащ. Сэ Парламентым сыкъыщыкіуам жылагъуэ гъащіэм ехьэліа лэжьыгъэ куэдым сыхэтат, іуаху зехьэкіз ощіэрт. Куэдрэ хьэкъ сщыхъужащ щіэныгъэм, лэжьыгъэм жэуаплыныгъэ схэлъу сыбгъэдыхьэу зэрышытыр къызэрымыкіуэу сэбэп къызэрысхуэхъужыр.

- Жыжкъ кіуаціялына.

Куэдрэ хьэкь сщыхъужащ щ фыгьэм, лэжьыгьэм жууаллыныгъэ схэлъу сыбгъздыхьэу зэрыщытыр къызэрымыкуэу сэбэл къызэрысхуэхъужыр.

- Жыжъ күзцфыпль, үзхүм и щэхуи-нахуи эыш\з политик набдзэгубдзалъэм Къэбэрдей-Балъкъэрым и къэк\уэнур сыт хузду жып\зрз?

- 90 гъэхэм и пэш\здзэм а упш\зм и жэуапыр етыгъуейуэ щытами, нобэк\з а \узхур куэдк\з нэхъ тынш хъуаш, Сигури си щхьэри эзепър схужы\знуш ик\й быду си ф\зщ мэхъ у ди республикам къэк\уэну дахэ зэри\зр, зэрыхигъэхъуэнур, зэрыхигъэхъунур, зэрыхигъэм ди ц\зхухэм гу лъамытэнк\з змал и\зкъым. Ауз къыжы\здагхъэш\з заналы и дыымалъэм игъуэта зыухыныгъэм ди ц\зхухэм гу лъамытэнк\з знал зи\зхъэху ди республикам къэк\зуя зэманым ди ц\зымалъз и\зхуэта зыухыныгъэм ди ц\зхухэм гу лъамытэнк\з знал зыухыныгъэм ныгъэм и лъэныкъуя\з ик\зуя дыдз зэрытф\зк\зүддар, ар ди хэгъуэгум и закъузкъым зи щынц\згър, ар зэрыхызрыхыгъэм\зуяхыныгъэм гулбыйты, ауз уи гуапа мыхъуу къанаркъым а унэт\зыныгъэм гулбыйты, ауз уи гуапа мыхъуу къанаркъым а унэт\зыныгъэм гулбыйты, ауз уи гуапа мыхъуу къанаркъым а кунэт\зыныгъэм гулбыйты, ауз уи гуапа мыхъуу къанаркъым а кунэт\зыныгъэм гулбыйты, ауз уи гуапа мыхъуу къанаркъым прагъуц, илъэс тюц\и пак\зу и нэгу къыпхуш\зыныгъэхын цытальгыхын цытальгыхын цытальгыхын куныгылыгыхын куныгылыгыхын куныгылыгыхын кунэтылыгыхын куныгылыгыхын куныгылыгыхын куныгылыгыхын кунагылыгыхын кунагын куныгылыгыхын кунагылыгыхын кунагылыгыхын кунагылыгыхын кунагылыгыхын кунагылыгыхын кунагылыгыхын кунагылыгыхын кунагылыгыхын кунагылыгыхын кыныгызар кырагызарагызарагызарагызарагызарагызарагызарагызарагызарагызарагызарагызарагызарагызарагызарын кыныгызар кырагызарагызарагызарагызарагызарагызарагызарагызарагызар кырагыза

Епсэльар ШОМАХУЭ Залинэш.

Къэралыгъцэм къыгцэхыпіэ зимеја и јетхра

КъБР-м и Хабзэубзыху ІэнатІэр къызэрызэрагьэпэщрэ -илъэс 75-рэ, КъБР-м и Парламентыр илъэс 20 зэрырикъум ирихьэлІэу дэ зыхуэдгъэзащ КъБР-м и Парламентым ЭкономикэмкІэ, унеймылькумрэ хьэрычэт ІуэхумкІэ комитетым и тхьэмадэ Мэремыкъуэ Сэфарбий

Сэфарбий, КъБР-м и Пар-

- Сэфарбий, КъБР-м и Парламентым и зэхуэсыгъунщым депутату ухэташ. Дапщэщ а Іуэхум ялэу ушыпэрыхьар, сытыт шіалэшіэр хэхыныгьэ-хэм ухэтыну укьыхуезыджар?
- Си зэфіэкіыр здынэсыр эгьэунэхун арагьэнт. Школым сызэрышіэсрэ хыбарышіэхэм седэіуэну сфіэфіт, къэралым, дунейм кышыхьу-кышышіэхэм сыт шыгъун кіэлыплыси адэм сригьэсат абы. Иужы-йэ политикэм сызэрыдихыза кіэ политикэм сызэрыдихьэхари аращ зи фіьщіэр. Дзэм къулыкъу щысщіа илъэсхэм куэдым сегупсысащ - адэкіэ сызэрыхъунум, къысхэкlынум теухуауэ. Тхылъ куэд седжэрт, политикэ Іуэхухэм зыхэзгъэполитикэ і уэхухэм зыхэзгьэ-гьуазэрт. Армэр кьэзуха нэужь, КъБКъУ-м экономикэм-кіэ и факультетым сыщіэтіыс-хьащ. Си студентыгьуэ ильэс-хэм Налшык къалэ Советым и хэм палшык къалэ Советым и депутату сыхахаш, щlалэгъуалэм я lyэхухэмкlэ комиссэм сыщылэжьащ. Иджыри сыстудентт коммунист партым сыщыхагъэхьам. Мис абы щысышыхагъэхьам. Мис абы щы гъуэщ депутат лэжьыгъэм и шэхүхэр къышысшар.

Сэ сфіэгъэщіэгъуэнт зэхуэс-хэм къыщаіэт сыт хуэдэ lyэхугъуэри: гугъуехьхэр зэра-гъэнаlyэр, абы и хэкlыпіэхэр къызэрагъуэтыр, нэхъыжьхэм я Іуэху зехьэкІэм набдзэ губдуапльэу сыкlэльыпльырт. Унафэхэр щыбгъэхьэзыркlэ дэфтэр куэд къэпльыхъуэн, зэбгъэщlэн хуей хъурт.

Пэжыр жыпІэмэ, цІыхухэм пізжыр жыпізмэ, ціыхухэм садэІзпіктьуну сыхуейт, жылагъуэ Іуэхум жыджэру сыхэтыну, зыужыныптэм си гуащіэ хэслъкэну си къуэпсапІэти, апхуэдэ Іэмал згъуэтауэ щытащ а лъэхъэнэм.

Иужькіэ лэжьыгъэм фіыуэ хэсщіыкі хъуауэ, КъБР-м и Парламентым и етіуанэ, ещанэ зэхуэсыгъуэхэм депутату сыхахащ. Абы иужькіэ епліа нэ зэхуэсыгъуэм «Урысей зэ-къуэт» политикэ партым и Къэбэрдей-Балькъэр щыналъэ къудамэм къыбгъэдэкІыу депутату КъБР-м и Парламентым сыхахащ.

тым сыхахащ. Депутату ущытыным мыхьэнэшхуэ иlэщ си дежкlэ - ар хэхакlуэхэм, республикэм, къэралым я пацхьэ щыпхь жэуаплыныгъэ инщ. Депутат лэжьыгъэм къуитар жыпІэмэ, нэхъ гушхуа сищіащ, законодательствэм куууэ

- Республикэм и Хабэзу-бэмху ІэнатІэ нэхьышхьэм ущылэжьэныр дауэ къып-щыхьурэ? Сыт хуэдиз гугьу-ехь, жуэдиз гугьу-ехь, жуэдиз гугьу-ехь, жуэдилыныгьэ пыль абы-- Урысейм и Хабэзубэыху ІэнатІэр - къэралыгъуэм къы-гуэхыпІэ зимыІэ и Іыхьэщ, Ильэси 107-рэ хьуауэ Урысейм и властыр Іыхышу гуэшаш -закон къыдэзыгъэк!, гъэзэщІа-кІуэ, суд властхэр. КъВР-м и Парламентыр республикэм ще-кІуэкІ гъащІэр зезыгъакІуэ законхэр къищтэну Іэмал иІэщ, Алхуэдэуи ар хунтщ бюдже-тым, финансым, псэукІэм, нэгъуэщІхэми теухуа унафэхэр къищтэну, ар гъэзэщІакІуэ нэг буэщкэми геухуд унасрэзэр кънщтэну, ар гъэзэщТакГуэ органхэм гъащТэм зэрыхапщэм кІэльыпльыну. Республикэм и хабэзубзыху ІзнатІэм къалэн нэхъыщхъэу зыхуегъзувыж щІвналъэм и социально-экощынальям и социально-эко-номикэ эыужыьнытьэр, цівхуу хэм я псэукіэр егьэфіэкіуэныр. Апхуэдэ къалэнхэр зэфіэгьэ-кіынырш депутатхэм я лэжыь-гьэр зыхуэунэтіар. Абы ипкь иткі, сз сызэреплымиі, пар-ламентархэм я лэжыьтьэм жэvаплыныгъэшхvэ пылъш къару куэд зытекІуадэщ. И гугьуагъым утепсэльыхьмэ, ар куэдым ельытащ: узыхэпльэ Іуэхум, депутатым и Іэзагъым, узхум, депутатым итэзатыым, обтыздэль щізныгызм, кылыта Іуэхум зэрыхищіыкіым, нэ-гыуэщіхэми. Дэ эзи тщыгъуп-ща хъунукыым жылагыуэм ифі зыхэль Іуэхухэр законкіэ щізгызбыдэн зэрыхуейм пыль жауаплыныгызар. Умадыя узуальныгызар. Умадыя узуальныгызар. Умадыя узуальныгызар. Умадыя жэуаплыныгъэр. жэуаплыныгъэр. Унафэр псоми ягъэээщэн щыхуейр аг цыхубэм яф! зыхэль Іуэхухэр къыщыгъэлъэгъуа дэфтэру зэ-рыщытырщ. Папламентич

- Парламентым ущыщылэжьа

- Парламентым ущышылэжьа илээсхэм сыт нэхьыбэу унгу кьинэжар? Сыт хуэдэ льэхьэнэр нэхь гугьуу щытауэ кьыхэбгьэщын? Республикэми къэралми нэхь хьэльэ дыдау иlа льэхьэнэр, дауи, 90 гъэхэрш, Парламентым абы щыгьуэм нэхь яп Ар льэпкь зэпэщјуваныгьэр кьыщызашјухьея зэмант. Мис абы щыгьуэщ КъБР-р, къэрал псоми ещхьу, демократие ээхьуэкlыныгъэхэм, граждан жылагъуэ ухуэным и гъуэгум щытеувар. Абы щыгъуэ рестубликам и пемукі мыххэнэ. щытеувар. Аоы щыгъуэ республикэм и дежкір мыхьэнэшхуэ зиlэ Іуэху зыбжанэ
зэфізкіауэ щытащ - Федеративнэ зэгурыІуэныгъэм Із
щіадзащ, республикэм и япэ
Президентыр хахащ, ди лъахэм шыяпэу Парламентым и депу татхэр хахащ, КонституцэщІэр

къащтащ. Парламентыщіэм щіэрыщіэу зэхигъэувэн хуей хъуащ ресзэхи вэрвэл хүел хөраш рес-публикэм и ІэнатІв псори зезы-гьакіуэ законкэр. Конститу-цэмрэ унафэхэмрэ я тегьэ-шlапІзу ди льахэм щызэфіа-гьзуващ властым и орган зэ-мылІзужьыгъуэхэмрэ щіыпіз самоуправленэхэмрэ. Зэман самоуправленэхэмрэ. Ээман дэкlри, жылагъуэ-политикэ шытыкlэр зэпlэээрыт хъуа нэужь, Парламентым зы палатэу лэжьэн щіндэаш. Мамырыгъэр, ээгурыіуэныгъэр и льабжьэу ээтеува зэпlэээрытыныгьэм иужыкlэ, мижы Паламентып, эыхууага.

зэлігэзэрыны вэк нужькіз, иджы Парламентыр зыхуэла-жьэр республикэм и социаль-нэ, экономикэ зыужьыны-гъэрщ.

Хабзэубзыху орган нэхъыладозучозыху орган нэхьы-щхьэр нобэ республикэм властым и унэтlакlуэ хьуащ. Депутатхэм яхузэф1экlыр мащ1экъым ди хэгъуэгум зиужынымк1э, псэук1эм екъэ-ла сыт хуэдэ льэныкъуэри егъэф1экlуэнымк1э.

егъэфіэкіуэнымкіэ.

- Уэ узэреплымкіэ, депутатым дежкіз сыт нэхьыщхээр—
закон кыдэгъэкіынра хьэмэрэ
я хэхакіуэхэм я гугьуехьхэм
шыш яшхьэшыхынра? Шіэхшіэхміуээ фахуэээрэ фи
хэхакіуэхэм?

- Депутатым дежкіз а іуэхугьунтіми мыхьэнэшхуэ яіэш. Сэ
сызэрепльымкіэ, экономикэм
ехьэліа іуэхухэм иужь унту,
иіыхубэр зышыбгьэтьупша

ехьэлла іуэхуэм иужь уиту, ціыхубэр зыщыбгъэгьупщэ хьунукъым. Абыхэм уахуэзэн, уепсэльэн, щытыкіэр къагу-рыбгъэlуэн, гугъу ехьхэм защіэбгъэкъуэн, уадэіэпыкъун

хуейщ. КъБР-м и Парламентым и къбъг-м и парламентым и депутатхэм, махуэ къэс лажьэ-хэм, я гугъу пщіымэ, тхьэма-хуэм щышу зы махуэр цыхухэм яхуэзэным хухах. Ар КъБР-м и Парламентым и Регламентым парнаментым и гегламентым кьегъэра махуэру, псальэм папщіэ, сэсиіэщ мазэм и етіуанэ бэрэжьейр. Ауэ кьыхэгъэщыпхъэщ абыкіэ зэрызэфіэмыкіыр. Сыт щхыз-кіэ жыпіэмэ, районхэм, къуакіэ жыпіэмэ, районхэм, къуа-жэхэм, къалэхэм кънкіыу депутатхэм зэрызыкъыхуа-гьазэм махуэ къэси хоплъэ. Къищынэмышіауэ, ди лэжьа-кіуэхэр щіыпіэхэм кіуэурэ, абы щы!э парт къудамэхэм щаlуо-щіэ. Ціыхухэм я гуныкъуз-гъуэхэр иту къагъэхьа тхыгъэ-хэм депутатхэр КъБР-м и властым и къудамэхэм, щіыпіэ самоуправленэхэм, парт эзгу-кэнынгъяхум, жылагъуз эзшізхьэныгъэхэм, жылагъуэ зэщІэ хъееныгъэхэм яшыш Іэшіа-

хъееныгъэхэм ящыщ гэщіагьыліхэр ящіыгьуу хопльэ.
- Сэфарбий, уэ узиунафэші комитетым и лэжыгъэм утезгъягоэльыхыынут.
- КъБР-м и Парламентым

- КъБР-м и Парламентым Экономикэ политикэмк!э, уней мылъкумрэ хьэрычэт Іуэхумк!э и комитетым хэтхэм я лэжьы-гьэ къызэгъэпэщык!эк!э фіыуэ къацыхуа депутатхэщ. Абыхэм къвщыхуа депутатхэщ, Абыхэм фІыуэ ящіэ нобэрей гъвщіэм хэлъ гугъуехьхэр икіи я лэжыыгъэр къызыхуэтыншэу ягьэзащіэ. Абыхэм ящыщщ Войтов Алексей, ЛДПР партым и ліыкіуэу КъБР-м и Парламентым щыіэр, ар комитетым и унафэщіым и къуздэш, «Урысей ээкъуэт» партым хэтхэу Афэщіыж Юрэ, Къудалы Мухьэмэд, Шыбзыхъуэ Мухьэмэд, «Захуагъэ здэщыіэ Урысей» партым хэт Чэртбий Мадинэ, «УФ-м и Коммунист партым» сумалья умалов умумарна, абых урысей» партым хэт Чэртбий Мадинэ, «УФ-м и Коммунист партым хэт чэртбий урмалов умумалья умумальных умумальных умумальных умумалов умумало партым» и лыкіуэ Кумалов Заурбэч сымэ.

(КІэүхыр15-нэ нап.).

Къзбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Совет Нэхъыщхьэм и депутатхэр 1938 - 1993 гъэхэр

Япэ хэхыгъуэ (1938 - 1947)

- Аброкъуз Ибрахьим Мухьажыр и къуз Амиров Дон Едадий и къуз Андрев Андрей Андрей и къуз Бав Муса Угъурлы и къуз Багъ Хъамаят Зачрей и къуз Бат Нафиля Нацихъуз ипхъу Бачиев Юсуп Кичибай и къуз Башиев Касбо Баший и къуз Башиев Касбо Баший и къуз Башиме Касбо Баший и къуз
- Башиев Касбо Баший и къуз Бей Хурирэт Мыхьмун илкъу . Белик Алексей Трофим и къуз . Белик Алексей Трофим и къуз . Белик Алексей Трофим и къуз . Бишио Хъаний Шуттз илкъу . Бырс Анзор Хъзцу и къуз . Бытокъу Музачыр Ізбубэчыр и къуз . Бэлэных Темыркъан Хъзкашо и къуз . Боровицкий Иван Николай и къуз . Боровицкий Иван Николай и къуз . Боровицкий Иван Николай и къуз .

- Боровицкий Иван Николай и къуз Викторин Дмитрий Яков и къуз Ворошилов Климент Ефрем и къуз Кърз Кърз Ворошилов Климент Ефрем и къуз Глушко Даръя Федот ипхъу Гобедашвили Илья Василий и къуз Горбань Иван Илларион и къуз Гъук!ажь Хъаний Андулыхъ ипхъу Гъук!ажь Хъаний Андулыхъ ипхъу Гъук!ажъхсъфар Дъща и къуз Денисов Федор Федор и къуз Доттуевз Пази Юсуп ипхъу Ежов Николай Иван и къуз Емыгъэхъ Хужъ Хъэкlашъ ипхъу Жданов Андрей Александр и къуз Емыгъэхь Хужъ Хъэкlашъ ипхъу Жданов Андрей Александр и къуз
- Жданов Андрей Александр и къуз Звонцов Михаил Иван и къуз
- 3. Емыгьэхь хухь къэкіашэ илкъу
  3. Жданов Андрей Александр и къуэ
  3. Зоонцов Михаил Иван и къуз
  3. Иванов Діялиб Баший и къуз
  2. Иванов Діялиб Баший и къуз
  2. Иванов Діялиб Баший и къуз
  3. Каганович Лазарь Моисей и къуз
  6. Каганович Лазарь Моисей и къуз
  6. Каганович Лазарь Моисей и къуз
  6. Къэжэр Адиян Джэрий илкъу
  6. Къэжэр Адиян Джэрий илкъу
  6. Къэжар Адиян Джэрий илкъу
  6. Къэшэж Нарт Шыкъым и къуз
  6. Кърашэж Нарт Шыкъым и къуз
  6. Къранов Робор Воробратий илкъу
  6. Кораль Марие Кондратий илкъу
  6. Кораль Марие Кондратий илкъу
  6. Кораль Къранов Павен и къуз
  6. Къранов Побовь Михаил илкъу
  6. Къранов Пеонид Павен и къуз
  6. Къранов Пеонид Павен и къуз
  6. Къранов Пеонид Павен и къуз
  6. Къракъбий Фівцір Екъя и къуз
  6. Къракъбий Фівцір Екъя и къуз
  6. Кыракъбий Фівцір Екъя и къуз
  6. Кыракъбий Фівцір Екъя и къуз
  6. Мартокъуз Кіуна Муанасий и къуз
  6. Мартокъуз Кіуна Муанасий и къуз
  6. Мартокъуз Кіуна Муанасий и къуз
  6. Мартокъуз Курен Банасий и къуз
  6. Мартокъуз Курен Банасий и къуз
  6. Маров Марие Антон илкъу
  6. Накущ Тізмаш Аслъэнбэч и къуз
  6. Накути Діямаш Аслъэнбэч и къуз
  6. Накути Діямаш Аслъэнбэч и къуз
  6. Кърасий и кърз
  6. Кърас

- и.
  Пыхтин Дмитрий Григорий и къуз
  Сосна Федор Федот и къуз
  Сталин Иосиф Виссарион и къуз
  Тарасов Павел Андрей и къуз
  ТIатту Бытта Хъэжбэчыр и къуз
- Тlaтly Бытlэ Хьэжоэчыр и ло, Турчина Пелагея Дмитрий ипхьу Тхьэмокъуэ Хьэжмурат Хьэмид и къуэ Унащlэ Мыхьэмэт-Джэрий Сэхьид и къуэ
- и къуз Фадеев Федор Иван и къуз Хьэгъуз Лиуаза Ізоб илкъу Хьэгъуз Киуаза Ізоб илкъу Хьэгъэжей Шалэуат Къэжмыраз и къуз Хьэгъэжей Къзан Кърз Кърза Токъан Маш к къуз Хьараыно Мыкъэмат Данил и къуз Хьоана Хьэжмыраз Ахьмад и къуз Хьэш
- Черкесов Ишу Уэртэбей и къуэ Чочаевэ Фатіимэт Бияслъэн ипхъу Шкіахъуэ Хъалид Мыхьмуд и къуз Шыкуэ Тіуті Гукъуэ и къуз

Етіуанэ хэхыгъуэ (1947 - 1951)

DESTRUCKS BARRY M. J.O. Myzantolne

Андреев Андрей Андрей и къуз Бей Шухьзиб Жамырзэ и къуз Бабич Василий Иван и къуз

1038

- 4. Балъкъэр Назырхъан ЩэрэлІыкъуэ ипхъу
- МПХъу Банчужная Марие Иосиф ипхъу Белов Михаил Иван и къуз Берие Лаврентий Павел и къуз Бетрожь Хьэжысмел Анфокъуз и къуз Бырс Анзор Хъзцу и къуз Бырс Анзор Хъзцу и къуз Бицэк Тожан Мудар ипхъу Бицэк Тожан Мудар ипхъу 2. Блэныхъ Хъэмид Хъокlашэ и къуз 3. Вертеповъ Евгение Иван ипхъу 4. Владимиров Василий Гаврил и къуз 5. Волошилоръ Климентий Егорем и къуз 5. Волошилоръ К

- Сталин Иосиф Виссарион и къуз Сушко Таисие Иван илкъу Тату БытІз Хьэжбэчыр и къуз Теунэ Хьэчим Исхьэкъ и къуз Льостэн Чэлимэт ТІутІз и къуз Торбэ Михаил Андрей и къуз Троценкэ Виталий Дмитрий и къуз Удовиченкэ Михаил Свирид и къуз Узразей Тамара ТІытІу илкъу Осикин Яшиз Посирид илкъу ХьэбытІз Хьэбалз Хьэмазт и къуз
- ХьэхъупащІэ Амырхъан Іэсхьэд и къуз Хьэпэ Таукъан Машэ и къуэ
- . Жьэпэ Таукъан Машэ и къуэ
  . Хъузкіуэн Боля Льостэнбий илхъу
  . Хуужьокъуэ Жаклъуэт Дзау и къуэ
  . Хэун Дауд Исхъэкъ и къуэ
  . Цыганов Николай Григорий и къуэ
  . Шыкланов Аврум Шамер и къуэ
  . Шкідахъуз Хъэмид Мыхъмуд и къуз
  . Шпамлов Сара и къуз
  . Елбэд Хъэсэн Увжыкъуз и къуз
  . Елбэд Хьэсэн Увжыкъуз и къуз
  . Елдэр Таужан Хъэмид илхъу
  . Яхэгуауз Михаил Уардэщыкъуз и къуз
  . Яхэгуауз Михаил Уардэщыкъуз и къуз

Ещанэ хэхыгъуэ (1951 - 1955)

1. Алий Башир Мат!э и къуз 2. Андреев Андрей Андрей и къуз 3. Андреев Сергей Иван и къуз 4. Аносова Анастасие Петр ипхъу 5. Аргасцев Александр Павел и къуз 6. Ахъузхъу Аслъэнбий Нахъуз и къуз 7. Бабич Василий Иван и къуз 8. Бозий Кушбий Хьэмырэз и къуз 9. Балэ Налжан Тіыт!у илхъу 10. Банчужная Марие Иосиф илхъу

Бэрэгъун Аннэ Данил ипхъу
Барау Санитэ Къанщауэ ипхъу
Бахтияров Григорий Максим и къуз
Бейтокъу Мујзед Мат! и къуз
Бекьшокъуз Хьзутий Мажид и къуз
Бекьшокъуз Лах Хъбъбьж ипхъу
Бэрбэч Хьэтугтэ Мут!а и къуз
Берычэт Хьэжумар Хьид и къуз
Берые Лаврентий Павел и къуз
Бэрс Анзор Хъзцу и къуз
Бэлэных Хьэмид Хьэкіашэ и къуз
Бояршиновз Ольгэ Николай ипхъу
Вехов Любовь Семен ипхъу
Вехов Любовь Семен ипхъу Веховэ Любовь Семен ипхъу Уэлджыр Хьэжпагуэ Мыхьэмэтмырзэ . Уэлджыр Хьэжпагуэ Мыхьэмэтмырз и къ Ворошилов Климент Ефрем и къуз Габитов Абдулла Гисмотуллэ и къуз Галачиев Къасым Боцай и къуз Джатэжьей Герман Хьэмид и къуз Джэты Таужан Іосхьэд ипхъу Горячев Алексей Яков и къуз Грицай Петр Павел и къуз Дал Ізуес Матіз и къуз Денисов Георгий Яков и къуз Дыгъурлы Кіулэ Ціыкіулий ипхъу Евгъэжьыкъуз Николай Матіз и къуз Жанкъазий Хуаркіз Мухьямад ипхъу Жуковец Дмитрий Иван и къуз Журавлевэ Дарье Иван и къуз Кабалоев Билар Емазай и къуз Каганович Лазарь Моисей и къуз Каралова Билар Емазай и къуз Каганович Лазарь Моисей и къуз Каралова Билар Емазай и къуз Каралова Билар Бахьзд ипхъу Каганович Лазарь Моисей и къуз Каганович Лазарь Моисей и къуз Къаздъхъу Пагуз Ізсхъэд ипхъу Къанкъузщ Зулихъан Къэкlашэ ипхъу Къанцыкъуей Жамилэт ЛутI ипхъу Къардэн Жансурэт Хъэмыраз ипхъу Къэрмокъуз Мухъэмэд Мэшыкъуз и къуз . Къэрмокъуа Мукьамад Машыкъуа и къуз

3. КІарэф Къамболят Наурыз и къуз

3. Чарты Къасан Хъажумар и къуз

3. КІышокъуа Алим Пщымахуа и къуз

3. КІышокъуа Алим Пщымахуа и къуз

5. Къудей Жанджарий КІыкъына и къуз

5. Къудей Жанджарий КІыкъына и къуз

6. Кудриво Пеонид Павел илхъу

6. Куми Къобас Бат1 и къуз

6. Кулик Геогий Тадес и къуз

6. Кулик Геогий Тадес и къуз

6. Кумахуа Хужъз Хъатіутіз илхъу

6. Кумахуа Хужъз Хъатіутіз илхъу

6. Кумак Беорей Парт Анисим и къуз

7. Кунышева Людмиля Петр илхъу

6. Кырмахуа Хужъз Хъатіутіз илхъу

6. Максименка Нацикъуз Сэхьид и къуз

6. Маренков Георгий Максимилиан и къуз

6. Марона Николай Маца и къуз

6. Миронов Вячеслав Михаил и къуз

7. Мишков Николай Василий и къуз

7. Узщро Барисэт Темыркъван илхъу

7. Зарисът Темыркъван илхъу

7. Семеновъх Павел Михаил и къуз

7. Семеновъх

7. Семеновъх

7. Семеновъх

7. Семе КІэрэф Къамболэт Наурыз и къуз

aronurel.

Шверник Николай Михаил и къуз Щоджэнцыкіу Іздам Угъурлы и къуз Щомахуз Амырхъан Къамызз и къуз Щортан Нащхъуз Тізхыр и къуз Щербэ Илья Тимофей и къуз Елбэд Хъсзен Увъжыкуз и къуз Ефэнды Жыраслъэн Къасым и къуз Яковлевэ Аннэ Николай илхъу Яхэгуауз Михаил Уардэщыкъуз и къуз Абраменкэ Верэ Иван ипхъу Азычэ Мадинэт Жандар ипхъу

Фочыщі забисал Шухьиб и къуз Хьэжмэт Марие Цінкіуа илхъу Хьэмбозэр Жанпагуэ Ахьмэд ипхъу Хьэпащі з Пщыкъан Джэрихъан и къуз Хьуран Хьэжмурид Лэкъумэн и къуз Шэрджэс Анусэ Алий илхъу Шэрджэс Хуякъ Жэбагъы илхъу Чындокъуз Гуаціахужь Ибрэхьим илхъу Шереник Николай Михаил и къуз Шольжэшізьки Іагаму Гъъловы и къуз Нольжэшізьки Іагаму Гърз Нольжэшізьки и къуз Нольжэшізьки Іагаму Гърз Нольжэшізьки Іагаму Іагаму Гърз Нольжэшізьки Іагаму Нольжэшізьки Іагаму Гърз Нольжэшізьки Іагаму Гърз Нольжэшізьки Іагаму Іагаму Гърз Нольжэшізьки Іагаму Іагаму Гърз Нольжэшізьки Іагаму Іагаму Гърз Нольжэшізьки Іагаму Іагаму Іагаму Нольжэшізьки Іагаму Іагаму

Нольжы

Напраму Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Напраму

Н

- Аораменка Берз иван инхьу Авычэ Мадинэт Жандар илхьу Андреев Андрей Андрей и кърз Уэрсей Фаинэ Темболэт илхьу Ахымын Дотий Къесын и къуз Ахымат Мусэбий Хьеліыті и къуз Ахымат Мусэбий Хьеліыті и къуз Ахымат Мусэбий Аьеліыті и къуз Бабич Василий Иван и къуз Бабич Василий Иван и къуз Банчужная Марие Иосиф илхъу Банчужная Марие Иосиф илхъу Бахтияров Григорий Максим и къуз Бахтияров Григорий Максим и къуз Баржий Тіамын Кіуакіуз и къуз Баржий Тіамын Кіуакіуз и къуз Барбэч Хьэтугіз Мутіз и къуз Берожная Анна Денис илхъу В Бырс Анзор Хьэцу и къуз В Бырс Анзор Хьэцу и къуз О Уэлджыр Хьэжлагуз Мыхьэмэтмырзз и к

- Воробьевэ Лидие Сергей ипхъу
   Вэрокъуэ Кіулинэ Абдулжьэмид ипхъу
   Еланчиев Къасым Боцай и къуэ
   Джатэжьей Герман Хьэмид и къуэ
   Груаннов Варварз Иван ипхъу
   Дей Карина Къром Къром Къром Къром
   Трицай Петр Павел и къуэ
   Труаннов Варварз Иван ипхъу
   Дей Каринекин Василий Павел и къуэ
   Дей Каринекин Василий Павел и къуэ
   Дубцов Георгий Михаил и къуэ
   Дубцов Георгий Михаил и къуэ
   Дубцов Георгий Михаил и къуз
   Еган Къасболэт Мусэ и къуз
   Есран Къасболэт Мусэ и къуз
   Жъакамыхъу Тузер Ісхъэд и къуз
   Задоенко Иван Кирилл и къуз
   Задоенко Иван Кирилл и къуз
   Манников Павел Андрей и къуз
   Къазанш Жанхужь Сэ!адулэ ипхъу
   Къазанш Жанхужь Сэ!адулэ ипхъу
   Къанкъуз Изрикъчан Хъя!ашы ипхъу
   Къанкъуз ула Шупкатан Хъя!ашы ипхъу
   Къруныкъуз Ула Шупаті ипхъу
   Кыран Кара Митрий Федор и къуз
   Къруныкъуз Ула Шупаті ипхъу
   Кырарф Къамболэт Наурыз и къуз
   Кыран Кара Митрий Сергей и къуз
   Куррящов Рисонид Павел и къуз
   Кудрящов Рисонид Павел и къуз
   Кудряшов Анскандра Порфирий
   ипхъу
   Курряшов Александра Порфирий
   ипхъу
   Курмахуз Хужъъ Хъзттутта ипхъу

- Кудряшова Александра Порфирий ИПХЬ. Къумахуз Хужьз ХьэтІутІз ипхъу. Кумыш Марят Гъумар ипхъу. Кумыш Марят Гъумар ипхъу. Кыушхьз Ківшыкъуз Сахьид и къуз. Пушкъ ХьэтІушър Насухь и къуз. Пушк Василий Илья и къуз. Пущ К Василий Илья и къуз. Мяремыкъуз Быца УКамыраз ипхъу. Махуз Анатола Джылажъстэн и къуз. Медевдев Сергей Григорий и къуз. Медевдев Сергей Григорий и къуз. Медельноков Марфъ Ефим ипхъу. Миронов Николай Андрей и къуз. Миронов Николай Андрей и къуз. Миронов Николай Василий и къуз. Мусэ Менлы Овыца. И къуз. Мусэ Менлы Овыца и къуз. Угъурлы Хьазрајил Хьэлашэ и къуз. Угъурлы Хьазрајил Хьэлашэ и къуз. Перпъх Александр Михаил и къуз. Перпъх Сергей Николай и къуз.

- 69. Пелых Александр Михаил и къуз
  70. Пернацики Мван Карл и къуз
  71. Петров Сергей Николай и къуз
  72. Погребния Василий Кузьма и къуз
  73. Пшыгъуса Хъаний Дзыдау илхъу
  74. Скориковз Надежда Андрей илхъу
  75. Сонз Захыирэт Тамыті илхъу
  76. Теунз Хьзчим Исхьякъ и къуз
  77. Лыгъру Нуржан Кіздар илхъу
  78. Лъостэн Чэлимэт Тіутіз и къуз
  79. Токъубей Нахъучатіз Жахьфар и къуз
  80. Тхьзгъэлэдж Таун Сэлихь илхъу
  80. Тхьзгъэлэдж Таун Сэлихь илхъу
  81. Фомин Григорий Аким и къуз
  82. Хьэмбазэр Жанпагуз Ахымад илхъу
  83. Хъымбазэр Жанпагуз Ахымад илхъу
  84. Хьэпащіз Пщыкъан Джэрихъан и къуз
  85. Хокалев Иван Федор и къуз
  86. Хьэщізлі Мухьэмэд Хьэжрэт и къуз
  87. Ціыпіынэ Хьэжбий Піытіз и къуз
  88. Шэгтырбей Къассей Кізший илхъу
  89. Щауз Данил Хьух и къуз
  90. Щауз Данил Хьух и къуз
  90. Щауз Данил Хьух и къуз
  91. Шолжэнціыкіу Залым-Джэрий Хьэжмырзэ
  у къуз
  91. Шолжэнціыкіу Залым-Джэрий Хьэжмырзэ
  у къуз
  91. Шолжэнціыкіу Залам Угъуолы и къуз

- щорочными увалым-джэрий хъэжмыраз и къуз Щоджэнцыкіу Іздэм Угъурлы и къуз Щомахуз Зарумхъан Къанин илхъу Шортэн Нащхъуз Тізхыр и къуз Щербаков Яков Анфеноген и къуз Щерба Илья Тимофей и къуз Елбэд Хъэсэн Увжыкъуз и къуз Яковлева Анна Николай илхъу

- - (КІэлъыкіуэр 11-нэ нап.).

Къзбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Совет Нэхъыщхьэм и депутатхэр 1938 - 1993 гъэхэр

(Кіэлъыкіуэр. Пэщіэдзэр 10-нэ нап.).

(КІзлъыкіуэр.
Пащіздзэр 10-на нап.).

Дохьущокъуз Мусз Ильяс и къуз

Дыду Владимир Зырамыку и къуз

Евгьэжыкъуз Николай Матіз и къуз

Залиханов Жэнэкъант Жунус и къуз

Залиханов Жэнэкъант Жунус и къуз

Изаников Павел Андрей и къуз

Къалмыкъ Израїил Мусз и къуз

Къалмыкъ Полз Зырамыку и къуз

Кыран Сорей Иван и къуз

Кистенка Сахыд Узайй и къуз

Кистенка Марие Андрей илхъу

Кузьмиста Варама и къуз

Кузьмиста Марие Андрей илхъу

Кузьмиста Марие Андрей илхъу

Кузымиста Марие Андрей илхъу

Кузымиста Андрей илхъу

Кузымы Ора Кузъжна и къуз

Лобачев Николай Федор и къуз

Любачев Николай Федор и къуз

Мар Ора Кузыми Иван и къуз

Марсачев Николай Василий и къуз

Марсачев Николай Ора и къуз

Марсачев Николай Ора и къуз

Маргачев Николай Ора и къуз

Маргачев Николай Ора и и къуз

Маргачев Николай Ора и и къуз

Маррачьа Аубэчыр Жашарбач и къуз

Маргачев Николай Ора и и къуз

Маррачьа Кузыми Василий и къуз

Маргачев Аубэчыр Жашарбач и къуз

Поребня Василий Кузьма и къуз

Поребня Василий и къуз

Поребня Вас

Пакомова Екатерина Алівкалідр міжьу . Пинкасов Арон Семен и къуз . Погребняк Василий Кузьма и къуз . Располов Иван Михаил и къуз . Располов Иван Михаил и къуз . Сабан Амнат Цівкійужь илхъу . Сабаным Къэралбий Мухьэмад и къуз . Сабаным Къэралбий Мухьэмад и къуз . Сазаев Мухьэш Аслъэнджэрий и къуз . Сохъур Хужь Лъостэнбий илхъу . Сахъу Къэрэшей Къасболэт и къуз . Сохъур Хужь Лъостэнбий илхъу . Сахъу Къэрэшей Къасболэт и къуз . Сушко Таисие Иван илхъу . Тавлинова Галина Георгий илхъу . Тавлинова Галина Георгий илхъу . Тервэжыкъуз Мыхьэмат Хъисэ и къуз . Пыбкъузжъ Хъэгуцыра Насухь и къуз . Пыбкързжъу Быца Тівшэ илхъу . Люстэн Владимир Чэлимэт и къуз . Лъостэн Владимир Чэлимэт и къуз . Лъостан Чэлимэт Тіутіз и къуз . Ульбашев Исмахыил Лэкъуман и къуз . Ульстан Сумим Аслъэнджэрий и къуз . Ульстан Сумим Аслъэнджэрий и къуз . Ульстан Имай Бэтіал и къуз . Ульстан Ульстан Ватина и къуз . Ульстан Ульстан Ватина и къуз . Ульстан Амина Хъяжирст и къуз . Хъэжмат Амина Хъяжирст илкъу . Хъэман Ульом Роз Накъуз илхъу . Хъэман Кър Роз Накъуз илхъу . Хъэман Кър Мухьэдин Тыкъуз и къуз . Хърым Мухьэдин Тыкъуз и къуз . Хърим Кързаний Александри къуз . Хутуев Хъзнафий Исхъэкъ и къуз . Хутуев Хъзнанафий Алексанафий и къуз . Хутуев Хъзнанафий Алексанафий . Хутуев Хъзнанафий . Хутуев Хъзнанафий . Хутуев Хъзнанафий . Хутуев Хъзнанафий

108. Хьэщэ Казым Къамбот и къуз
109. Хубаев Геннадий Александр и къуз
110. Хутуев Хьэнафий Исхъэкъ и къуз
112. Цэбин Никопай Иван и къуз
112. Черкесов Сарбий Маштай и къуз
113. Шэрджэс Хьэужан ТІзиб илхъу
114. Чеченов Цамил Шэхъан-Джэрий и къуз
115. Чомартов Элёйлэ Докъай илхъу
116. Чурсина Меланье Трофим илхъу
117. Щаузціыкіу Залым-Джэрий Хьэжмырзэ
и къуз

118. Шевцов Павел Василий и къуэ по. шевцов навел Василий и къуз 19. Шаджыхъшце Мухьамад Къзгуцыра и къуз 120. Щоджэн Верэ Щыхъым илхъу 121. Щомауз Зарумжъан Къанин илхъу 122. Шортэн Нашхъуэ Тюхъир и къуз 123. Шыкуз Азрэт-Алий ТіутІз и къуз 124. Ефэнды Жыраслъэн Къасым и къуз

Абубэчыр Нажмудин Билал и къуз
 Азэмат Таужан Елмырзэ илхъу
 Альхъяс Заухъан Къзаиз илхъу
 Ансокъуз Мукэрбий Тівтіў и къуз
 Хэрсей Фаинэ Темболэт илхъу
 Атланов Леонид Иван и къуз
 Ахъмат Мусэбий Хъялівті и къуз
 Ахъмат Фусэ Тівтіў илхъу
 Ахъмат Фусэ Тівтіў илхъу
 Акъузхъу Асльэнбий Нахъуз и къуз
 Бабаев Сультіан Къайтмырзэ и къуз
 Бакъ Нарзан Мурат и къуз
 Бакъ Нарзан Мурат и къуз
 Байовеков Мыхъзмат Адрахьман и къуз
 Башиев Мыхьэмэт Угъурлы и къуз
 Башиев Мыхьэмэт Угъурлы и къуз

4. Башиева Танзила Дыгуу ипхъу
5. Бтъжжьнокъуа Жьачим Гъумар и къуз
6. Бтъжжьнокъуа Жьачим Гъумар и къуз
7. Беслъзней Владимир Данил и къуз
7. Беслъзней Жъздърталий Мусз и къуз
8. Беслъзней Жъздърталий Мусз и къуз
8. Беслъзней Жъздърталий Мусз и къуз
9. Бесспятов Алексей Иван и къуз
9. Бесспятов Алексей Иван и къуз
9. Бъхнык Висмъхьил Хьалагуз и къуз
9. Бъхнык Висмъхьил Хьалагуз и къуз
9. Бъхнык Висмъхьил Хьалагуз и къуз
9. Васильев Иннокентий Александр и къуз
9. Гъхна Ване Степан и къуз
9. Гъхна Ване Степан и къуз
9. Гъхна Видие Михаил илхъу
9. Гъхна Видие Михаил илхъу
9. Гъхна Видие Михаил илхъу
9. Гъхна Висмър Кърза
9. Гъхна Висмър Кърза
9. Гъхна Висмър В

Двіддак куну должамарза инду долькоменка інколай Михаил и къуз Езтушенка Николай Никита и къуз Вжылау Женя Жъэтмагуз илъу 3 зашэкіуий Маршидан Къайсын илхъу 1 Иванов Борис Сергей и къуз 1. Кайсалоев Мурадин Сослъэнбэч и къуз 6. Кабалоев Мурадин Сослъэнбэч и къуз 7. Къамбий Майе Хъэкъул илхъу 1. Кърамбий Майе Хъэкъул илхъу 1. Къраранкова Валентина Александр илхъу 1. Карара Кикирие Акъу и къуз 1. Караф Кърамбий Путіз и къуз 1. Карамбий Майе Хъэкъмид и къуз 1. Кіраф Хъэбала Хъэмид и къуз 1. Кіраф Хъэбала Хъэмид и къуз 1. Кіраф Кърамбий Майе Кърамбий 1. Кіраф Кърамбий 1. Кірамбий 1. Кіраф Кърамбий 1. Кірамбий 1. Кіраф 1. Кіра

69. КІарэ І амарэ Хьэмлаті илкъу
70. Лазько Павел Николай и къуэ
71. Лебединский Михаил Максим и къуэ
71. Лебединский Михаил Максим и къуэ
73. Литвинов Павел Степан и къуэ
73. Литвинов Павел Степан и къуэ
74. Мэлбахъуэ Тимборо Къубатий и къуэ
75. Марномыкъуэ Хъезонбий Мысост и къуэ
76. Мэремыкъуэ Хъезонбий Мысост и къуэ
77. Мельник Андрей Александр и къуэ
79. Мишков Николай Федор и къуэ
79. Мишков Николай Федор и къуэ
80. Мищенък Валентины Константиновнэ
81. Мокаева Зарият Жунус илкъу
82. Моргачев Николай Василий и къуз
83. Мусукаева Шамса Акъмат илкъу
84. Нахущ Мухъямад Хъяпащір и къуз
85. Пыл Трумар Хъямазт и къуз
86. Пыл Гъумар Хъямазт и къуз
87. Плаксин Петр Архип и къуз
88. Пщымыраз Къарэжан Тутта илкъу
89. Пыхтино Марие Аким илкъу
90. Роговский Кирилл Сергей и къуз
91. Рълов Петр Яков и къуз
92. Сабаншы Къэралойи Мухъмар и къуз
93. Сафаншы Къэралойи Мухъмар и къуз
94. Сазонов Степан Антон и къуз
95. Созралъп Залым-Джарий Тутта и къуз
96. Сосновский Евгений Георгий и къуз
97. Сахъу Къэрашей Къасболат и къуз
98. Стороженъ Внево Степан илкъу
90. Стороженъ Внево Степан илкъу
100. Стороженъ Внево Степан илкъу
101. Строженъ Архенто Оггабай и къуз
103. Таукемпра Хъзъчст Оггабай и къуз
103. Таукемпра Хъзъчст Оггабай и къуз
103. Таукемпра Хъзъчст Оггабай и къуз
104. Тату Бытта Хъзъбочьр и къуз
105. Таукемпра Хъзъчст Оггабай и къуз
105. Таукемпра Хъзъчст Оггабай и къуз
105. Таукемпра Архенто Оггабай и къуз
106. Таукемпра Архенто Оггабай и къуз
107. Таукемпра Архенто Оггабай и къуз
107. Таукемпра Архенто Оггабай и къуз
108. Таукемпра Архенто Оггабай и къуз
109. Таукемпра Архенто Оггабай и къуз
109. Таукемпра Архенто Оггабай и къуз
109. Таукемпра Архенто Оггабай и къуз
101. Таукемпра Архенто Оггабай и къуз
101. Таукемпра Архенто Оггабай и къуз
102. Таукемпра Архенто Оггабай и къуз
103. Таукемпра Архенто Оггабай и къуз
104. Таукемпра Архенто Оггабай и къуз
105. Таукемпра Оггабай и къуз

1. Сулаквелидзе Георгий Константин и къуз 2. Тату Бытіз Хьзжбэчыр и къуз 3. Таукенов Ахъмэт Ортабай и къуз 4. Тенджыз Тобий Матіўті и къуз 5. Лізужь Сафлина Ахьмэд илхъу 6. Лізужь Сафлина Ахьмэд илхъу 7. Тхьэгъэпсо Ізуес Двий и къуз 9. Узденова Зайнаф Къарз илхъу 9. Хъзмыят Амина Хъзмус илхъу 9. Хъзмый 2. Хъзм

128. Шакъ Хьэужан Хьэзрэlил ипхъу 129. Щауэцlыкlу Залым-Джэрий Хьэжмырээ и къуэ 130. Шевелев Михаил Григорий и къуэ 131. Шэджыхьэщlэ Мухьэмэд Хьэгуцырэ

Шэру Мухьэмэд Хъуатіэ и къуэ

132. Шэрм нухьэмид дэрагэ и дэуэ 133. Шэрмэт Розэ Хыссэ илхъу 134. Шоджэн Верэ Щыхьым илхъу 135. Шогуэ Мухьэмэд Бэчмырээ и къуэ 136. Шыхуэ Рае Мысост илхъу 137. Шурдым Мусэ Аэрэт и къуэ 138. Эбзеевъ Балжан Къасбот илхъу 139. Ефэнды Абдулыхъ Ибрэхьим и къуэ

(1967 - 1971)
Абубачыр Нажмудин Билал и къуэ Ансокъуэ Мухьарбий Тіытіу и къуэ Антоновэ Лікдие Георгий илхъу Уарсей Фаина Темболат илхъу Асльэныкъуэ Мухьамэд Джэлий и къуз Ахланов Леонид Иван и къуэ Ахтанов Леонид Иван и къуз Ахтуахъу Аслъанбий Хьэліыті и къуз Ахтуахъу Аслъанбий Нахъуз и къуз Ашабокъуз Мухьамэд Бачкъан и къуз Байскишиева Фазика Фаго илхъу 2. Бакън Нарзан Мурат и къуз 2. Бакъ Нарзан Мурат и къуз 2. Балъкъзр Тимофей Хьэмтіыкъз и къуз 2. Бастырбеков Магомед Адрахьман и къуз 6. Бтъзжънскъуз Хъччии Гъумар и къуз 3. Беспатов Алексей Иван и къуз 5. Бессчетный Александр Григорий и къуз 5. Бессчетный Александр Григорий и къуз 5. Бессчетный Александр Григорий и къуз 6. Всесчетный и къуз 6. Всесчетный Александр

Батырбеков Матомед Адрахьман и къуз
Батырбеков Матомед Адрахьман и къуз
Бетъэжьнокъуз Къэчим Гъумар и къуз
Беснятов Алексей Іван и къуз
Бессентный Александр Григорий и къуз
Бессентный Александр Григорий и къуз
Блай БетІал Хьэгуцыр и къуз
Бозиев Ахъмат Юсуф и къуз
Бола Гидис Хъэжмуса илхъу
Будаевз Люсэ Цу илхъу
Будаевз Люсэ Цу илхъу
Будаевз Люсэ Цу илхъу
Будаевз Люсэ Цу илхъу
Берменкий Александр Михаил и къуз
Ведмецкий Александр Михаил и къуз
Борон Къэммура Дзадзу и къуз
Борон Кържими Александр Михаил и къуз
Борон Кържими Александр Михаил и къуз
Борон Кържим Александр Михаил и къуз
Борон Кържим Верменка Ингорой илхъу
Гергоков Сурэт Мухьэш илхъу
Гергоков Георгий Петр и къуз
Гладкий Тихон Григорий и къуз
Градкий Тихон Григорий и къуз
Градкий Тихон Григорий и къуз
Грана Пішту Кържуна и къуз
Грана Пішту Кържуна и къуз
Джагурая Лиза Атта илхъу
Джагубува Хъэмит Мыхьэмат и къуз
Джагъндита Леонад Хъэжбэчыр и къуз
Дзыгъул Райса Софарбий илхъу
Дзыгъул Райса Софарбий илхъу
Дзыгъул Райса Софарбий илхъу
Дзыгъул Райса Софарбий илхъу
Дзагъацта Леонад Хъэжбэчыр и къуз
Дзыгъул Райса Софарбий илхъу
Дзагъацта Леонад Хъэжбэчыр и къуз
Дзыгъул Райса Софарбий илхъу
Дзагъацта Ленонд Хъэжбэчыр и къуз
Дзыгъул Райса Софарбий и къуз
Дзыгъул Найсий Инкита и къуз
Дзыгъул Найсий Инкита и къуз
Кърамов Борис Мустэфа и къуз
Кърамов Борис Мустъфа и къуз
Кърамов Борис Мустъфа и къуз
Кърамов Борис Мустъфа и къуз
Куриви Намолай Инколай и къуз
Куриви Кърабов Пукър илизъу
Куриве Кърабън Инколай и къуз
Куриве Кърабън Инколай и къуз
Курав Валамири Тъумори и къуз
Курав Валамири Тумора илхъу
Курав Валамири Тумора илхъу

Кудиравцев тыпы тиколай илкъу Кулиев Къайсын Шувай и къуз Кульбаев Мухьэжыр Ахъмэт и къуз Кумыщ Марят Гъумар ипхъу Къущхъэ Гъумар Сэхьид и къуз

72. Къущжьа Кіыщыкъуэ Сохьид и къуз 73. Къущжьа Гуащэлина Кушыку ипхъу 74. Къущжьа Тамара Шупаггу ипхъу 75. Левич Борис Арон и къуз 76. Лежепеков Яков Федор и къуз 77. Первика Евгений Алексания и къуз

Къзбэрдей-Балъкъэрым Ленин орденыр къратащ. 1934 гъэ

Лелеков Евгений Александр и къуз Лелеков Евгений Александр и къуз Лу Розэ Лалу ипхъу Макитовз Миналдан Сохътэ ипхъу Мэлбахъуз Тимборз Къубатий и къуз Мантулинъ Таисие Терентий ипхъу Мэремкъул Хъзужан Жантемыр ипхъу Мыртынко Валентинъ Иван ипхъу

Марченкэ Верэ Василий ипхъу Мэшыкъуэ Барэсбий Шамсэдин и къуэ Мельник Андрей Александр и къуэ Мэзло Владимир Уэзы и къуэ

85. Машыкъуз Барэсбий Шамсэдин и къуз
86. Мельник Андрей Александр и къуз
87. Мазло Владимир Уззы и къуз
88. Молэ Арубей Хьисэ и къуз
89. Моргачев Николай Василий и къуз
90. Мусукаева Шамса Асхият илхъу
91. Анхуливе Афанасий Николай и къуз
92. Накул Лидэ Чамил илхъу
93. Никитенка Иван Семен и къуз
94. Уэрсей Николай Долэтджэрий и къуз
95. Плаксил Петр Архил и къуз
96. Пошукайла Иван Иван и къуз
97. Проценкэ Михаил Исоиф и къуз
98. Пицыбий Мухьомад Жабагъы и къуз
98. Пицыбий Мухьомад Жабагъы и къуз
98. Пошукайла Иван Иван и къуз
99. Редров Аркадий Петр и къуз
90. Ровная Людимла Яков илхъу
100. Соральна Залым-Джэрий и къуз
101. Рабоконь Ольга Василий илхъу
102. Сабаншы Роза Къаншумас илхъу
103. Сапрыкина Елена Иван и къуз
104. Саралъп Залым-Джэрий Путта и къуз
105. Саралъп Залым-Джэрий Путта и къуз
106. Сасыкъ Марие Токъан илхъу
107. Сосновский Елегений Георгий и къуз
108. Сахъу Къэрэшей Къасболэт и къуз
109. Ты Пац Хъэцар Накъарэ илхъу
109. Ты Пац Хъэцар Накъарэ илхъу
110. Теодорович Евгений Федор и къуз
111. Тимофеев Михаил Александр и къуз
112. Пул Хъэзашъ Ізоб и къуз
113. Луп Раисо Лас илхъу
114. Токъмакъ Мэрем Алий илхъу
116. Уанаев Чомай Батlал и къуз
117. Фирлеев Укамал Александр и къуз
118. Хъэзамат Ізмина Иван и къуз
119. Хъэзамат Ізмина Иван и къуз
120. Хъэкъул Хъъсан Изаман и къуз
121. Хъэшал Пумъзана и къуз
122. Хъясав Геннадий Александр и къуз
123. Кызпахъу Къзсин Мэжи и къуз
124. Хъэшал Имукъзмад Хъэжрот и къуз
125. Хубаев Геннадий Александр и къуз
126. Хуртуев Азанафий Исхъясъ и къуз
127. Хъртат Тамара Хъуд илхъу
128. Муртуев Азанафий Икан и къуз
129. Кързамат Ізмина Иван и къуз
129. Хъртава Панакъз Магомед илхъу
139. Циражьвовщій Мукъзмад Хъэжрот и къуз
130. Циражьвовщій Мукъзмад Хъэжрот и къуз
131. Циражьвовщій Мукъзмад Хъэжрот и къуз
132. Циражьвовщій Мукъзмад Хъэжрот и къуз
133. Циражьвовшій Мукъзмад Хъэжрой и къуз
134. Циражьвовшій Мукъзмад Хъэжрой илхъу
135. Циракъвсьвовцій Мукъзмад Хъэжрой илхъу
136. Циракъвсьвоший Мукъзмад Хъэжрой илх

138. Щэрмэт ХьэІишэт ТІаблэш илхъу 139. Шипилов Александр Михаил и къуз 140. Щоджэн Верэ Щыхьым илхъу 141. Щэрдан Майе Лэкъуман илхъу 142. Елгъэр Бекъан Айтэч и къуз 143. Эндреевэ Бабын Ботта илхъу 144. Ефэнды Джылахъстэн Къасым и къ 145. Яцун Александрэ Михаил илхъу

Абрэдж Хьэзиз Мухьэжыр и къуз Абубэчыр Нажмудин Билал и къуз Адэмокъуз Амдул Хьэжмусэ и къуз Іэрэмысэ Ахьмэд Къамболэт и къуз Уэрсей Фаинз Темболэт илхъу Ізтэбий Мыхьэмэт Чыцібатыр и къуз Атланов Леонид Иван и къуэ Ахъмэт Мусэбий ХьэпІытІ и къуэ

(Кіэлъыкіуэр 12-нэ нап.).

Къзбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Совет Нэхъыщхьэм и депутатхэр 1938 - 1993 гъэхэр

(Кіэлъыкіуэр. Пэщіэдзэр 10 - 11-нэ нап.).

(КІзпъыкІуэр.
Пэщіздзэр 10 - 11-на нап.).

Бабаев Сультіан Кьайтмыраз и кьуэ
Бабаев Сультіан Кьайтмыраз и кьуэ
Багьяжьар Тимофей Хьэмтіыкъз и кьуз
Багьяжьар Тимофей Хьэмтіыкъз и кьуз
Багьяжьнокъуэ Хьэчим Гъумар и кьуз
Бер Мухьания Лагь и кьуз
Бер Мухьадин Лагь и кырз
Бер Мухьадин Мырзабач илкъу
Бер Мухьадин Мырзабач илкъу
Бер Мухьадин Мырзабач илкъу
Бер Мухьадин Мырзабач илкър
Бер Мухьадин Мырзабач илкър
Бер Мухьадин Мырзабач илкър
Бер Мухьадин Мусабий илкър
Бер Мухьадин Мусабий илкър
Бер Мухьадин Мухьамири илкър
Гуань Райса Жумалдин илкър
Гуань Райса Жумалдин илкър
Гуань Райса Жумалдин илкър
Бер Мухьадин Мухьамир и кърз
Громыка Николай Петр и кърз
Громыка Николай Петр и кърз
Громыка Николай Петр и кърз
Бер Крайса Карадин Мухьамир илкър
Бер Мухьа Изана Избачна илкър
Данкеева Ирина Николай илкър
Данкеева Ирина Николай илкър
Данкеева Ирина Николай илкър
Данкеева Ирина Николай илкър
Бер Мухьа Лаукар Лььостанбач илкър
Курайков Беримин Кърз
Колабова Айшат Тапыш илкър
Курайков Беримини илкър
Курайков Беримини илкър
Курайков Беримини и кърз
Карабима Вихьак Ибрайин ихър
Карамыков Берима Муса и кърз

. жолнаоова жива і тапыш кітку у . Морамиюв Борис Мустэфа и къуз . Ифрамиюв Бениамин Ханон и къуз . Казаков Исхьэкъ Ибражьим и къуз . Къзамыхь Израйил Мусэ и къуз . Къзаран Аслъэнбий Алъхъо и къуз . Къзраз н Къубатий Лэкъумэн и къуз . Къзраз н Хъзйишат Хъзбых интхъу . Куртаншы Тіала Мем и къуз . Кізраф Съвмоблат Наурыз и къуз . Кізраф Съвмоблат Наурыз и къуз . Куртив Басилий Тимофей и къуз . Куртив Басилий Тимофей и къуз . Куртив Басилий Тимофей и къуз . Куртив Бакайсын Шувай и къуз . Куртив Съяйсын Мукара изъуз . Кумуков Ахъмат Сэлихь и къуз . Куртив Съяйсын Морат Тъумар илхъу . Куртивов Срий Яков и къуз . Куртивов Кышыкъуз . Суртива Валентина Исай илхъу . Левен Балентина Исай илхъу . Левенов Валентина Исай илхъу . Левенов Александр и къуз . Ляхитова Миналдан Сохъута илхъу . Макимова Алекса Напександр и къуз . Макимарова Жамат Узеир илхъу . Макакарова Жамат Узеир илхъу . Макакарова Узейна Узейр илхъу . Маратынка Валентина Иван илхъу . Мартынка Дали илхъу . Мартынка Валентина Иван илхъу . Мартын Валентина Иван илхъу . Мартын Валентина Иван илхъу . Мартын Валентина Иван ил

. Максимов Алексей Александр и къуз
. Малкаровъ Женэг Узеир илхъу
. Мэлбахъуз Тимборэ Къубатий и къуз
. Мэлбахъуз Тимборэ Къубатий и къуз
. Мэшкуаща Ленэ Чэрим илхъу
. Мэшкуэч Барасбий Шамсадин и къуз
. Мэшкуэч Барасбий Шамсадин и къуз
. Мэшыкъуз Барасбий Шамсадин и къуз
. Машыкъуз Мулед Тіымыш и къуз
. Мыракър Мулед Тіымыш и къуз
. Мыракър Лимер Дамитрий илхъу
. Мыракъв Николай Василий и къуз
. Мусукаев Николай Василий и къуз
. Мусукаев Бирис Жамболэт и къуз
. Мусукаев Шамса Дамиболэт и къуз
. Мусукаев Шамса Ахьмэт илхъу
. Назрэн Хъэмил Пщымахуз и къуз
. Нараран Хъэмил Пщымахуз и къуз
. Нараран Хъэмил Пщымахуз и къуз
. Плаксин Петр Архип и къуз
. Ракитенска Веро Димтрий илхъу
. Сасенка Тамаръ Константин илхъу
. Сасенка Тамаръ Константин илхъу
. Сасенка Тамаръ Константин илхъу
. Согонокий Евгений Георгий и къуз
. Стопаненка Александр Дмитрий и къуз
. Стопанова Антоинно Тимофей илхъу
. Стогонова Антоинно Тимофей илхъу
. Стогонова Антоинно Тимофей илхъу
. Стогонова Надежда Федор илхъу
. Стороженка Тимцие Иван илхъу
. Стороженка Тимцие Иван илхъу
. Стороженка Лимцие Иван илхъу
. Строганов Надежда Федор илхъу
. Строганов Надежда Федор илхъу
. Строганов Надежда Кирилл илхъу
. Тауз Цвы Бэчыр и къуз
. Тауз Цвы Бэчыр и къуз
. Тауз Цвы Бэчыр и къуз
. Таченка Зинаида Андрей и къуз
. Таченка Зинаида Андрей и къуз
. Лыбове Михаил Александр и къуз
. Ліыбов Кърз Хъзбас Къасым и къуз
. Ліыбов Рахьима Хъзрун илхъу
. Узнаве Чомай Батал и къуз
. Узаикова Рахьима Хъзрун илхъу
. Узнаве Чомай Батал и къуз
. Омилиппенка Вера Николай илхъу
. Омилиппенка Вера Николай илхъу

Хьэгъур Мухьэмэд Исмэхьил и

Хьэжмэт Аминэ Хьэжмусэ ипхьу
Хьэжу Владимир Щамил и къуз
Хьэшал Мухьэмэд Хьэжрэт и къуз
Хьэшал Мярьян Хьэканашэ ипхьу
Хьэкь Феня Лац ипхьу
Хьэкь Феня Лац ипхьу
Црай Чэлимэт Алий ипхъу
Црай Чэлимэт Алий ипхъу
Цабин Николай Иван ипхъу
Чебараров Борис Къасым и къуз
Черамисин Борис Петр и къуз
Черамисин Борис Петр и къуз
Черкасов Татьяна Терентий ипхъу
Черкасов Валентина Петр ипхъу
Чумакова Валентина Петр ипхъу
Цвавева Роза Хьуд ипхъу
Шаджакова Валентина Петр ипхъу
Стана С

и къуз
137. Шэру Ізминат Ибрэхьим илхъу
138. Шинкарев Никопай Андрей и къуз
139. Шоджан Римма Маца илхъу
140. Шоджанцыкіу Іздам Утъурлы и къуз
141. Шоджанцыкіу Іздам Утъурлы и къуз
142. Шомахуз Хъаджот Лэкъуман илхъу
143. Ефэнды Джылахъсан Къвсым и къуз
144. Янченка Вера Федор илхъу

Абубэчыр Нажмудин Билап и къуз
 Андорусов Евгение Василий илхъу
 Андорусов Евгение Василий илхъу
 Ізпащацэ Люсэ Сулъттан илхъу
 Ізпащацэ Люсэ Сулъттан илхъу
 Ізрамысэ Акьмад Къамболэт и къуз
 Ізрамысэ Акьмад Къамболэт и къуз
 Атлаев Любовь Мамаш илхъу
 Ахъй Тамара Елисей илхъу
 Ахъй Бамара Нобовь Мамат илхъу
 Ахъй Бамара Роза Ахъмат илхъу
 Бадее Роза Ахъмат илхъу
 Башее Магомед Угъурлы и къуз
 Бер Муъздин Лакъ и къуз
 Бер Муъздин Лакъ и къуз
 Бер Кысэнбий Къэралбий и къуз
 Беседина Раисэ Федор илхъу
 Бесельзней Владимир Данил и къуз
 Бесельзней Владимир Данил и къуз
 Бесельзней Владимир Данил и къуз
 Беогьзней Владимир Данил и къуз
 Бондаренка Татъяна Борис илхъу
 Бондаренка Тимъ Инус илхъу
 Бондаренка Тимъ Инус илхъу
 Тафачиева Лима Инус илхъу
 Тафачиева Лима Инус илхъу
 Тафачиева Лима Инус илхъу
 Тафачиева Лима Инус илхъу
 Тафачиева Пима Инус илхъу
 Търкан

77. Къущхьа Хьэйшэт Залымхьан илхъу 78. Кагуз Зена Азрат илхъу 79. Ларино Вера Алексей илхъу 80. Лесовой Александр Григорий и къуз 81. Литовченка Александрэ Василий илхъу 83. Лютова Марие Григорий илхъу 83. Лютова Марие Григорий илхъу 84. Магрелова Нафисэт Мыхьмуд илхъу 85. Махьей Риммат Тагиб илхъу 86. Малкарова Жэнэт Узеир илхъу 86. Малкарова Жэнэт Узеир илхъу

87. Малышев Владимир Константин и къуз
88. Мэлбахъуз Тимборз Къубатий и къуз
89. Мамаевз Јаминат Мыхъэмат илкъу
90. Мамбот Александр Ізуес и къуз
91. Маммеев Хъорун Сулеймэн и къуз
92. Мамхэгъ Михаил Шу и къуз
93. Мартъ

2. Мамхэтъ Михаил Шу и къуз
3. Мартынкъ Валентина Иван ипхъу
4. Маспенникова Валентина Василий
4. Масленникова Валентина Василий
5. Машкіуаща Лена Чарим ипхъу
3. Машкікуа Барэобий Шамсадин и къуз
3. Мошьки Андрей Александр и къуз
3. Мопсев Лев Георгий и къуз
9. Моргачев Николай Василий и къуз
10. Однорал Анна Иван ипхъу
12. Уэщро Гуащагъуэт Хъэлид ипхъу
13. Плаксин Петр Архип и къуз
14. Подельщиков Василий Михаил и къуз
16. Приходька Сергей Иван и къуз
17. Пидкъзща Гъузи и къуз
18. Тарасин Петр Архип и къуз
19. Саровников Василий Михаил и къуз
19. Саровников Тер Сергей и къуз
10. Семененка Клавдие Илья ипхъу
11. Сергеев Василий Степан и къуз
11. Семененка Клавдие Илья ипхъу
11. Сергеев Василий Степан и къуз
11. Сетани Кърз
12. Симанкин Николай Борис и къуз
13. Ситъко Зинаца Стефан ипхъу
14. Спавкин Николай Борис и къуз
15. Степанова Антония Тимофей ипхъу
16. Сътник Николай Петр и къуз
17. Татэр Цын Бэчвр и къуз
18. Тату Лида Мурат ипхъу
19. Таумуразев Малик Хърсен и къуз
19. Таумуразев Калими Кърсен и къуз
19. Таумуразев Малик Хърсен и къуз
19. Таумуразев Малик Хърсен и къуз
19. Таумуразев Малик Хърсен и къуз
19. Тауморазев Малик Хърсен и къуз
19. Тауморазев Кърсен и къуз
19. Тауморазев Малик Хърсен и къуз
19. Тауморазев Малик Хърсен и къуз
19. Тауморазев Малик Уърсен и къуз
19. Тауморазев Малик Уърсен и къуз
19. Тауморазев Малик Уърсен и къуз
19. Тауморазев Муързир Чихъу
19. Тауморазев Муързир и и къуз
19. Кърсен В Парик Сърсен и къуз
19. Таумора Сърсен Парик Изъу

Шыкълъашэ Анатолэ Хьэдин и къуз Шыкълъаша Анатолэ Хьэдин и къуз
 Шинкарев Николай Андрей и къуз
 Шоджанціыкіу Іздам Угъурлы и къуз
 Шоджанціыкіу Іздам Угъурлы и къуз
 Шоджау Женя Мудар илхъу
 Шормэн Эммэ Кіыгу илхъу
 Шудрым Лидэ Мурид илхъу
 Шудтов Александр Константин и къуз
 Еучэн Фатімия Хьабыж илхъу
 Ефэнды Джылахъстэн Къасым и къуз
 Ефэнды Джылахъстэн Къасым и къуз

Епщіанэ хэхыгъуэ (1980 - 1985)

Алаща Юлие Мухьэз ипхъу
Алма Хьэбибэ Жантемыр ипхъу
Антонович Ольгэ Иван ипхъу
Арапов Виталий Федор и къуз
Уэрсей Фаинэ Темболэт ипхъу
Асанов Нажмудин Мурадин и къуз
Асанов Нажмудин Мурадин и къуз
Ахомын Юрэ Апихъан и къуз
Ахъмыт Мусэбий ХьэпІыт и къуз
Онарова Визания и къуз
Онарова Визания и къуз
Онарова Визания и къуз
Онарова Визания Визания ипхъу
Онарова Визания Визания ипхъу
Онарова Визания Визания инхъу
Онарова Визания Визания Визания инхъу
Онарова Визания Визания

Бакъ Раисэ Барэсбий ипхъу Балаевэ Аминат Ибрэхьим ипхъу

Балаева Анимпат индэржами лихру
 Балаенков Александр Василий и къуз
 Балькъэр Светлана Данилбэч ипхъу
 Балаева Лиза Мурат ипхъу
 Батчаева Лиза Мурат ипхъу
 Батура Органика Мурат ипхъу
 Батура Органи

Башиев Магомед Угъурлы и къуз Бэв Назирэт Хьэчэф ипхъу Бер Мухьэдин Лакъ и къуз Беслъэней Владимир Данил и къуз

(КІэухыр 13-нэ нап.).

Къзбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Совет Нэхъыщхьэм и депутатхэр 1938 - 1993 гъэхэр

(Кізухыр. Пэщіздзэр 10 - 12-нэ нап.).

(КІзухыр.
Пэщіядзэр 10 - 12-нэ нап.).

Піщыбыхь Фатіммэ Теувэж ипхъу
Піщыхьащія Ізминат Бесльэн ипхъу
Піщыхьащія Ізминат Бесльэн ипхъу
Поднива Ольгэ Михаил ипхъу
Сабаншы Роза Къаншумэс ипхъу
Садовников Пев Сергей и къуз
Сараев Антонииз Павел ипхъу
Сараев Антонииз Павел ипхъу
Саириденкэ Алексей Федор и къуз
Симанкин Николай Филипп и къуз
Соблыр Валентинэ Михаил ипхъу
Созаева Абидэт Мухьаш ипхъу
Суттаново Маару Абусэлам ипхъу
Суттанов Маару Абусэлам ипхъу
Сытник Николай Петр и къуз
Тару Кару Бабуса Гъут ипхъу
Тару Вабуса Гъут ипхъу
Тару Вабуса Гъут ипхъу
Татаре Аминат Михьамэт ипхъу
Татаро Вара Науве ипхъу
Татаро Вара Варис ипхъу
Татумурзаев Малик Хьсэн и къуз
Татар Света Ізуес ипхъу
Тарумурзаев Вагик Късаен и къуз
Таро Вари Вагоних и къуз
Трофименка Евгений Анатолий
И къуз
Тхьякъуахъуз Музабир Мылэ и къуз
Ульсова Надежда Георгий ипхъу
Улесова Надежда Георгий ипхъу
Улесова Надежда Георгий ипхъу
Улесова Надежда Георгий ипхъу
Унаскърча Борис Дул и къуз

Улышина Зинаида Константин итмар Унэжокъуз Борис Дул и къуз . Урыс Раисэ Хьэчим ипхъу . Фатальников Виктор Вассилий и къуз . Хьэбылэ Тося Хьэзиз ипхъу . Хьэбылэ Тося Хьэзиз ипхъу . Хьэбылэ Тося Хьэзиз ипхъу . Хьэмжот Заман . Хьэмжот Зина . Украси . Украс

152. Шинкарев Николай Андрей и къуз 153. Шишковэ Таисие Яков илъху 154. Щоджэн Аскэрбий Мат1 и къуз 155. Щоджэн Аскэрбий Мат1 и къуз 156. Щоджэн Аралбий Абузер и къуз 156. Щомахуз Аралбий Абузер и къуз 157. Шунгарова Александрэ Николай илъху 158. Шурдым Лидэ Мурид илъху 159. Щеглов Владимир Василий и къуз 160. Елмас Тае Темыржан илъху 161. Ефэнды Джылахъстэн Къасым и къуз 162. Ехъул!з Зое Тіут!з илъху

Епщыкіузанэ хэхыгъуэ (1985 - 1990)

(1995 - 1990)
Азубэч Женя Пату ипхъу
Алборэ Еленэ Мухьэмэд ипхъу
Антонов Виктор Игорь и къуз
Антонов Виктор Игорь и къуз
Акзмын Юрэ Алихъан и къуз
Батчаевэ Пизэ Мурат ипхъу
Бэрбэч Палинэ Абдул ипхъу
Бер Мухьэдин Лакъ и къуз
Беслъзней Владимир Данил и къуз
Быда Мухьамэд Мусэ и къуз
Бяла Борис Хъэгуцыра и къуз
Влий Аслъэн Исуф и къуз
Влий Аслъэн Исуф и къуз
Блий Аслъэн Исуф и къуз

. Бондаренко Владимир Александр и къуз. Вражников Александр Андрей и къуз. Валяев Анатолий Николай и къуз. Василенко Борис Григорий и къуз. Василенко Борис Григорий и къуз. Танночко Впадимир Гелеасим и къуз. Джэдгъавэ Къзралшу Абдул и къуз. Гулясков Михаил и Схъзъкъ и къуз. Тумнский Владимир Михаил и къуз. Тумнский Владимир Михаил и къуз. Тубановъ Аннъ Иван илхъу. Тубасовъ Аннъ Иван илхъу. Тузовей Кисъвъс Исмажил и къуз. Тузиев Махъты Далхът и къуз. Тузиев Махъты Далхът и къуз. Тулиев Махъты Далхът и къуз. Тулиев Махъты Далхът и къуз. Денисов. Зодуард Герман и къуз. Дазеожъ Хъзбас Мысхъуд и къуз. Дазеожъ Хъзбас Мысхъуд и къуз. Дохъущокъуз Мусэ Ильяс и къуз.

Домбровская Ольгэ Николай ипхъу

. Домбровская Ольгэ Николай ипхъу
. Дъщак! Ася Мушэхьид ипхъу
. Дъщак! Роза Цац ипхъу
. Бытуроз Цац ипхъу
. Евтушенка Николай Никита и къуз
. Евтушенка Николай Никита и къуз
. Жъак!змыхъу К!уна Хъэжбарэ ипхъу
. Жомбай Хъусен Жангемыр и къуз
. Жырджат Александр Азамат и къуз
. Журтубаева Зайнаф Мухьэмат ипхъу
. Загъзщтокъуз Феня Амдул ипхъу
. Загъзщтокъуз Феня Амдул ипхъу
. Загыщтокъуз Феня Амдул ипхъу
. Захарченка Виктор Гаврил и къуз
. Захарченка Виктор Гаврил и къуз
. Изанова Галина Виктор ипхъу
. Ирыгу Аслъэнбий Битатун и къуз
. Исакъ Пула Хъэца и къуз
. Исакъ Пула Хъэца и къуз
. Итчева Клавдие Дадаш ипхъу
. Итчева Клавдие Дадаш ипхъу
. Итченка Игоръ Иосиф и къуз
. Иценка Игоръ Мосиф и къуз
. Иценка Игоръ Мосиф и къуз
. Иценка Игоръ Мосиф и къуз
. Иценка Оторъ Мухъэмэд Сослъэнбач
. Къзжар Валера Темболат и къуз
. Къзжар Валера Темболат и къуз
. Къзжар Валера Темболат и къуз

Перфильева Валентина Георгий илхъ Пыл Фуза Мухьомар илхъу Плахотина Валентина Илья илхъу Плахотина Валентина Илья илхъу Подаолкова Ольга Александр илхъу Полонская Лариса Боркс илхъу Полонская Лариса Боркс илхъу Понович Виктор Иван и къуз Пунаржи Виктор Иван и къуз Пунаржи Виктор Иван и къуз Пщыхъща Јаминат Беолъэн илхъу Пщыхи Хъссий Жабагъы и къуз Пятисорская Алла Павел и къуз Пятисорская Алла Павел илхъу Родина Нина Василий илхъу

115. Пятигорская Алля Павел ипхъу́
116. Родинэ Нинэ Василий ипхъу
117. Романенкэ Борис Сергей и къуз
118. Сэбаншы Розэ Къаншумэс ипхъу
119. Сэвкіумій Урысбий Залымджэрий и къуз
120. Сайбель Ольгэ Владимир ипхъу
121. Саможвалов Валентинэ Николай ипхъу
122. Сапожников Алексей Гаврил и къуз
123. Сасыкъ Хъэцацэ Хъэзиз ипхъу
124. Свириденкэ Алексей Федор и къуз
125. Середенкэ Сергей Петр и къуз
126. Симанкин Николай Филипп и къуз
127. Славников Павел Алексей и къуз

Сэхъу Владимир Къасболэт и къуз Стеблинский Сергей Василий и къуз Сытник Николай Петр и къуз Тау Пшыкъан Къес и къуз Тау Пшыкъан Къес и къуз Таумирааев Малик Къясан и къуз Тебрев Серафима Мыкъамят илъх Теплеве Магомед Сэлихъ и къуз Тура Хъанбий Залымджэрий и къуз Тимоханово Олыга Михаил илъху Тимоханово Олыга Михаил илъху

Лъостэн Владимир Чэлимэт и къуэ Тогузаев Магомед Исмэхьил и къуэ Тогузаев магомед исмузьил и къуз Топольсков Виталий Алексей и къуз Тхьэт-эпсо Хьэжысмел Хьиса и къуз Тхьэлыджокъуз Светлана Ильяс илхъу Уммаевз Фазика Хъусейн илхъу Урыс Арина Къулий илхъу Хьэбьила Тося Хъзаиз илхъу Хьэбьила Тося Хъзаиз илхъу Хъэбъиз Джэмал Ахъмат и къуз Халина Галина Андрей илхъу Стина Стана Ст

Халинз Галинз Андрей ипхъу
Хъурей Феликс Ахьмэд и къуз
Црай Чэлимэт Алий ипхъу
Чабдаров Борис Къасым и къуз
Чернышовэ Аннэ Василий ипхъу
Чернышовэ Аннэ Василий ипхъу
Чечнов Хьэсэн Хъусейн и къуз
Чигиров Хьэсэн Къумыкъу и къуз
Чигиров Хьэсэн Къумыкъу и къуз
Чигиров Хьэсэн Къумыкъу и къуз
Чиров Зарибачыр Джунус и къуз
Щэрдам Орося Хьэмыща ипхъу
Шарэдж Фрося Хьэмыща ипхъу
Шыбэыхъуз Ритэ Хьэсэн ипхъу
Шинкарев Николай Андрей и къуз

. Шыбэвкхуэ Ритэ Хьэсэн илхъу . Шинкарев николай Андрей и кьуэ . Шишкова Таисие Яков илхъу . Шоджэн Азрэталий Къарней и икъуэ . Щоджэн Цыку . Щоджэн Цыку . 19дэм Угъурлы и къуэ . Шорджэн Ирор Хьэпагуэ и къуэ . Шербак Антонина Петр илхъу . Едгъул Ирина ТІви илхъу . Есрэнды Джылахъстэн Къасым .

168. Ехъуліэ Зое Тіутіэ ипхъу

Епщыкіутіанэ хэхыгъуэ (1990-1993)

Стивич нача захан вуз (1990-1993)

Абазэ Руслан Исмел и къуз

Аброкъуз Сулътіан Билъостэн и къуз

Авдошина Галина Александр илхъу

Ажахъуз Къанщобий Музарин и къуз

Архангельский Дмитрий Всеволод и къуз

Архангельский Дмитрий Всеволод и къуз

Архангельский Дмитрий Всеволод и къуз

Атранькъ Анатолэ Дин и къуз

Афрацатъуз Анас Ізмин и къуз

Ахъузхъу Анатолэ Хъэжмусз и къуз

Ахъузхъу Къанщобий Мухьэмад и къуз

Вабин Юрий Иван и къуз

Балъкъва Замир Хъэканша и къуз

Балъкъва Замир Хъэканша и къуз

Белакъва Суфян Узеир и къуз

Белакъва Суфян Изеир и къуз

Белакъва Суфян Кърз

Белакъва Суфян Масызд и къуз

Белакъва Соладин Ізбу и къуз

Белакъва Озалдин Ізбу и къуз

Белакъва Музед Къзуц и къуз

Бица Соладин Ізбу и къуз

Биланара Мулед Къзуц и къуз

Биланара Мулед Къзуц и къуз

Болонара Музед Къзуц и къуз

Болонара Кързаний Кързаний и къуз

обиканов валении и къуз Бобровенка Владимир Анатолий и къуз Бозий Натойи Мыхьэмират и къуз Бори Кори Мукьэдин Кьэмид и къуз Борыкърей Мукьэдин Кьэмид и къуз Будаев Абдулыхь Мыхьэмэт и къуз Будаев Абдулыхь Мыхьэмэт и къуз Будаев Абдулыхь Мыхьэмэт и къуз Гемуев Галина Мысхьуд илхъу Джатэжь Алик Анатола и къуз Гъузгунокъуз Зое Башир илхъу Голубцев Марие Василий илхъу Губин Геннадий Сергей и къуз Гурее Искъокъ Исмъхил и къуз Гузеев Исхьокъ Исмъхил и къуз Будата Руслан Хъзшым и къуз Джата Руслан Хъзшым и къуз Джата Руслан Хъзшым и къуз Демаяненкъз Василий Висилий и къуз Денисов Эдуард Герман и къуз Демаяненкъз Василий Василий и къуз Демаяненкъз Василий Василий и къуз Демаяненкъз Василий Василий и къуз Демая Органа Родон илхъу Демаяненкъз Василий Василий и къуз Демая Органа Родон илхъу Демаяненкъз Василий Василий и къуз Демая Органа Родон илхъу Демаяненкъз Василий Василий и къуз Денисов Эдуард Герман и къуз

. Демьяненкэ Василий Василий и къ Денисов Эдуард Герман и къуэ . Десятовэ Людмилэ Георгий ипхъу . Деунэж Маринэ Пулэ ипхъу . Диденкэ Валентинэ Семен ипхъу . Елисоветский Владимир Сергей

. Елисоветскии Владимир Сергей и къуз. Жабове Мыхьмуд Назир и къуз. Жаным Руслан Мухьям и къуз. Жаным Руслан Мухьям и къуз. Жыржат Александр Азямэт и къуз. Зайцев Евгений Семен и къуз. Зарискува Анатоля Маши и къуз. Зарискува Анатоля Маши и къуз. Захарченка Виктор Гаврил и къуз. Захарченка Виктор Гаврил и къуз. Зоплотарев Валерий Федор и къуз. Зумакулов Борис Мустофа и къуз. Иуан Петр Мац и къуз. Иуан Петр Мац и къуз. Къззан Хъсзан Късзан Маше и къуз. Къзнанскуз Мусзбий Мыше и къуз. Къзран Вапера Заудин и къуз. Къзран Вапера Заудин и къуз.

70. Къэрмокъуэ Хьэчим Мухьэмэд и къуэ 71. Къэрмокъуэ Гуащэгъагъ Мусэбий

71. Къэрмокъуз Гуащэгъагъ Мусэбий илхъу
72. Къэрмокъуз Майе Мухьэмэд илхъу
73. Къашыргъэ Маритэ Астемыр илхъу
74. Чэрты Аслъэн Ізхьед и къуз
75. Клевцов Михаил Михаил и къуз
76. Къуздокъуз Мухьэмэд Мартин и къуз
77. Кlysklyз Валерий Мухьэмэд Мартин и къуз
78. Колот Александр Александр и къуз
79. Къузщысокъуз Едыдж Борис и къуз
80. Кравченка Виктор Митрофан и къуз
81. Гувэжыкъуз Сэфарбий Мысост и къуз
82. Гугъузт Хьэзрэталий Хьэбыж и къуз
83. Къудей Арсен Мыхьэмэт и къуз
84. Кулик Валерий Василий и къуз
85. Къурашэ Юрэ Мыхьэмэт и къуз
86. Къуцихьэ Амырхъан Тјутіз и къуз
87. Кlагуз Анатола Алий и къуз
88. Ларин Юрий Александр и къуз
90. Лагумъра Владимир Джабар и къуз
90. Лагумъра Владимир Джабар и къуз
91. Магометханов Мыхьэмэт и брэхьим
и къуз

. Ляпунов Леониц Василии и къуз
. Магометханов Мыхьомът Иброхьим
и къуз
. Мер Юро Хъалиц и къуз
. Маканруев Мухамбет Исможьил и къуз
. Маканруев Мухамбет Исможьил и къуз
. Макланруев Мухамбет Исможьил и къуз
. Маслов Николай Александр и къуз
. Маслов Владимир Джобрэйл и къуз
. Машыкъуз Хъзсанбий Инал и къуз
. Машыкъуз Хъзсанбий Инал и къуз
. Машыкъуз Хъзсанбий Инал и къуз
. Мамайнец Юрий Константин и къуз
. Михайлин Тригорий ипхъу
. Мизивъ Далхат Адрай и къуз
. Михайлин Тригорий ипхъу
. Мовсисян Черкес Бахъший и къуз
. Мыражъан Къадър Анатола и къуз
. Набажъ Борис Мухъздин и къуз
. Набажъ Борис Мухъздин и къуз
. Новиков Владимир Василий и къуз
. Новиков Владимир Василий и къуз
. Новиков Владимир Василий и къуз
. Окопный Николай Иван и къуз
. Отаного Виктор Иван и къуз
. Панарху Максим Азаматджарий и къуз
. Панархи Виктор Иван и къуз
. Панаржи Виктор Иван и къуз
. Пунаржи Виктор Иван и къуз
. Совкјуни Мухъзмад Хъзжбий и къуз
. Совкјуни Мухъзмад Хъзжбий и къуз
. Совкјуни Мухъзмад Хъзжбий и къуз
. Сомойленкъ Анатолий Дмитрий
. Самойленкъ Анатолий Дмитрий
. Самойленкъ Анатолий Дмитрий
. Самойленкъ Анатолий Дмитрий

Самойленкэ Анатолий Дмитрий

и къуз
123. Самойленкэ Анатолий Дмитрий
и къуз
124. Сапрыкинэ Галинэ Михаил илкъуз
125. Сыкажэ Валерэ Хъусен и къуз
126. Сохъу Владимир Къасболэт и къуз
126. Сохъу Владимир Къасболэт и къуз
127. Тау Пщыкъан Къес и къуз
128. Тембот Лъостэнащ Тальостэн и къуз
129. Лъэпщокъу БетІал Хъусен и къуз
130. Лъэпщокъу Зое Ізубэчыр илкъу
131. Пјир Владимир Залым и къуз
132. Лъеиншэ Борис Жамбот и къуз
133. Тогузае Мыхъамэт Исмэхыкл и къуз
134. Токъубей Борис Жатьэфар и къуз
135. Туменов Мурадим Хъэдис и къуз
136. Тума Мухъомари Мъхъэмир и къуз
137. Тързатрънж Мурат Тула и къуз
138. Тхъэмокъуз Хъэсэн Мыхъмуд и къуз
139. Ульбашев Мухъорбий Мыхъямэт и къуз
141. Унажокъуз Борис Дул и къуз
142. Урыс Райса Хъэчим илкъу
143. Фыра Руслан Борис и къуз
144. Хъэтъэмей Хъэбил Мухъар и къуз
145. Хъэжы Хъусен Башир и къуз
146. Хъэжу Владимир Шамил и къуз
147. Хъэківра Залымхъан Исуф и къуз
148. Хъруей Анатола Мухъарий и къуз
149. Хърсей Анатола Мухъарий и къуз
149. Хъэкра Анатола Мухъари и къуз
149. Хъэкра Анатола Мухъари и къуз
149. Хъэгфа Инатола Василий и къуз
149. Хъэгфа Инатола Мухъари и къуз
149. Хъэгфа Натола Мухъари и къуз
149. Хъэгфа Натола Мухъари и къуз
150. Хъэфіанція Мухъари и къуз
151. Черексов Георгий Маштай и къуз
152. Черенсов Георгий Маштай и къуз
154. Чененов Борис Шаухъал и къуз
156. Чеснокова Ирина Николай илхъу
157. Чеченов Борис Шаухъал и къуз
158. Чистыгашев Семен Павел и къуз
159. Чочаев Мыхъамат Мыхъмуд и къуз
160. Шараей Хъэсан Ихъзини и къуз
161. Шарыб Хъэсан Павел и къуз
162. Шараей Хъэсан Ласений Хъэмыщз
163. Шарыб Хъэсаной И къуз
164. Шырыб Хъэсаной И къуз
165. Шараб Къзсаной И къуз
166. Шараб Хъэсан Ихъзия и къуз
167. Шараб Къзсаной И къуз
168. Шараб Къзсаной И къуз
169. Шараб Къзсаной И къуз
160. Шараб Къзсаной И къуз
160. Шараб Къзсаной И къуз

163. Шэт Хьэсэн Хьэзиз и къуэ 164. Шыбзыхъуэ Амырбэч Исмэхьил

и къуз 165. Шыгъэлыгъуз Суфян Мухьэмэд и къуз 166. Шыдакъ Іумэтджэрий НэпІытІ

Щоджэн Хьэзрэталий Къэрней и къуз 167. Шоджэн Хьээрэталий Кьэрней и къўз
168. Шоджэн Замир Хьэсэн и къўз
169. Шоджэн Мухьэмэд Май и къўз
170. Шоджэныцыку Хьэоцаца Муртаз илхъу
171. Шокъуий Мухьэмэд Хьэмид и къўз
172. Щомахуз Юрэ Аслъэнджэрий и къўз
173. Шорэ Михаил Кьамболэт и къўз
174. Шурдым Юрэ Хьэпатуэ и къўз
175. Шурдым Лидэ Мурид илхъу
176. Энеев Мыхьмут Узеир и къўз
177. Энеев Хъўсей Идрис и къўз
178. Ефэнды Ахъмэт Мухьтар и къўз
178. Ефэнды Ахъмэт Мухьтар и къўз

БлэкІа илъэс бжы-

гъэхэм IvпшIv къахы-

болъагъукІ парламент лэжьыгъэм зэрызиу-жьыр, абыхэм ящыщщ Парламентыр КъБР-м и

параментыр кърг-ми Гэтащкъэмрэ Прави-тельствэмрэ зэрадэ-лажьэм кърикТуэхэр. Абы къащтэ законхэр хэпщТыкТыу нэхъ гу-рыТуэгъуафТэ ещТ.

Дызыгъэгузавэ Іуэху-гъуэ къыщыкъуэкІым и деж ди Іуэху еплъыкІэр

зэрыпхыдгъэк Іыным ерыщу дыхущІэкъуу дылэжьащ. Дэ дыхуей-къым ди лъахэм ис

унагъуэ хуэщІахэм я бжыгъэм хэщІыну, атІэ къулейсызхэр дгъэмэ-щІэну аращ дызыхуэла-

жьэр. Парламентым увыпІэ лъэщ щиІыгъщ властым

КъБР-м и Парламентым и япэ зэхуэсыгъуи щым депутату лэжьа, КъБР-м и Жылагъуэ палатэм хэт Дадэ Суфэдин ди псэлъэгъущ.

Суфэдин, иджырей Парламентыр зэф Іэзыгъэувахэм уэри уа-хэтащ. УзэплъэкІыжмэ, шэч хэмылъу, а зэманым епха гугъуехьхэмрэ ехъул Ізныгъэхэмрэ уи нэгу къыщ Іыхьэжу къы-щ Ізк Іынщ. - КъБР-м и Парла-

ментым игъэлъапІэ юбилейр зэманышхуэ дыдэу пхужыІэнукъым, ауэ къэхъукъащ Гэ куэдк Гъэнщ Га Гуэху-гъуэщ. Ди Парламентым и ильэс 20-р тохуэ УФ-м, КъБР-м Консти-туцэр къызэращтэрэ илъэс 20 зэрырикъум. Къыхэгъэщыпхъэщ, къэ-ралым щыяпэу констинеажел мыдетфед ецут зэрыщІидзар, конституцэ мардэхэр и тегъэ щІапІэу дэтхэнэ зы цІыхуми и хуитыныгъэхэр ихъумэжыну Іэмал зэригъуэтар. КъБР-м и Парламентым и зэфГэувэныгъэр зэман хьэлъэм ирихьэ-лІат. Урысей псом хуэдэу, ди республикэми щызэтрихьат экономи-кэм ехьэлІа Іуэхугъуэхэр, политикэ, социальнэ гугъуехьхэр. Къэрал властым и орган-хэмрэ щІыпІэ самоуправленэхэмрэ а дъэхъэ нэм къащта унафэм Къэбэрдей-Балъкъэрым и зэкъуэтыныгъэхэр игъэбыдэри, Урысей Федерацэм и жьауэм щІэту къэнащ, дин зэмыл Гэужьыг тэхэр зезыхьэ лъэпкъхэм я зэгурыІуэныгъэм зиуб-

гъуащ. Сэ КъБР-м и Парламентым и япэ зэхуэ-сыгъуищым депутату сыщылэжьащи, а зэманыр си гум хуабэу къинахэм ящыщщ. Дызыхэта гугъуехь Дызыхэта гугдусти псоми емылъытауэ, кысІэфынущ а лъэх нэм лэжьыгъэм и пІанэм лэжыйгызм и па-льэр куууэ къызэрыт-щар. Япэ зэхуэсыгъуэм хэта депутатхэр зрихьэ-лар нэгум къыщ1эгъэ-хьэгъуейт. Республикэм законодательнэ лъа-бжьэ иІэххэтэкъым ожье итэххэтэктым жыпГэныр нэхт пэжщ. Абы щыгтуэ лэжьа депутатхэр зэфГэкГ зиГэу ктыщГэкГаш, хабээубэыху ухуэкГэм и жыбжыэр ятъэтГылащ. Дэтхэнэми и жыджэрагъыр умыгъэшІэгъуэн плъэкІыртэкъым. Ды-щызэдэуаи дыщызэпеуаи куэдрэ къэхъуаш. дэтхэнэми и гуп-эм пщІэ хуэщІын, ауэ дэтхэнэми и шыІэ тхэлъу дызэбгъэ дэтын зэрыхуейр тщІэрти, абы хуэмурэ дыте

хьащ. Хабзэубзыху органыр гъуэгущІэ щытехьам зыщІэсын унэ къудеи иІэтэкъым. Япэ законодательнэ актхэр зэхэ-гъзувэным гугъу дыде-хьащ. Псалъэм папщ Iэ, хьащ Псальэн по..., КъБР-м и законхэу «Егъэджэныгъэм и ІуэхукІэ», «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм ис дъэпкъхэм я бзэхэм и ІуэхукІэ» законхэр мазэ бжыгъэкІэ зэхэтлъхьэн,

. . .

Депутатым ищІэмрэ ДАДЭ Суфэдин: илэжьымрэ цІыхухэр щыгъуэзэн хуейщ

хъуащ. Депутатхэм я зэпсэлъэныгъэхэр, ІэщІагъэлІхэм я Іуэху бгъэдыхьэк Гэхэр, республикэм и юристхэм я еплъык Гэхэр сэбэп хъури, а законхэр япэ дыдэу къэтщта хъуащ. Япэ зэхуэсыгъуэм хэта депутатхэм унафэ куэд къащтауэ пхужы
Іэну-
къым, ауэ а илъэсхэращ законодательнэ актхэм я лъабжьэр щагъэтІы-

я льаожьзу щагвотго льар, парламентариз-мэр щызэфІзувар. Парламентым и япэ зэхуэсыгъуэм и депутатхэр республикэм и район псоми къикІауэ, ІэнатІэ зэмылІэужьыгъуэхэм пэрыту щытащ. Я гупсысэкІэр, Іуэху еплъыкІэр шызэтемыхуэ куэдрэ къэхъуми, абы хэм я зэхущытыкІэр лэжьыгъэм зэран хуэхъуртэкъым. Ахэр лэжьащ хэхакІуэхэм я хуитыныгъэр хъумэ-ным, республикэм и Іуэху дэгъэкІыным хущІэкъуу, дэтхэнэ зыми хузэфІэкІ хилъхьащ цІыхухэмрэ къэ-ралымрэ я зэхущы-тыкІэр щыгъэлъэгъуа хабзэхэр зэхалъхьэным икІи къащтэным. Зэманыр гугъут. ЗэхъуэкІыныгъэ куэд екІуэкІырт. Республикэм ис цІыхухэм я псэукІэр егъэфІэкІуэныр Парламентым и къалэн нэ-хъыщхьэу зэрыщытыр къагуры Гуэрти, зэра-лъэк Iklə, абы телажьэрт.

льэкікіэ, аоы телажьэрг.

- Зэманым къыздихь зэхъуэк Іыныгъэхэм цімубар льэщімкьау псаун щхьэкі эхьэльэ нахыбэр зытрагьащіэр депутатхэрагьэнц, сыт щхьэкі эхыпіэмэ, сытык талита унады. абыхэм къащтэ унафэхэм мыхьэнэшхуэ иІэщ, псэукІэр ефІэкІуэн пап-

- Совет зэманым депутатхэм я къалэну щы тахэмрэ иджы ягъэ защІэхэмрэ захъуэжащ. дзауэ депутатхэр Іуу́ащ

хэхакІуэхэр зыгъэпІей тей Іуэху гъуэ куэд Абы и щхьэ усыгъуэ нэ-хъыщхьэр совет зэма ным псэу кІэ и лъэны-къуэкІэ къэралым и нэ-Іэ щІэту щыта куэдыр зэрызэтеша хэрт цІыху сыз зэры-хъурт. 1993 гъэм ІэІэт-кІэ Конституцэр къа-щта нэужь, блэкІам зэ-

рыдмыгъэзэжынур гу ры Гуэгъуэ хъуащ. Къэралым зы парт закъуэ фІэкІа щымы Гэу (коммунист партыр) щыщытар зэфІэкІри, партыщІэхэр зэкъэу-нэхуу хуежьащ. Конституцэм иракъуты-кІыжащ коммунист партым и унафэм дыщІэту дыпсэун хуейуэ зэрыщытыр. А псом къыхэкІыу властым и къалэнхэм зихъуэжащ. Хэхыныгъэхэри хабзэ-щІэхэм тету екІуэкІ

хъуащ. Ауэ демократием тету къэралыр ухуэныр гугъу дыдэу къыщ Іэк Іащ. Псом хуэмыдэу цІыхухэм къатехьэлъэ хъчаш псэукІэм ехьэлІауэ яІа хуитыныгъэхэм зэрыхэщІар, щІэныгъэ зэбгъэгъуэтыныр, узын-шагъэм кІэлъыбгъэшагъэм кІэлъйбгъэплънныр, лэжьыгъэ
Пэнатіэ уиізныр гугъу
дыдэ зэрыхъуар. КІэщіу
жыпізмэ, ди ціыхухэр
рынокым и хабээхэм
тету псэууэ, лажьыу
зэремысар лъэщізуд
хъуауэ жыпіз хъунущ.
А псом я хэкіыпіэр
экономикэм зегъзужынырт, ціыхухэм я
псэукіэр егъэфізкіуэнырт. Ауэ экономикэр

нырт. Ауэ экономикэр сыт хуэдэ щытыкІэ

иувэми, къыпхуэІэ тыжынущ. Абы и щапхъэхэр куэдщ. Къэ кІуэну зэманым ди цІыхухэр фІыуэ хэпсэу-кІын папщІэ узыншэу, ктын папшта узыншау, я ш]анытга куу я.Гау, я бзэмрэ я хабзэмрэ ящГэжу щытынырт ди дежкГэ нэхъыщхъэр. Аращ дэ, депутатхэм, а Гузхухэм гульытэ хэха

хуэтщІу дыщІэлэжьар. Парламентым и депутатхэм Конститу цэм къыдит хуитыныгъэхэр къэдгъэсэбэпурэ, лэжьыгъэ пыухыкІа едгъэкІуэкІащ хабзэшІэхэр зэманышІэм езэгъыу зэхэгъэувэ-нымкІэ икІи къэщтэнымкІэ. Депутатхэм лэжынгыр щаубзыхукІи законхэр щызэхальхьэкІи, япэ ирагъэщхэм ящыщщ КъБР-м и Іэтащхьэм илъэс къэс КъБР-м и ПарламенкъБР-м и Парламентым Зэрызыхуигъазэм кънщыгъэлъэгъуахэр гъэзэщ Ізныр. Лэжыгъэшхуэ ек Іуэк Паш Урысей Федерацэмрэ ди республикэмрэ я законхэм я Із ээщхъэщыгы законхэм я Із ээшхъэщыгы законхэм я Із ээшхээшыгы законхэм я Ізнынга зэра загуазакІыныгъэхэр зэгъэзэ

хуэжынымкІэ. Япэу къэтщта зако-ныр щІэныгъэм теухуат. Абы къыпкърык Гащ мыхьэнэшхуэ зи Га

едэІуэныгъэри зытеу-хуауэ щытар аращ. Бюджетым и Іыхьэ плІанэр цІыхухэм щІэныгъэ егъэгъуэтыным хухэтхыу къе-кІуэкІащ. ЩІэныгъэм теухуауэ къэтщта унафэр адрей щІыпІэ хэм кънщащтахэм ефІэкІырт. СыткІэ? Ди республикэр япэ дыдэу шэсыпІэ иувауэ шыташ еджакІуэ псоми пщІэн-шэу щІэныгъэ егъэгъуэ-тынымкІэ, 9-нэр къаухауэ 10-нэ классым кІуэ ныбжьыщІэхэр зы хамыдзынымкІэ, са бийр еджапІэм къы-щІэбдзыж зэрымыхъу-нымкІэ, еджапІэ унэхэр пщэну узэрыхуимы-тымкІэ, нэгъуэщІ-хэмкІи. Апхуэдэ щап-хъэхэр куэдщ.

 Депутат дэжьыгъэм - Депутат лэжыыгызм нэхышкыз дыдэу хэль-хэм ящышт и хэхакГуэ-хэм яхуэзэныр. Фэ дауэ евгъэкГуэкГрэт а Гуэхур? - Депутатым ищГэмрэ

илэжьымрэ цІыхухэр щыгъуэзэн хуейщ. Сэ сыкъапщтэмэ, мазэм тІэу район администрацэхэм сащыхуэзэрт мазэм тІэу сыкІуэрт. Гузэвэгъуэ, Іуэху зэІу-мыбз, гуныкъуэгъуэ яІэу дэ къыдбгъэдыхьахэрщ щыгъуазэр дэ зэфГэд-гъэкІа Іуэхухэм. Абыимые енехтед шышк мех жиІэм уедэІуэн, удэ-Іэпыкъун, и Іуэхухэр зэрызэфІигъэкІыну Ізмалара хузэпкары-пхын хуейт. ЗэфІэд-гьякІахэм ущрипльэж-кІэ, наІуэ мэхъу а лэ-жьыгъэри хъарзынэу къыдэхъулІэу зэрыщы-тар

тар.
- Иджырей Парламентым и лэжьэкІэр, депутатхэм я Іуэху бгъэдыхьэкІэр уэ а ІэнатІэм узэрыпэрытам еплъыт-мэ, сыт къыхэбгъэ-пынт?

парламентым увыпы мәрі шүлігың властым и органхэм я деж. Абы эжьыгтэшхуэхэр ире-гтэкІуәкІ зэпэщІзувэ-ныгтээхэр, загурымыІуэ-ІзнымкІэ, цІыхухэр мамыру, зэгурыІузу зэдэпсэунымкІэ. УФ-м и Ктэрал Думэм, нэ-туэні щІыпІзхэм щылажы парламентхэм жыджэру ядолажьы ди республикэм и орган нэхтыщхтэр. ЖыпІз-нуракты, блэкІа ильэс 20-м ктриубыдау зэ-хъуэкІыныгты куэд ктыщыхтыри, ауэ нобэкІз щІэм, ауэ нобэкІэ депутатхэм я пащхьэ къит къалэнхэри машІэкъым. Псом нэхърэ щізкым. псом нэхърэ нэхъы щхьэращи, абыхэм я лэжыыгъэр тегъэщІапІэ лъэщ хуэхъун хуейщ Къэ-бэрдей-Балъкъэрым и къэралыгъуэр сыт и лъэныкъуэк Iи егъэ-фІэк Іуэным. Мыхъу-мыщ Iагъэ псоми дызэрыпэщІэтын хуейр зыщ - цІыхухэр зыхуеину хабзэфІхэр зэхэлъхьэн кайзэфтэр зэлэльхээл защГэу егъэсэн. Дыщы-гутъынщ икГи дыху-щГэкъунщ апхуэдэ зэман ди цГыхухэм яльагъуну.

- Мыгувэу еух КъБР-м Парламентым и еплІанэ зэхуэсыгъуэм и пІалъэр. КъыкІэлъы-кІуэ зэхуэсыгъуэм щылэжьэну депутат-хэм сыткІэ захуэбгъэ-

зэнт. - КъБР-м и Парламентым и япэ, етІуанэ, ещанэ, еплІанэ зэхуэ-сыгъуэхэм республикэм и законотворчествэм и лъабжьэ быдэ ягъэ-тІылъауэ къызолъытэ, абы ипкъ иткІэ, 2014 гъэм зэхуэсыну гупыр зэрылэжьэну гъуазэр хьэзырщ.

Сэ сыхуейт а зэхүэсыгъуэм щы Гэнухэр нэхъапэк Гэзрагъэпэща хабзэхэм емыбакъуэу, я гупсысэр пхагъэкІыфу, япэ итахэм я Іэдакъэ-щІэкІхэм пщІэ хуащІу, депутатхэм я пащхьэ къиувэ къэрал Іуэхухэр щызэфІагъэкІкІэ зэа-КЪЫЛЭГЪVV ЗЭДЭЛЭЖЬЭНV нэхъыщхьэр республикэм ифГ зыхэлъ Гуэхухэр ягъэкГуэтэфу, туэхүхэр ж вэктуэтэфу, абы щыпсэу цІыхухэм я гурыгъу-гурыщІэхэм гулъытэ хэха хуащІу щытынырщ.

Епсэлъар нэщіэпыджэ Замирэщ.

хьэфіыціэ мухьэмэд: Совет Нэхъыщхьэм и

иужьрей зэхуэсыгъуэм и ціыхубэ депутатхэм ящіар мащіэкъым

КъБР-м и Совет Нэхъыщ-хьэм и 12-нэ зэхуэсыгъуэм и цІвхубэ депутату щыта, «Адыгэ псалъ» газетым и ре-дактор нэхъыщхьэ, Къэбэрдей Адыгэ Хасэм и тхьэмадэ хьэфівцір Мухьэмэд зыхуэд-гъэзащ, Парламентым и юби-лейм ирихьэлІзу и гукъэкіыж-хэмкІз къыддэгуашэмэ ди гуа-пэу.

- КЪЭБЭРДЕЙ-Балъкъэрым и - КЪЭБЭРДЕЙ-Балъкъэрым и Совет Нэхъшихьъя захузсыгъузу 12 иІащ. Иужьрейр 1990 гъэм гъатхэпэм и 4-м зэхыхьэри, илъэси 3,5-рэ лэжьауз аращ. Зэрытщіэжщи, а лъзхъэнэм УФ-м и Совет Нэхъыщхьэр топрэ танккіз зэтракъутэри, Коммунист партри абы щыгъуэ захуащіыжащ. Абы ипкь иткіэ, ди республиком и Ізтащхьэхэми унафэ къащтащ Совет Нэхъыщхьэм и лэжыыгъэр Къызэтегъзувыіэн жьыгъэр къызэтегъэувыlэн хуейуэ. Бжьыхьэм дызэбгры-кlыжри, дыгъэгъазэм и 7-м Парламентым и япэ зэхуэсы-

гъурт хахыжауз щытащ. Сэ депутату сыщылэжьар Со-вет Нэхъыщхьэм и иужьрей зэ-хуэсыгъуэращ. Ар нэхъапэкіз лэжьахэми, Парламентыщіз ээхашахэми ещхьтэхьым. Сыт-кіэт къызэрыщхьэщыкіыр жыпіэмэ, 12-нэ зэхуэсыгъуэм, хуит яшіри, ціыхухэм езыхэм зыкъатылья зыкуам сыкуам зыкам зыкыр-гъэльэгъуащ, ауэ абы къикыр-къым парт номенклатурэм къылъысыр химыгъэхьауэ. Ахэр районхэм трагуашэри, езыхэм храгъэхауэ щыташ

езыхам храі въждуз щытащ. Сэ сыкъапщтэмэ, КъБР-м и Журналистхэм я зэгухьэныгъэм зы цыху къигъэлъэгъуэну хуит къащіати, правленэр зэхуа-шэсри, ціыху зыбжанэ къа-гъэльэгъуащ. «Кабардино-Балкарская правда» газетым и редактор нэхъыщхьэ Черемисин Борис си кандидатурэр къы-хилъхьати, къызэхуэсахэм дахилъхьати, къызэхуэсахэм да-Іыгъри, сэри сахэхуащ а къа-гъэлъэгъуахэм. Итіанэ пхъзи-дзэ ящіри, сэ си кіэныр къмкіа-ти, зэпеуэм сыхэтыну хуит сы-къуащ. Дэтхэнэри округ гуэрым егъзубыдыліауэ, абы къыбгъз-дэкіыу щытыпхъэт. Ди округыр 10-рати, ціыху 3700-м дыхахын хуейт. Пілы дыхъурти, тіур пы-хури, зы урыс бэылъхугъэрэ сэрэ дыкъэнащ. ІэІэткіэ сэ сыте-кіуащ.

кіуащ. Дызэрылэжьа илъэсищрэ ныкъуэм уриплъэжмэ, куэд къыхэтлъхьащ, зэдгъэхъулащ.

Хэт зи фІыгъэр жыпІэмэ, Совет Нэхъыщхьэм хэтт я ІэщІавет Нэхъыщхьэм хэтт я ІзщІаггьэкІи, гупсысэкІи, кумлыктьукІи ізэз куэд: КіуэкІуэ Валерэ, Нэхущ Заурбий, Хъурей Феликс, Иуан Пётр, Зумакулов Борис, Къэрмокъуэ Хьэчим, Берд Хьээрэталий, Ажахъуэ Къанщобий, Напо Заур, Абазэ Руслан, Бечелов Ильяс, Гугу Рашад, Мэзыхьэ Борис, Мер Юрэ, Сыжажэ Валерэ, Фырэ Руслан, Шурдым Юрэ сыма, нэгъуэш Іхэри. Совет Нэхъыщхьэм и 12-нэ зэхуэсыгъуэм цІыхуи 160-рэ хэтти, вет нэхышхьэм и 12-нэ зэхуэ-сыгъуэм цыхуи 160-рэ хэтти, абыхэм ящыщу 100-р адыгэт, адрей лъэпкъхэм къалъысам еплъытмэ, ар мащјэтэкъым. Дэ лхыдгъэхіащ 1763 - 1864 гъэхэм адыгэхэм къращіыліа зауэр зэрылъэпкъгъэкlуэдыр. Ар Совет Нэхъыщхьэм къищтауэ щытащ

1992 гъэм. Дэ къытхэтт районхэм, къуа-жэхэм я ліыкіуэ депутатхэри. Абыхэм дадэлажьэкІэрэ, жылэ зыбжанэм я адыгэцІэхэр фІедзыожанэм я адыгэціэхэр фівд-гъзщыжащ. Алхуэдэщ, гсальэм папщіэ, Бахъсэн районым - Ис-лъэмей, Джылахъстэнейм -Инарыкъуей, Лэскэн районым -Хьэтуей, Анзорей къуажэціэхэр льэгуей, Анзорей кьуажэцгэхэр кьызэредгьэщтэжар. Ди жагьуэ зэрыхъунщи, а гузхури нэхьри зыгъэхнуэтэфыну, нэгьуэщ къуажэхэми яйр зэрезыгьэхьуэхныфыну щыта депутатхэм Гэлэдэгрэлэл ящри, нобэми нэгъуэшІыцІэм къытенауэ оэми нэгъуэщівіціэм къытенаўз екіуэкі къуажэціэ куэд диізц. Иджыри щыізщ адыгэціэ яізу, ауэ фіамыщыжауэ къуажэ 30-м нэблагъэ. Абы ноби Къзбэдей Адыгэ Хасэр иужь итц. Си гукъэкіыжхэм яхэтц зы зэ

ман хьэлъи - Къэбэрдей-Балъ-къэрым и унафэщіхэр трахуну

хуейуэ Правительствэм и Унэм и гупэ утым щызэхуэсауэ щыта-хэрщ зи гугэу сщіыр. Депутат-хэми ди деж къэсьірти, лъэпкъ Іуэху зедмыхуэу, ціыхухэр зы-хуейр яхуэдмыщірэ жаізу къыт-хуэшхыдэрт. Псоми фіыуэ яльагъу, ліы губзыгъэ, политик Ізаз Кіуэкіуэ Валерэ абы щыгъуэ зэпэшэчауэ Іуэхум бгъэдыхьэри, Къэрмокъуэ Хьэчим унафэщіу хригъэхащ. Зэмадыкарун, пъэрмонаур хвэчини унафэщіу хригъэхаш, Зэманым кънгъэльагъуащ узрамым къндыхьарэ щытахэм я щыуагъэхэр. Апхуэдзун нэрыльагъу хъуащ адыгэхэмрэ балькъэрхэмрэ зэгъусзу дыпсэун зэрыхуейм езы лъэлкъхэм зы шэчи къызэрытрамыхьар. зы шэчи кызарыпрамыхаар, Республикэм щыпсэу льэпкъ-хэр, нэхъапэми хуэдэу, зэгуры-lузу зэдэпсэуным теухуауз Со-вет Нэхъыщхьэм и 12-нэ хэ-хыгъуэм хэтахэм лэжьыгъэшхуэ ирагъэкіуэкіащ.

Урысей Федерацэм и Совет Нэхъыщхьэр зэхакъута нэужь, дэри дызэбгрыкіыжын зэры хуейр къыдгурыіуэрт. Ди гъу-нэгъу соетинхэр нэгъуэщіу бгъз-дыхьащ Іуахум - Совет Нэ-хъыщхьэм и ціэр яхъуэжщ, хэта депутатхэр къагъэнэжри, тыншу зэфіагъзкіаш. Ди деж псори щіэрыщізу щызэфіагъэуващ. КъБР-м и президент хэхыны-гьэри зэровічувкіын хуей хабзэр Урысей Федерацэм и Совет гьэри зэрекіуэкіын хуей хабээр дэ зэхэтльхьэри, а унафэм тету, 1993 гъэм щышылэм и 5-м КъБР-м и япэ президенту Кіуэкіуэ Валерэ хахауэ щытащ, палатиті хъу Парламентми лэжьэн щІидзащ.

жьэн щидзащ. Си депутат лэжьыгъэм гуа-пагъэу хэлъахэм ящыщщ ціы-хуфі, акъыл жан зиіэ кууд ныб-жьэгъу зэрысхуэхъуар, нобэми ахэр республикэм и зыужьыныгъэм зэрыхуэлажьэм си щхьэр лъагэу сегъэлъагъуж

Зытхыжар **НЭЩІЭПЫДЖЭ Замирэ**щ.

Къэралыгъуэм къыгуэхыпіэ зимы в п Гыхьэ

(КІэухыр. ПэщІэдзэр 9-нэ нап.).

Зэрыгуры Іуэгъуэщи, ди кощолажьэ политикэ лъытауэ, ди комитетым цІыхульыгауэ, ди комптетым цыку-хэм я псэукіэр езыгьэфіэкіуэн гупсысэ, Іуэхугъуэ нэхъ пэжыр япэ ирагъэщу зэрыщытыр. Сригушхуэу жысіэфынущ ди комитетым гуп зэкъуэт зэры-щылажьэр, ахэр жыджэру къалэн, Іуэхугъуэ щхьэхуэхэм

мужь зэритыр. Нэхыщхьэу зэфlэдгъэкlхэм ящыщщ республикэм и къэрал мылъкур тэмэму зегъэкlуэныр, хамэ къэрал инвесторхэр къешэлІэныр, хьэрычэтыщІэ Іуэху мащІэм, курытым зегъэу-

ужу мацыя, тургальный кънныр. Къищынэмыщlауэ, хабзэхэм я проектхэр гъэхьэзырыным, проектар гъздъздървным, республикъм и гъздързунам, УФ-м и хэгъуэгухэм, УФ-м и Федеральнэ Зэхуэсым Федерацэмк]э и Советымрэ Къэрал Думэмрэ къыхалъхьэ жэрдэмхэм хэплъэным иужь итщ комитетыр. Апхуэдэуи япэ идгъэщхэм ящыщщ экономикэм ехьэлІа законхэр зэхэлъ-

хьэныр, ахэр гъэзэщіа зэры-хъум кіэлъыплъыныр. Законым и проектыр щыд-гъэхьэзыркіэ, дэ лэжьакіуэ гуп шхьэхүэ къызыдогъэпэш рес-

щхьэхуэ къызыдогъэпэщ республикэм и министерствэхэм, Варламентым и Аппаратым я ІэщІагъэліхэр, хьэрычэтыщІэ Іуэху цІыкІум ирилажьэхэм щышхэр хэту. Къыхэбгъэщмэ, КъБР-м и Парламентым и IV зэхуэсыгъуэм къриубыдэу, дэ дызэлэжь унэтіыныгъэхэм теухуа закон 80 дгъэхээаращ. Абыхэм яхэтщ республикэм и социально-экономикэ зыужьыныгъэр нэхъ псынщІэу социально-экономикэ зыу-жьыныгъэр нэхъ псынщізу зыгъэкіуэтэнухэр, инвес-тицэхэр нэхъыбэ зыщынухэр. Хабээ зэрыхуам тету, хьэ-рычэтыщіэ іуэху курытым,

цыкіум зегьэўжыным хуаб жьу иужь дитщ. Ар къезы-хьэжьагъащІэхэми абы куэд щауэ хэтхэми я lуэхур кlуэтэн папщlэ унафэ щхьэхуэхэр до

- НобэкІэ сыт хүэдэ Іуэхүхэр

- поэжы сыт хуэдэ туэххэр зэфигьэжын хүейуэ кьыпэ-шыль узиунафэш! комитетым? - Республикэ законода-тельствэр егьэф!эк!уэнырщ ди лэжьыг-эр сытым дежи зы-хуэунэтlар. Федеральнэ законодательствэм дыкіэльопль, абы зэхъуэкіыныгъэ гуэрхэр

иІэмэ, ди республикэм ейри иіэмэ, ди респуоликэм ейри зэрызэдгъэзэхуэжыным иужь дитщ. 2013 гъэм и бжьыхьэ сессием зэфІэдгъэкІын хуейуэ дгъзувахэр машіэкъым. Де-путатхэр хэплъэн папщіэ ди комитетым законым и проект зыбжанэ къыхилъхьэнущ, «правительствэ сыхьэтхэр», «стіол хъурейхэр» едгъэкіуэкІынущ.

Ли псалъэмакъым и кІэухыу ди псальэмакъым и кізухыў фигу къэзгьэкіыжыну сыхуейт Платон и псальэхэр: «Къэра-лым щызэрахьэ хабээр лізу-жьыг-хунщ мэхху. Япэрауэ, законхэр фіыуэ щытын хуейщ. законхэр фіыуэ щытын хуейш. Етіуанэрауэ, ціыхубэм а за-конхэр ягъэзэщіапхьэщ. Еща-нэрауэ, законхэр хэмытуи жы-лагьуэр хабэзхэм тету къэрал гъащіэр тэмэму екіуэкіын хуейщ». Сэ сызэреплымкіэ, ліэщіыгъуэхэм къапхыкіа іущыгьэхэр зыщыбтьэгъупщэ хъунукъым, хабээмрэ нэмы-сымрэ пщіэ хуэпщіын хуейщ, жылагъуэр зыхуэныкъуэ за-конщ къыдэгъэкіыпхъэр конщ къыдэгъэкІыпхъэр КъБР-м и Парламентым депутатхэр зыхущІэкъур мис

> БАТЫР Любэ. КъБР-м и Парламентым и пресс-ІуэхущІапІэм и унафэшІ.

Пэхъыжьыфіхэм пщіэ хуащі

Дыгьэгьазэм и 4-м КъБР-м и Пар-ламентым и Унэм зэјущіэ гуалэ ще-кіуэкіащ, Абы щызэхуэсат республи-кэм и Хабзуэбэмху орган нэхъыщхьэм и лъабжьэр зыгьэтіылъа, ди щіы-нальэм зиужьыным, щыпсэу льэпкъ-хэм я эзхуаку эзгурыіуэныгьэ дэльы-ным зи зэфіэкі езыхьэліа нэхъы-жьыфіхэр. Зэјушіэр къызэјуихащ КъБР-м и Парламентым и Унафэщі Чеченов Ануар.

Чеченов Ануар.

- ДИ РЕСПУБПИКЭМ хабззубзыху ІзнатІэр щызэфІэгъэувэным нэхъыжьыфізом хуащіа хьэльхьэныгъэр льабжьа быда хуэхъуащ икіи нобэр къвздэсым ди щія-тээкъуэныфіщ. Дэри ди къару къвзэрихькіэ а лъабжьэр нэхъ быда зэрытщівным, зэрыдгьэбэгъуэным зуэждитщ, - жиіащ Чеченовым. - Узыншагъэ фиіэрэ фи къарур мыкіуэщіу иджыри илтээс куэдкіэ фыкъыткъуэтыну сынывохъуэхъу. Фэр папщіз сыт зэмани ди бжэр зэїухаш, фи чэнджэщ, ущие, псалъэ Іушхэм дахуэныкъуэщ. КъБР-м и Совет Нэхъышхьэр илтээс 75-рэ, Парламентыр илъэс 20 щрикъум ирихьэлізу КъБР-м и Парламентым и Щіыхь тыльтхэр хуагьэфэщащ зэман зэхуэмыдэхэм депутату

ментым и Щіыхь тхылъхэр хуагьэфэщащ зэман зэхуэмыдахэм депутату щьтахэу Уэрсей Фаинэ. Атэлыкъ Анатолэ, Ахъуэхъу Анатолэ, Беппаев Суфян, Дохъущокъуэ Мусэ, Жыджэт Александр, Зелинская Еленэ, Зумакулов Борис, Иуан Пётр, Къэрмокъуэ Хьэчмм, Клевцов Михаил, Кіуащ Тамарэ, Мамаева Іэминат, Пунаржи Виктор, Сэбаншы Розэ, Урыс Раисэ, Хъурей Феликс, Черкесов Георгий, Чипчиков Зейнаф, Чочаев Магомед, Шурдым Юрэ, Энеев Мыхьмуд сымъ. КъБР-м и Парламентым и лэжыстьэр къызэгъэлащыным илъэс куэдкіз эх

КъБР-м и Парламентым и лэжьыгъэр къызэгъэпацыным ильэс куэдкіэ зи гуащіэ хэзылъхьа Мэршэн Мэчрэіил КъБР-м и Парламентым и Фіыщіэ тхылъыр иратащ. Гульытэншэу кьагъэнакъым нэхъыжьыфіхэм я хабээр яхъумэу, я лэжьыгъэр ирагъэфіакіуэу нобэ лажьэхэри. Абыхэм хуагъэфэщащ КъБР-м и Парламентым, УФ-м и Федеральнэ Зэхуэсым Федерацэмкіэ и Советым и Аппаратым, КъБР-м и Правительствэм я Щіыхъ тхыльхэр, КъБР-м и Ізтащхьом, УФ-м и Федеральнэ Зэхуэсым и Къэрал Думэм и Унафэщіым, КъБР-м и Гораментым и Унафэщіым я Фіыщіэ тхыльхэр, «Урысейм и Парламент» щІэ тхылъхэр, «Урысейм и Парламент»

щіз тхыльхэр, «Урысеим и Парламент» дамыгьхэр. Адэкіз КъБР-м и Профсоюзым хыхьэ Іуэхущіапізхэм я зэгухьэныгъэм и унафэщіым и къуэдзэ Егоровэ Гали-нэрэ Къэрал къулыкъущіапізхэмрэ жылагъуэм Іуэхутхьэбээ яхуэзыщіэ Іуэхущіапіэхэмрэ я лэжьакіуэхэм професоюзым и рескомым и унафэщым и къуэдзэ **Мыд Анатолэрэ** зи лэжыыгэжіз къизжаныкіахэм Щыхь тхылъхэмрэ ахъшэ саугъэтхэмрэ иратащ.

ЩОМАХУЭ Залинэ. Сурэтхэр ХОЛЛАЕВЭ Любэ трихащ.

ХЬЭФІЫШЭ Мухьэмэд

ДИ ХЭШІАПІЭР 360030, Налшык къалэ, Лениным и цІэкІэ щыІэ уэрам, 5, епщІанэ къат

«Тетраграф» ООО-м щытрадзащ. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къ., Лениным и уэрам, 33

Газетым Іэ тедзэн хуейш сыхьэт 20.00-м. Щытрадзар сыхьэт 20.00-ріц Номерыр «Адыгэ псальэм» и компьютер ІэнатІэм щагьэхьэзыращ.

№ H-0065 № H-0065 Индексыр 51531 Тираж 5.000 Заказ №3033